

D + w n

Vollständiger

Titel: D + w n

PPN: PPN622694081

PURL: <http://resolver.staatsbibliothek-berlin.de/SBB0000181E00000000>

Erscheinungsjahr: 1942

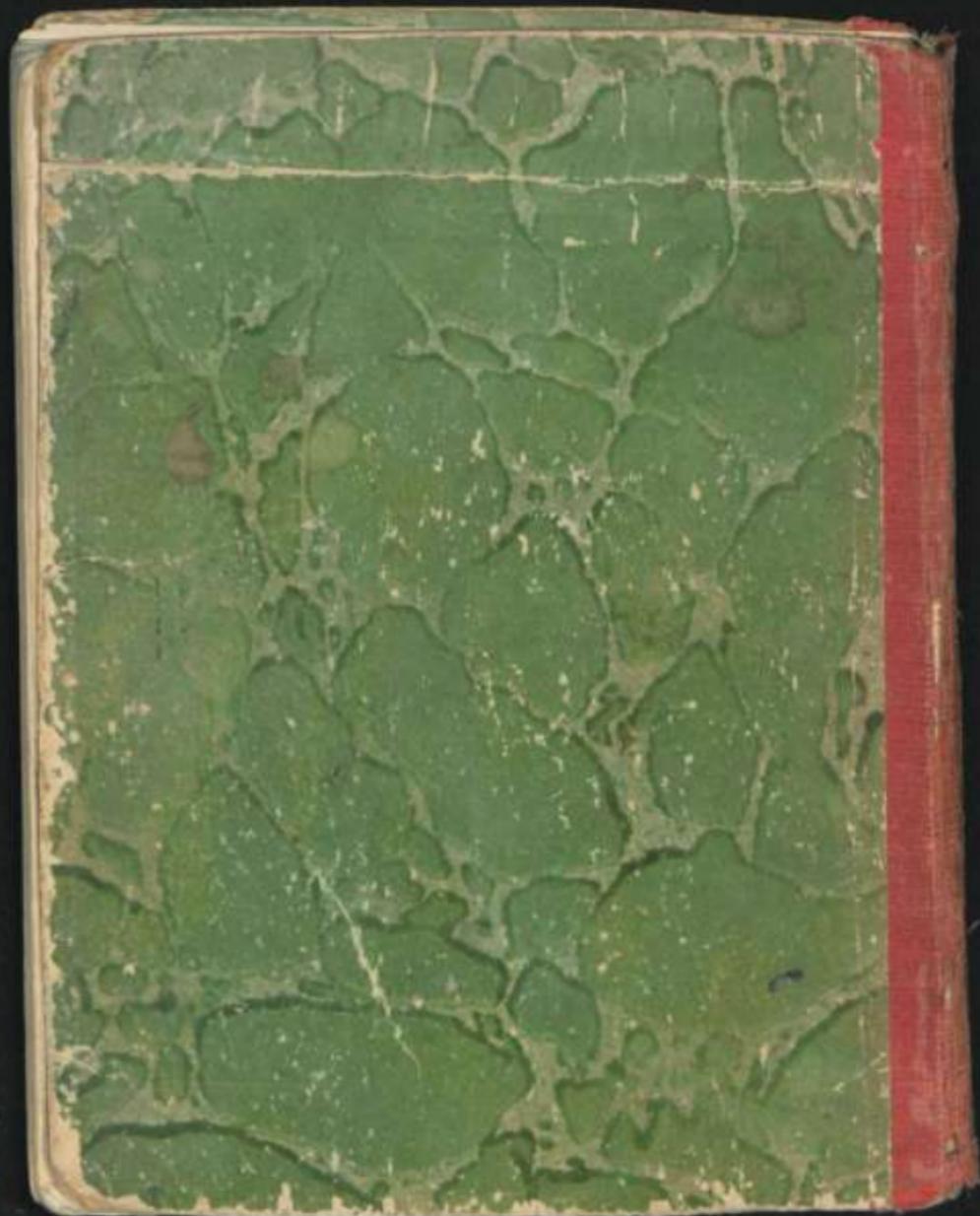
Signatur: Hs. or. 10871

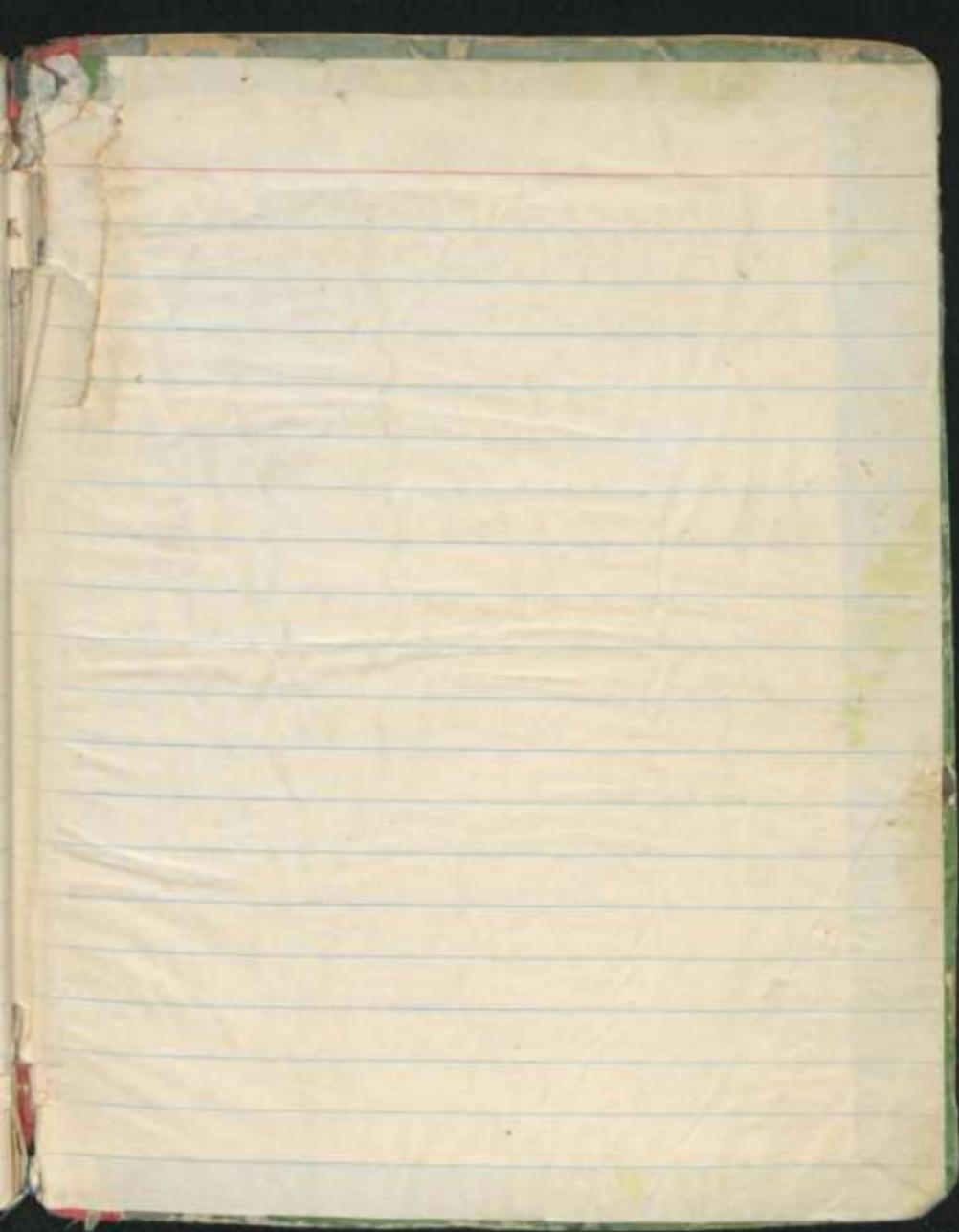
Kategorie(n): Orientalische Handschriften

Strukturtyp: Monografie

Seiten (gesamt): 349

Seiten (ausgewählt): 1-349

دیوانی شاعری بہ ناوبانگ

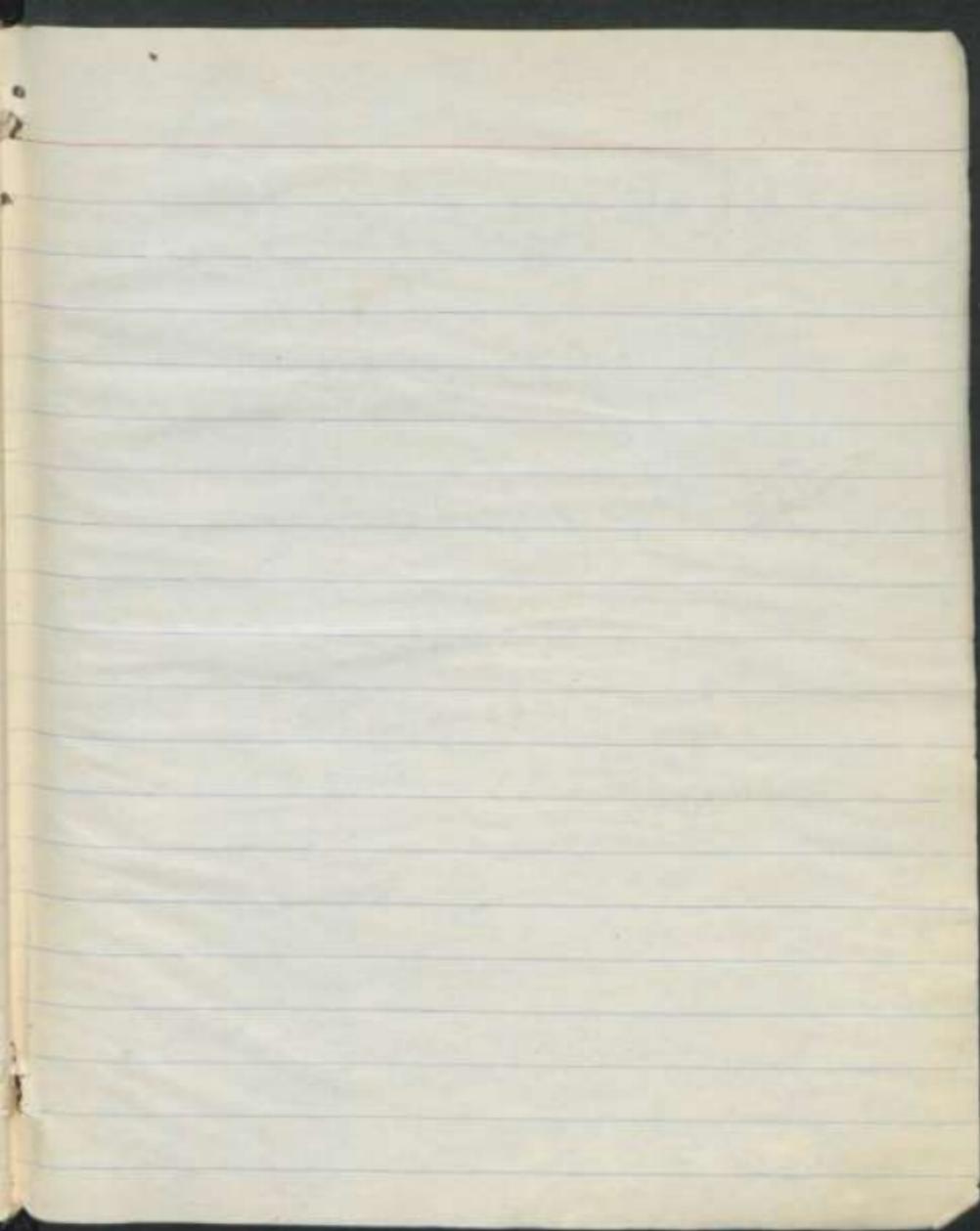
سریوس افندی

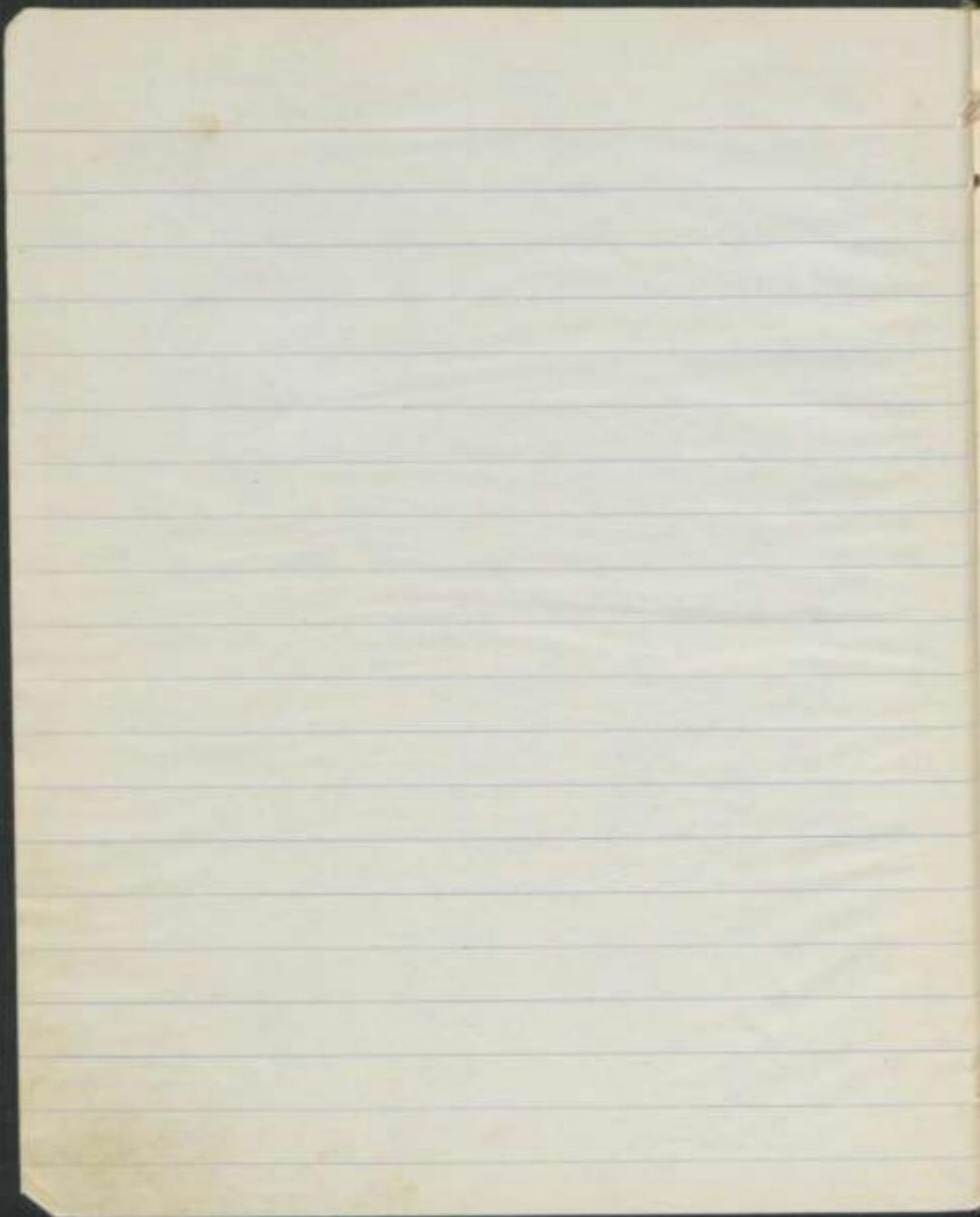
~~سریوس افندی~~ دہ سن نویں ماموستا نجم الدین ملا

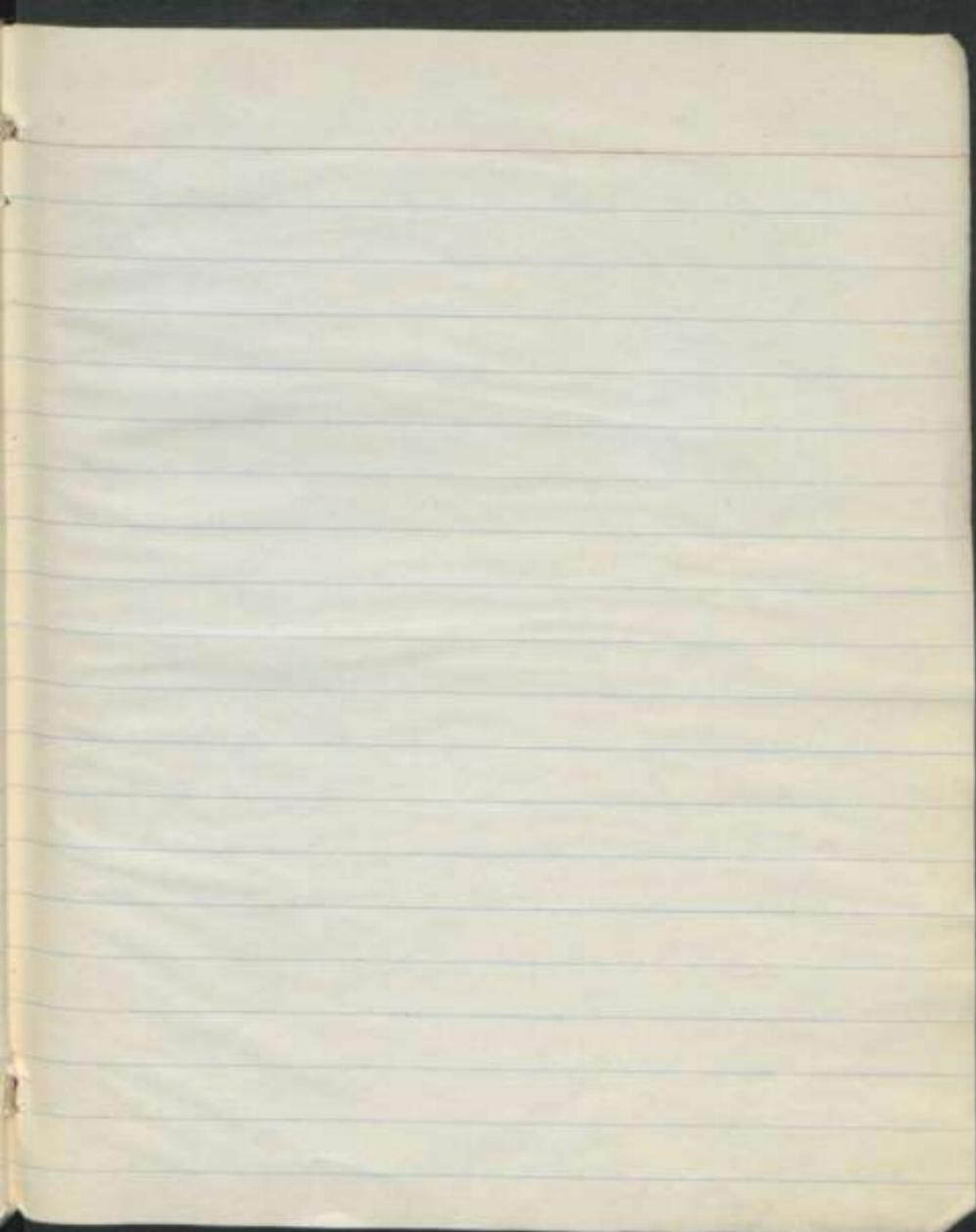
سلیمان

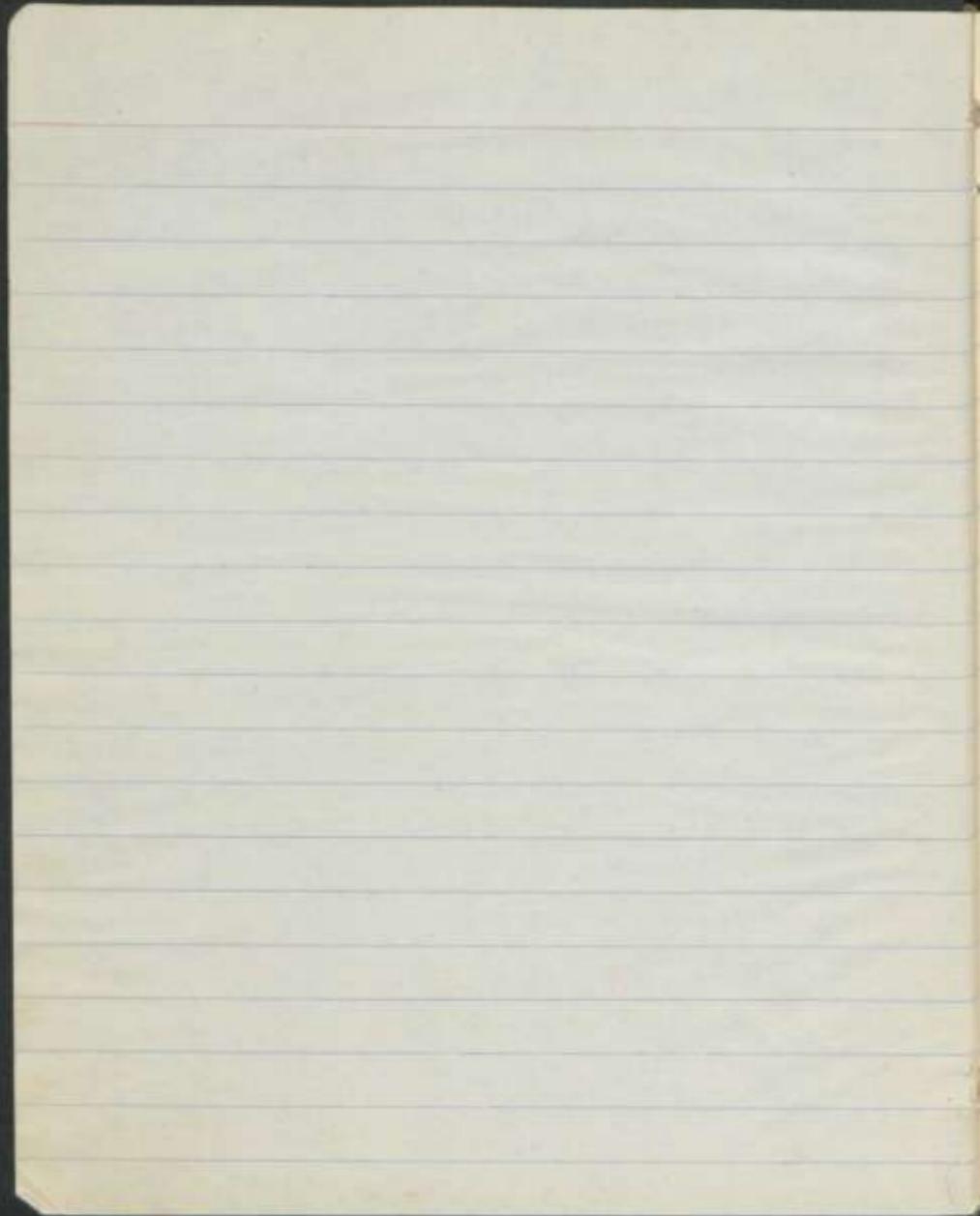
۱۷ مارت ۱۹۴۴ م

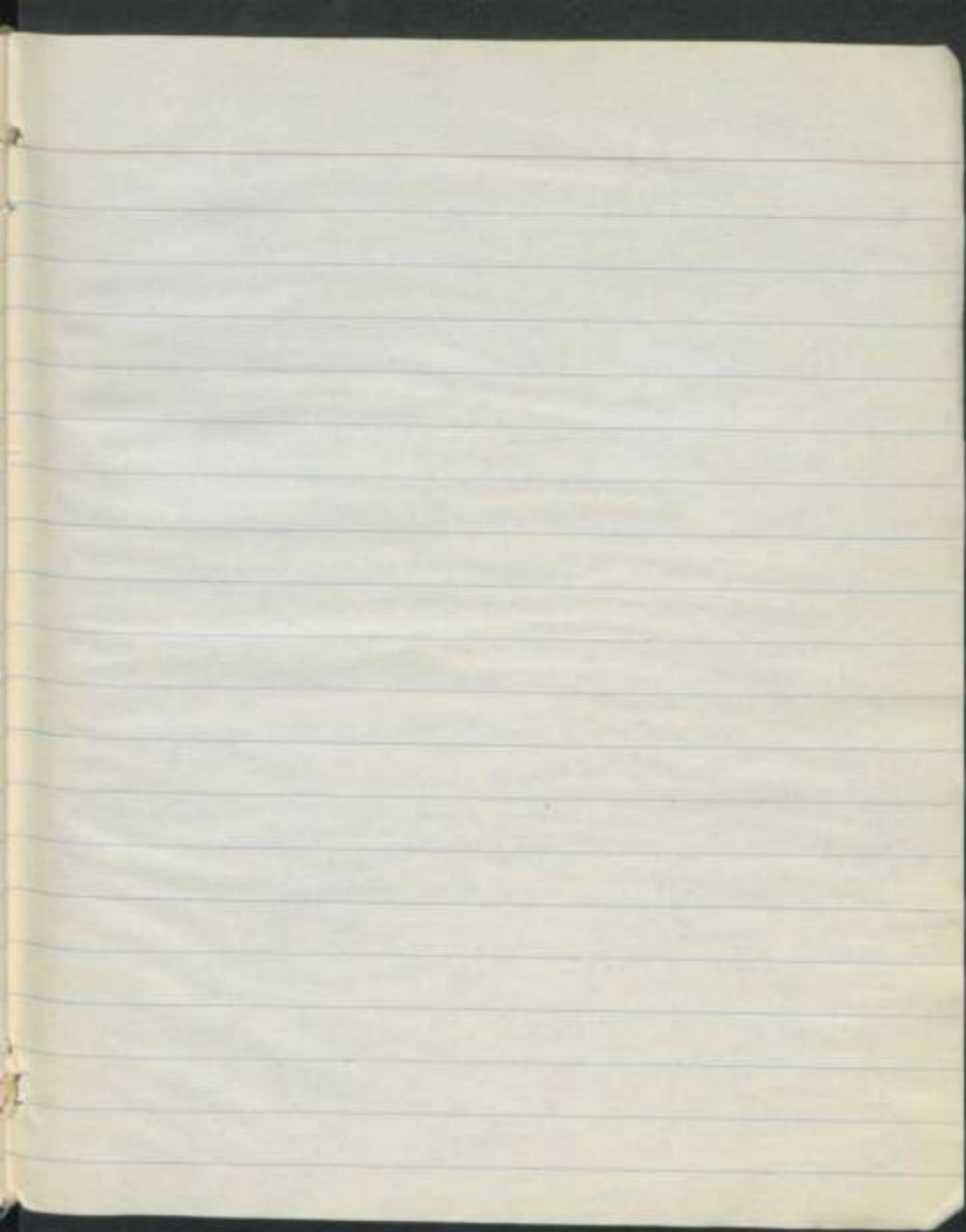
۲۸ صفر ۱۳۶۱ هـ

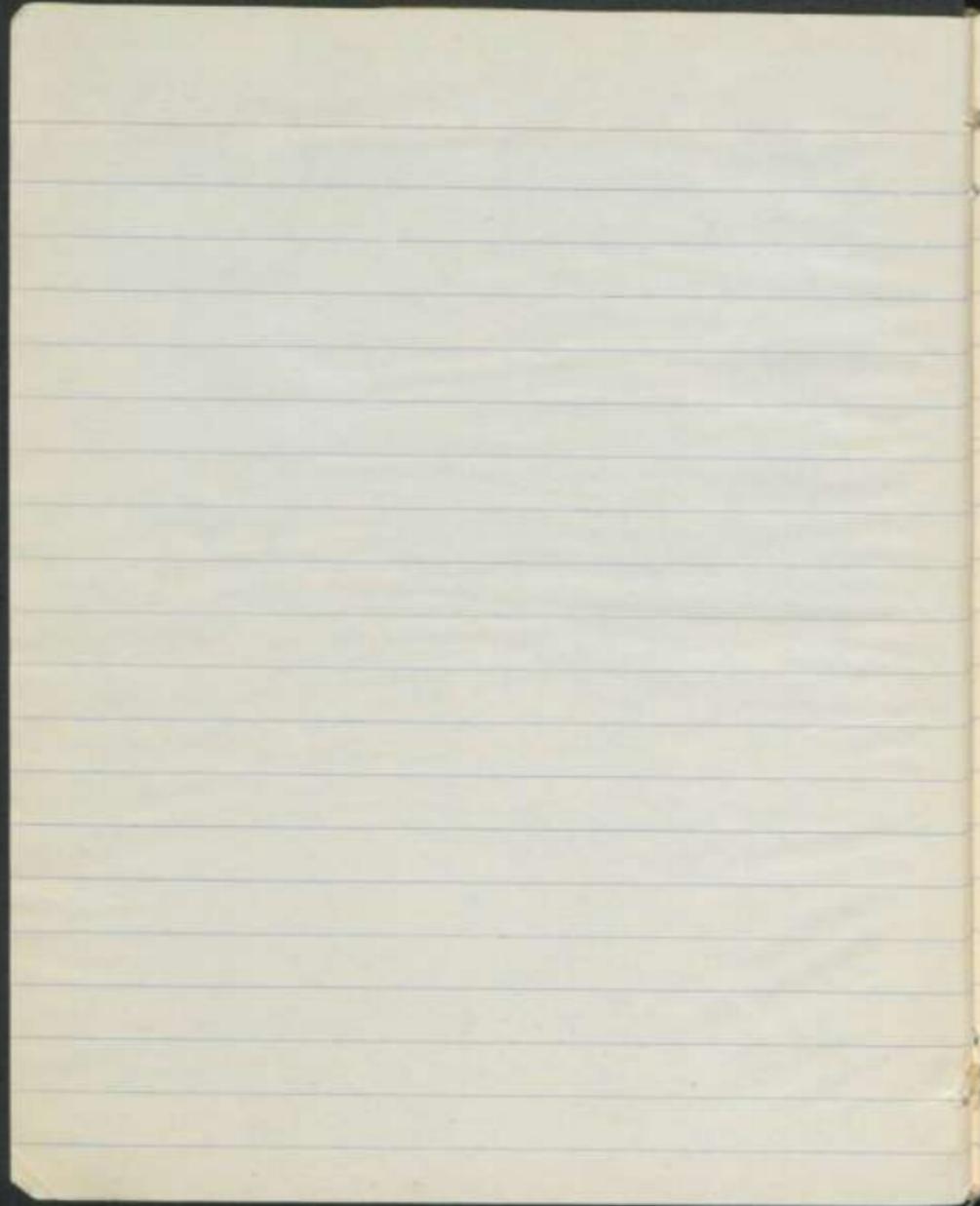

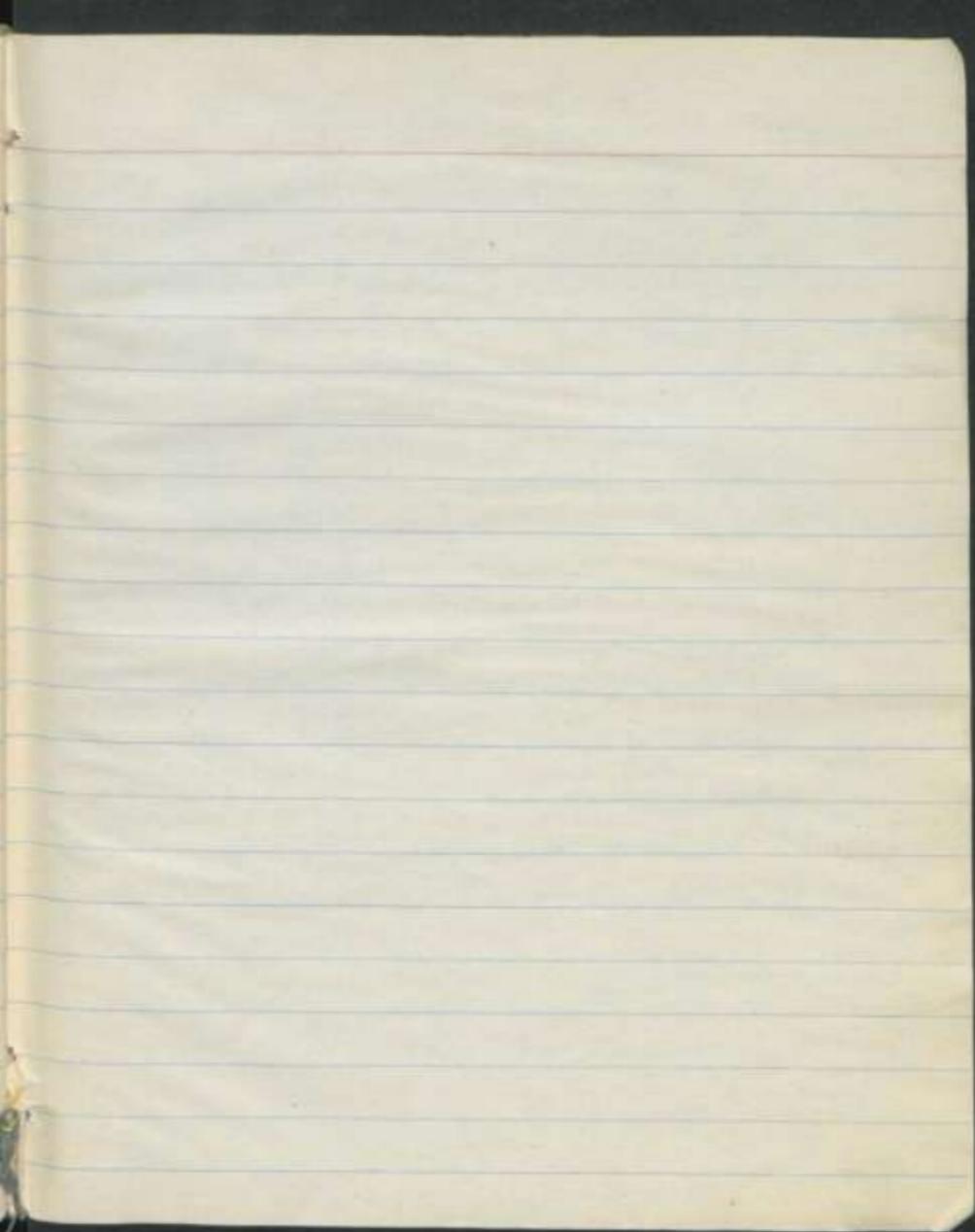

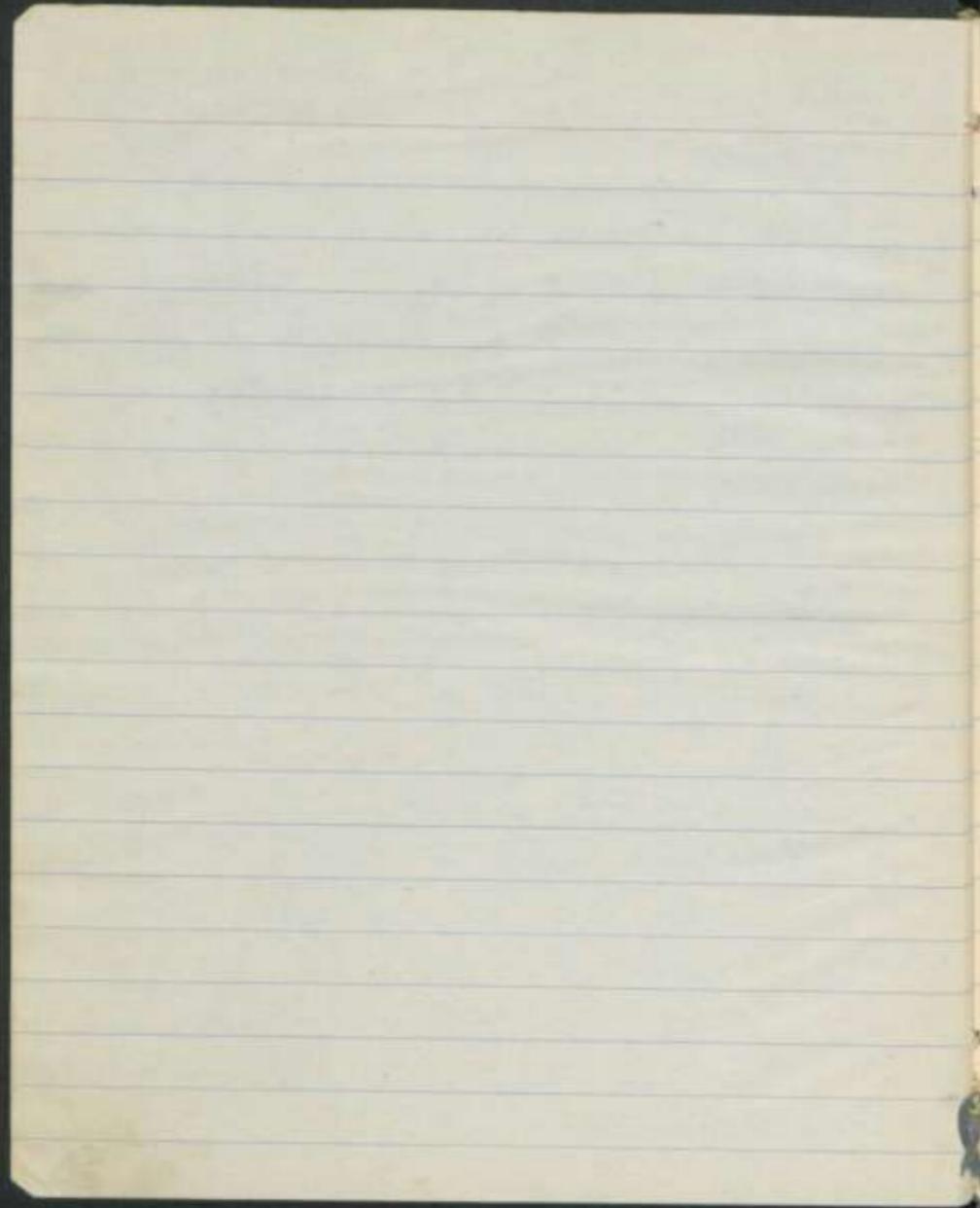

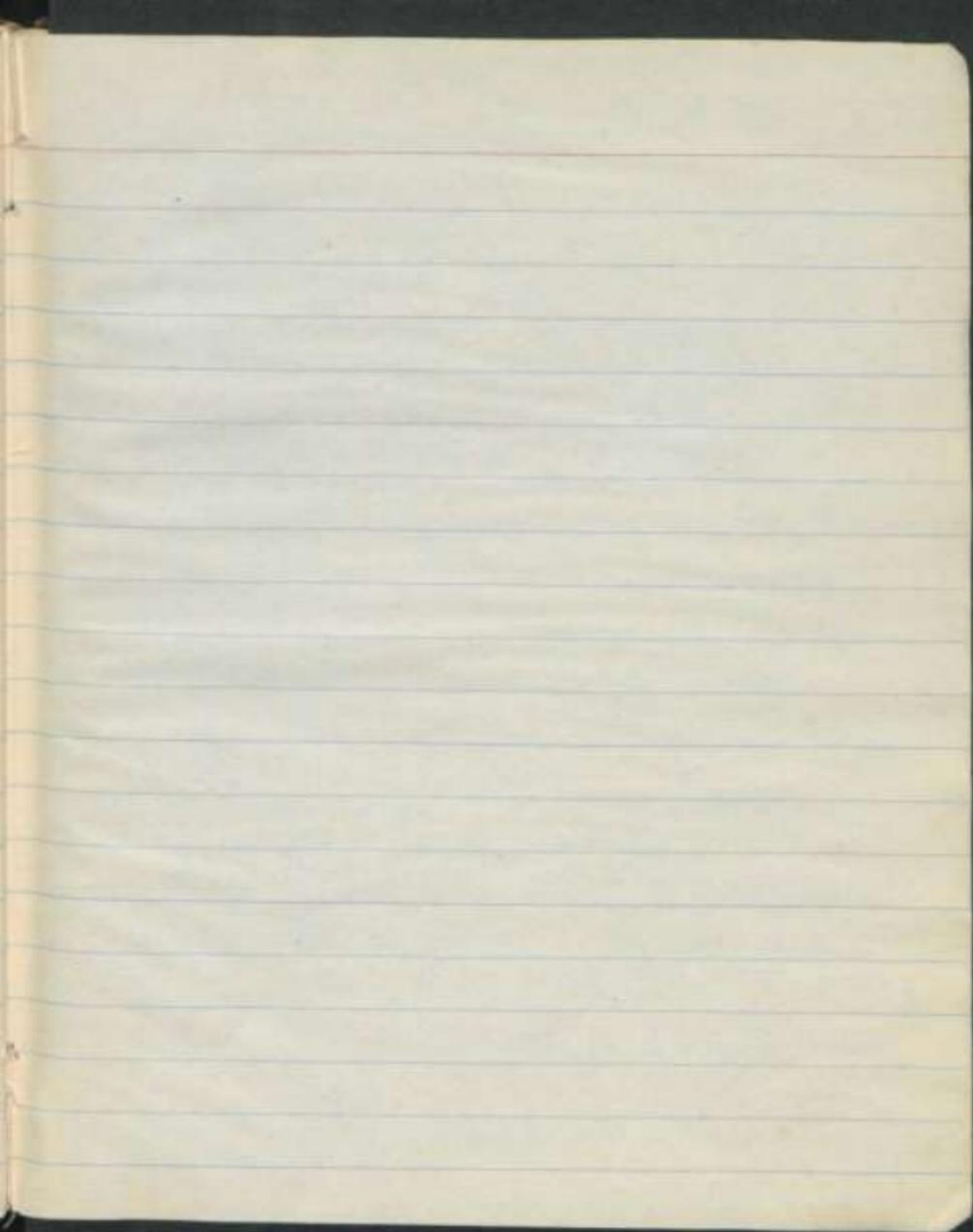

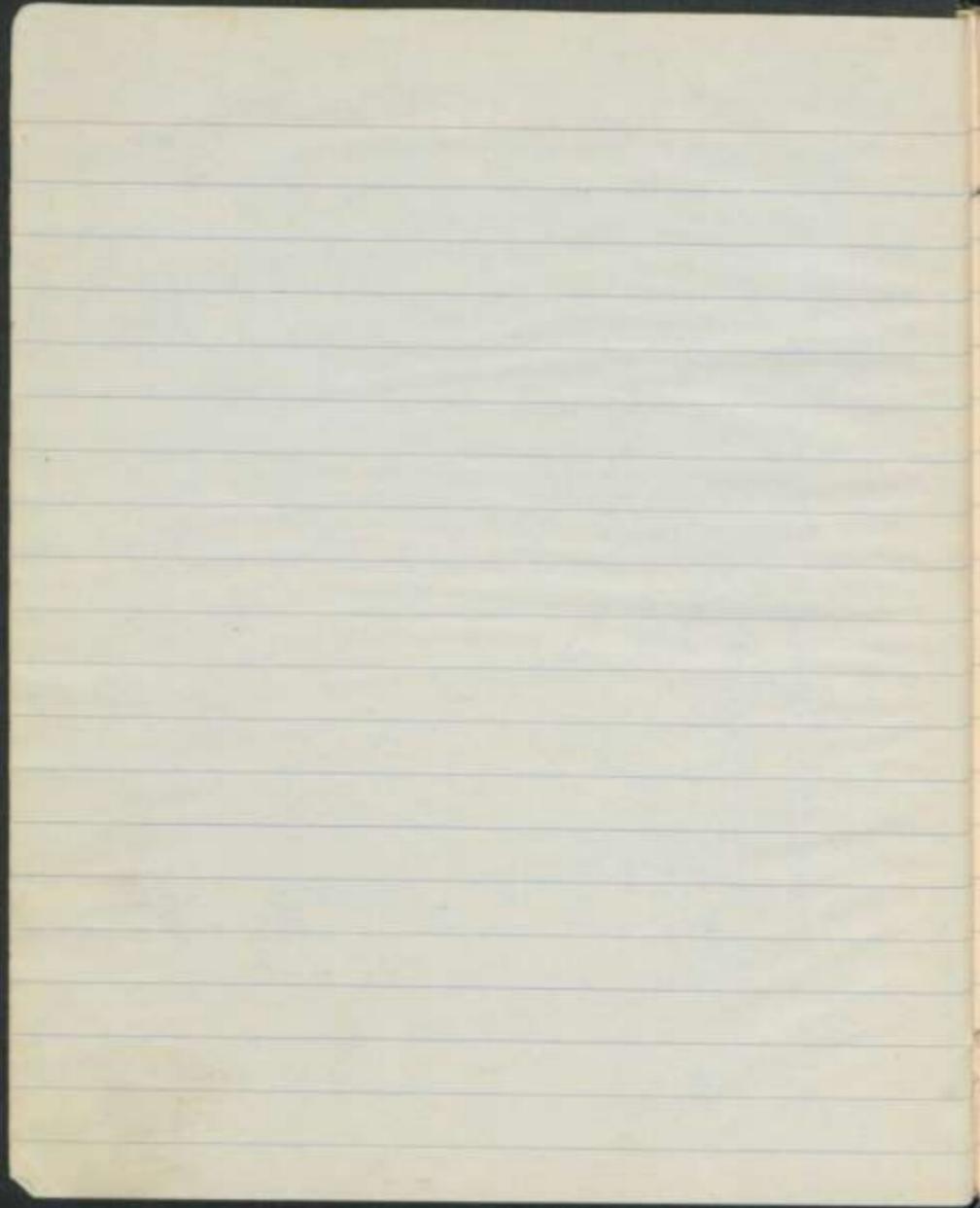

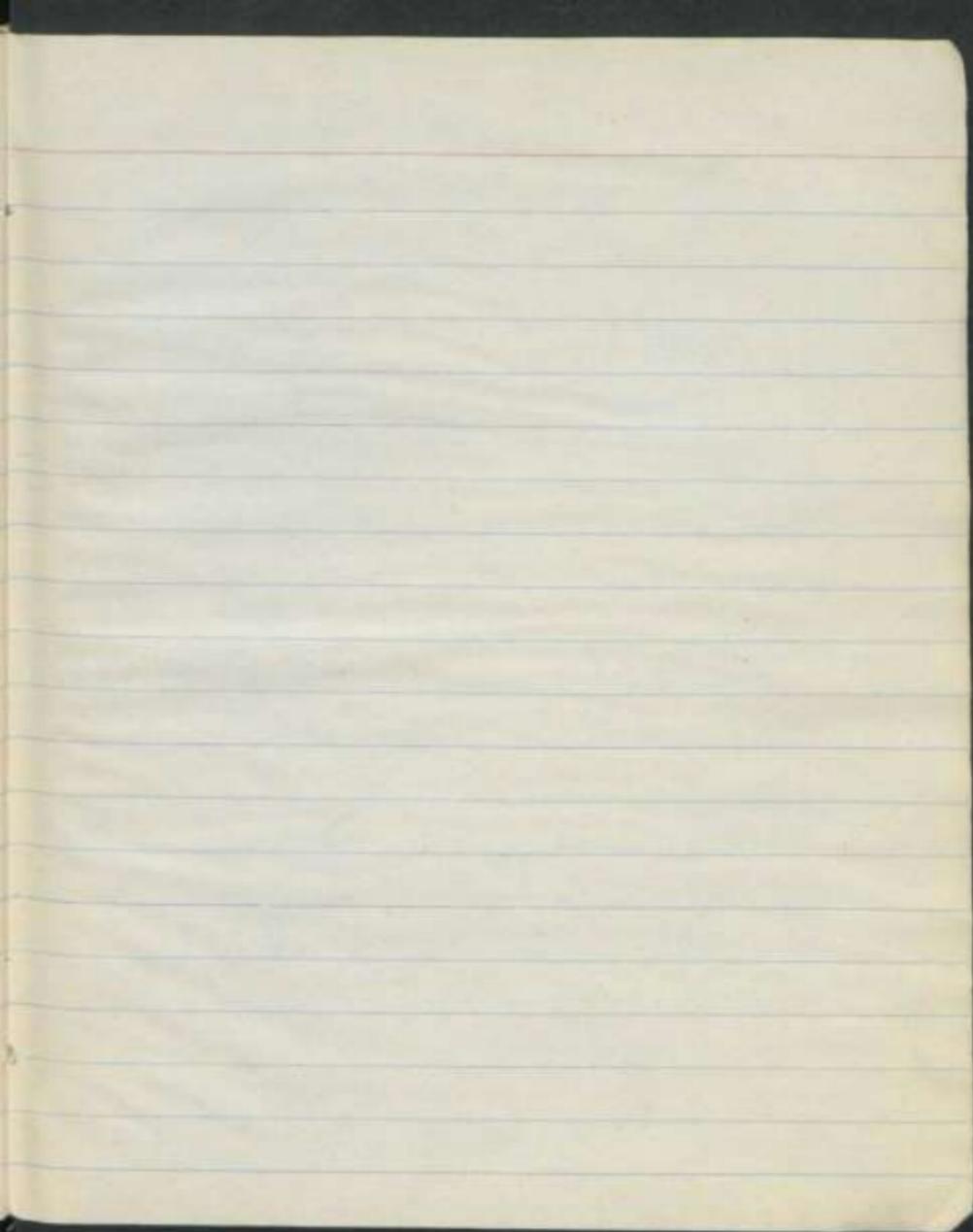

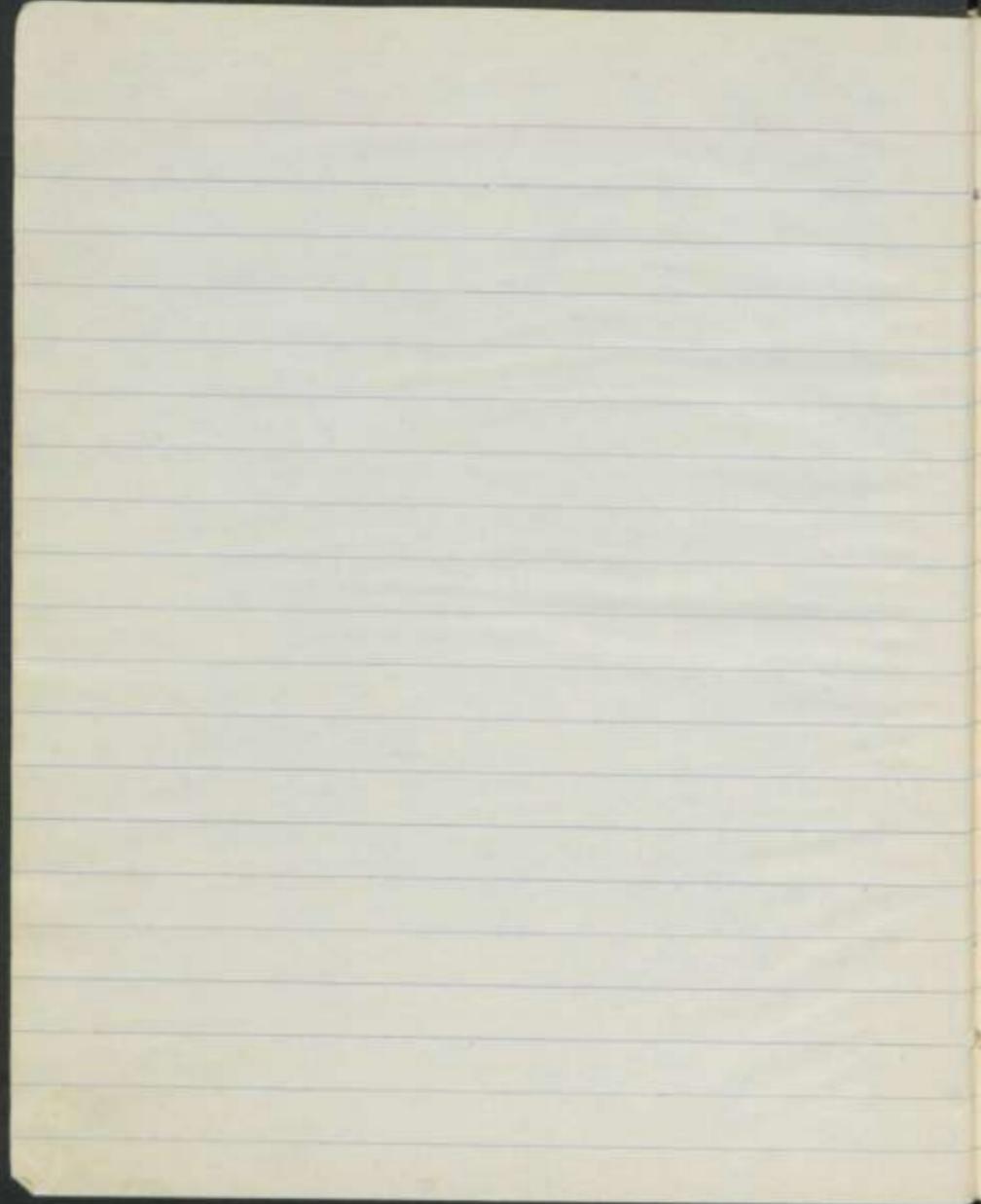

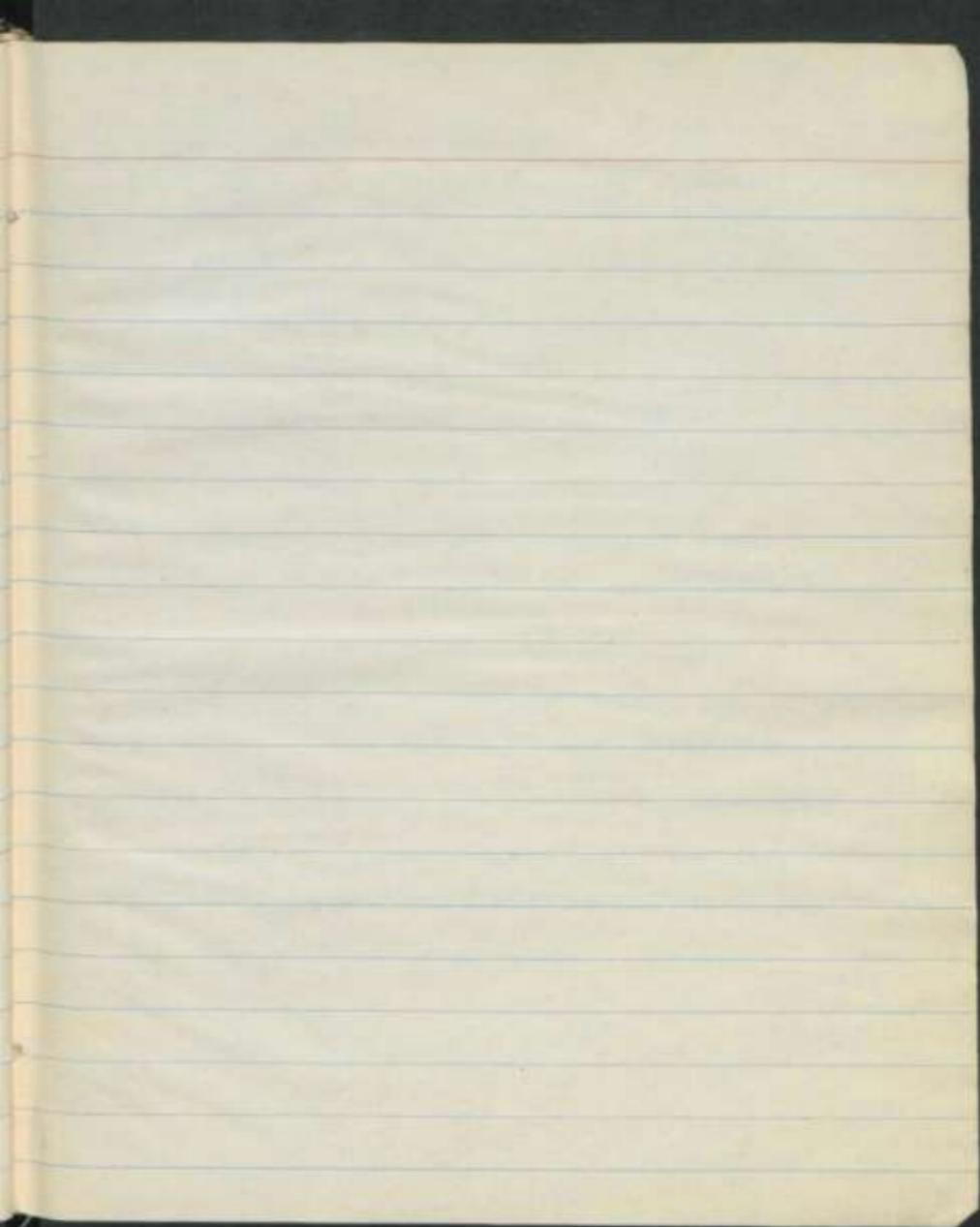

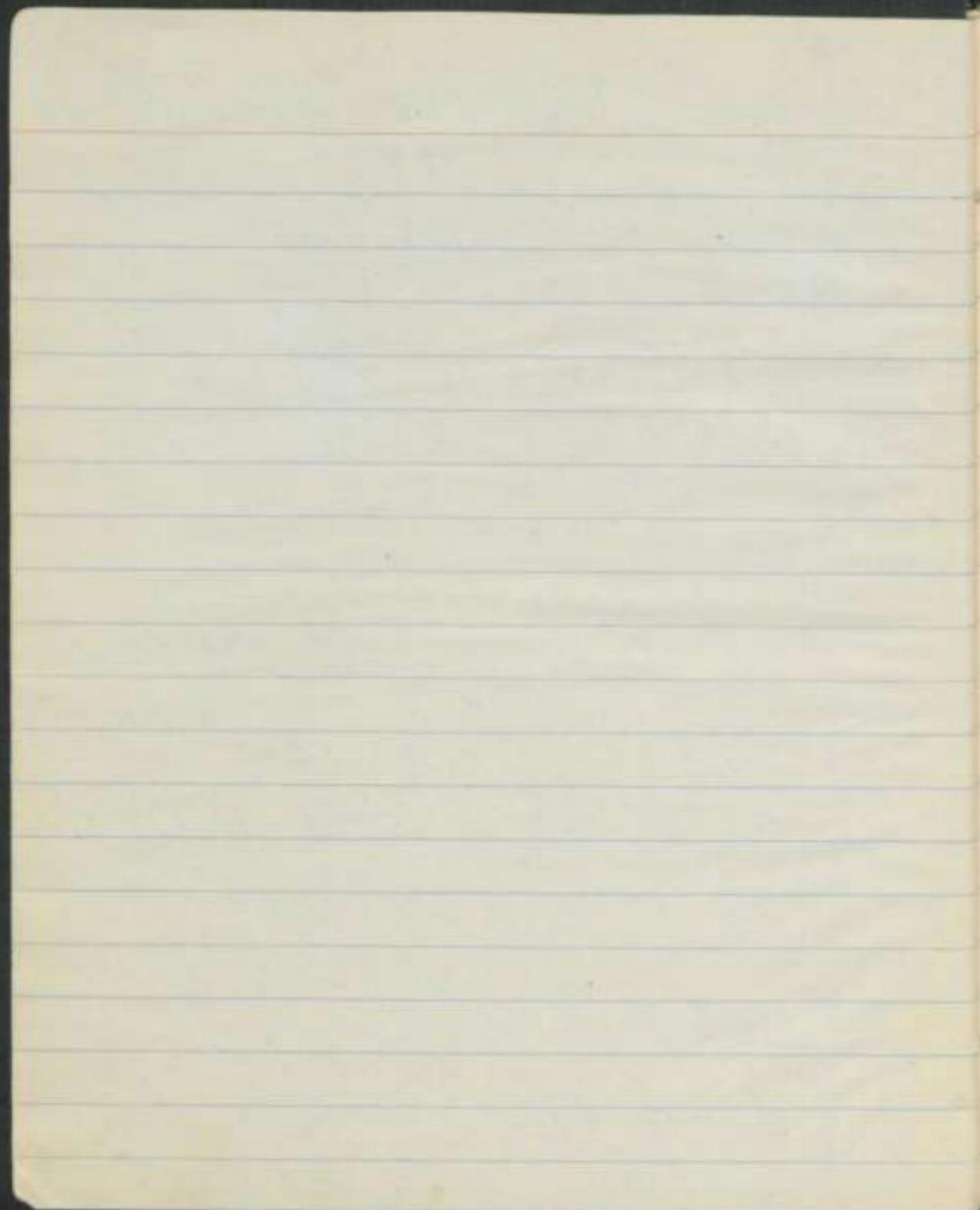

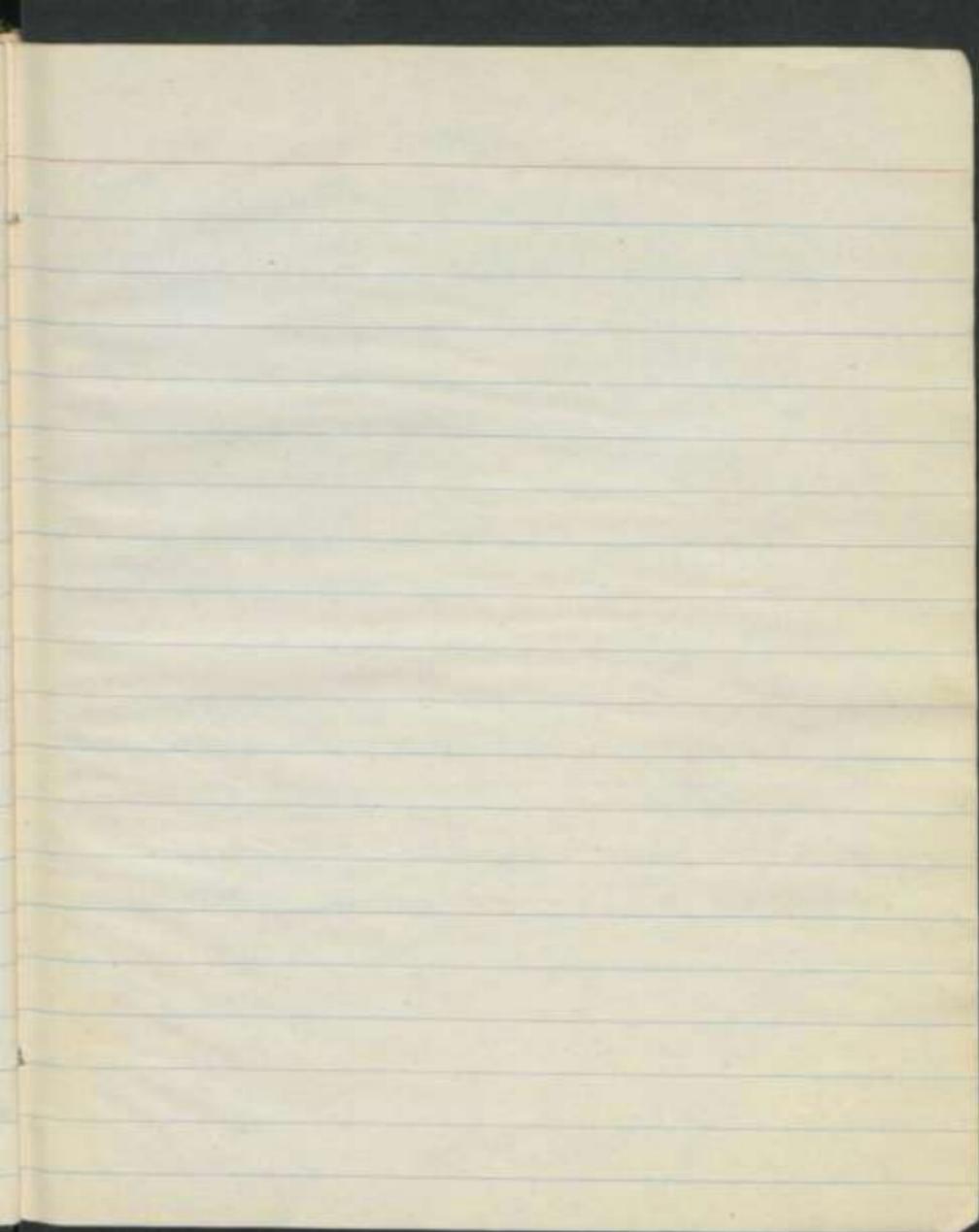

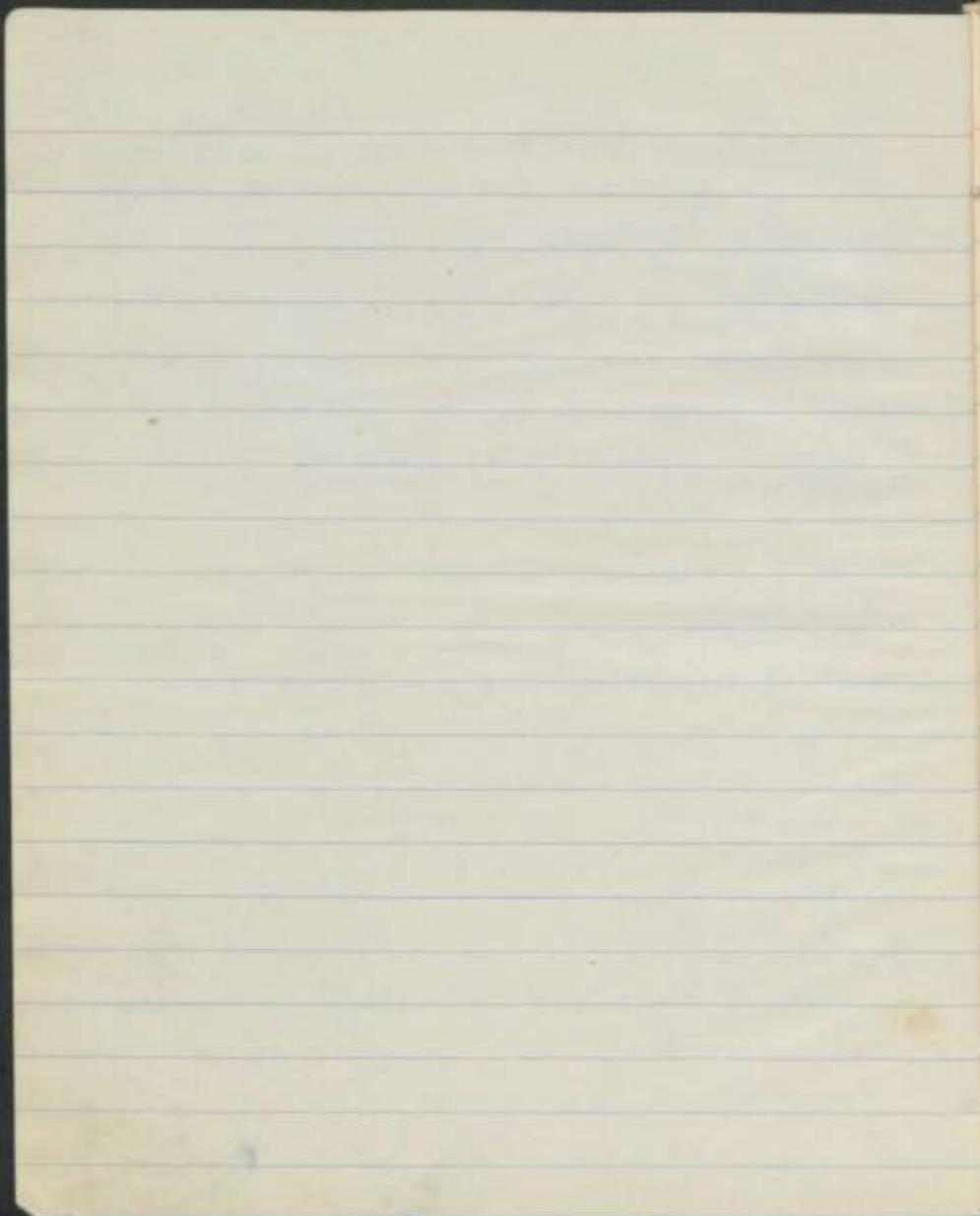

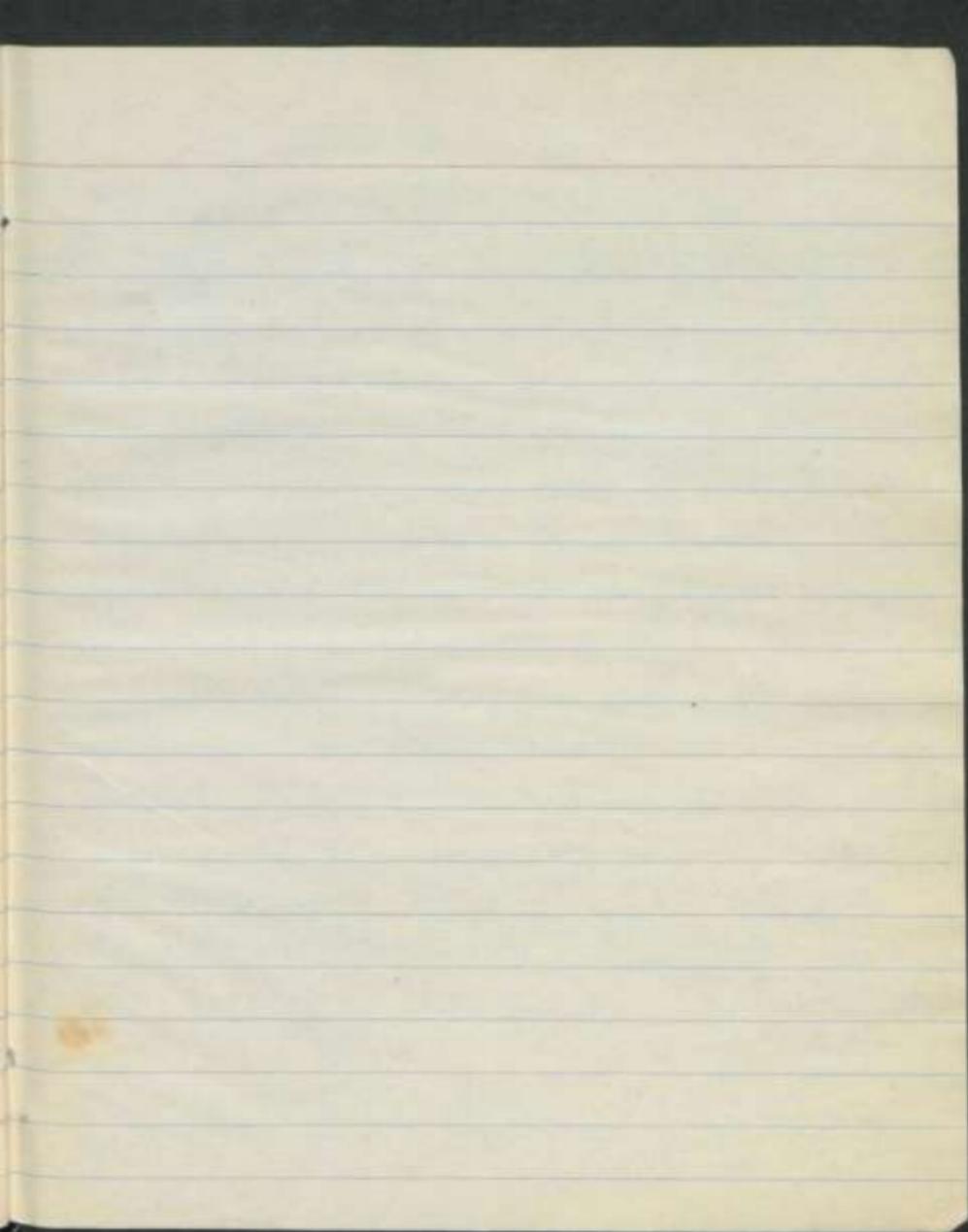

دیوانی زیور افندی چهارم

له وطنی ، ملی ، اخلاقی ، اجتماعی ، لاهوتی ، غرامی
شاعر کی شمال کلبه سیتی و توده به زبان کوردی بادی بنان صالح زکی
بگی صاحبقران کرد ویتی به تورکی جنابی زیور افندی
به م جوهری آتی نظمی کرده به شیوه ی کوردی سلیمان :-

شیخ که سینه به سوزی دل و سینه م آشنا
شادم که دل به دوردی ده وای کورده بنتلا

ناشکر به طوپا و بوبها سرافرازه قومی کورد

لایق نینه به طبع بلندان درو ریا

تابع به قصد و هستی هوایه حقوقی ناس

جبراً اسیری باطله حق واکرا خدا

حق و سرفروقی نینه بوایمه قومی کورد

بو اهل حق معاین به انودایم ای خوا

دینا له عشق و حرص و ریا و منفعت پیره

م لوده ی فضا حتمه پا به ندی افترا

و جان و قلب و حد و سہ آئی ہم کو کہ
آئی دایہ برد و آسنہ ناگریہ گوی صد

مفلوب جہلو فقر و سفالت بودہ محیط

آلایہ بیخی ملتہ وہ لہبہ ی فنا

لہر ملاتی خہ ریکہ حقوقی لہ دہ س گری

ہم قومہ کونہ بو نیہ تی حق اعتلا

بے غایہ بی نتیجہ چاہوں جاہ فدایا

لا یق نہ بینہ بو سری ہم ملتہ حفا

بستہ ی سیاستی دودہ لہ حال زاری کورد

لہم بعدی لاتنا ہیہ بے شوقہ وہ کہ شہا

ملاک و حیات و شروتی شیر باری ذلتہ

لہم ظلمی بے امانہ خدا مان بد اپنا

والہر چی عالمہ اگر نیر تو محو ابی

بہم عصری حاضرہ کہ وہ لہی عصری اصطفی

مجموعه خیر که به نوری هدایت
نیرو نبه که جاهای نوری دینی مصروف

آه نوری فقیری بیگم نوری کوردی بی خبر

نوری طعمی بهایب و قهر و سرو جفا

بدترین لای ده جادهی ذل باری محنت

نوری کوردی به عزم و غیرتی خوت فرضا ارتقا

بو خاطر بی رضای خدا و عشق احمدی

بسیه نفاق و بیسه نفاق و رقی و اذی

و ارضی و پهلودی حق ختمه دست خوی

تو بو حقوقی سر عری خوت ناکه کی اذی

ایجا به اگر سلاح ده مسا و حق فرسته

حاضر به گر به کو سقیمه اثباتی ندعا

هر که سن خور یکی خدای اهلان تغلب

به ده انگ بوده حقوقی و ناکه کی که بی حیا

نوری که دره کانی کوردی بیگ و مید و ضابطان

یک بی لمر توقفه لمر عشره در خطا

نهی شیخ و سعید و علما یک صدای حق
بودن براه لازم حجت علی الصلاه

گورد که حق بلند می گوید صوتی که
سازد اویش لوای حکومت بلند بجا

البته که بین ملتی گورد چند صلاح الدین
بیدار بود به غیره ته و امکانی دها

حقیقک ابتدائ که ایستادن ناسری
بوی گورد له عاقبت چه نیه نوری مقتدا

گورد آخری بویده خوی خاکه [ابر]
له م عزنه روحی حفرتی محموده پیشوا

— هوشیاری —

خواهی خرگوشی که تا که می ده عده ی بی داری می
دوڑنی خوت و نالت از دهای بی کاری می

پیاد می تم بنه ل دوڑنی خوی و عده ی بی کار که
قولی (لقاب سبب جیب ایا) له عالم داری می

چادله مودچم و توره كانه مدبره دایم نه می زولام
مایه بی دنیا و دینت کسبو صنعته کاری به

صدخرامو فون فزای هو هوئی جوتیاری بکه
چیتقی سالی به پنجهی خدمتی جوتیاری به

دابه جی ماوی له خیل ناگه یته گویستانی مراد
کوردده سادهی غیرتی غیرت نه دهی دینداری به

مغربی باری که یانده منزل امنی و امان
توش له ناوقور راه قیوی عیشو نوشتی زاری به

[لیس لوانگه ایلاماسی] بی خونیه ده
سی و غیرت امری سئردعه کلای باری به

سئور باخواره دنی ناوتیکه گان و خانقاه
دوله ده رگالهی توکل بی سبب بی عاری به

منگری شیخ و طریقت نیم حقیقت بیت کریم
چاوت آوسا هینده نوستی دعهده فی هوشیاری بی

صوفی جرگم بوته خون نه و تاوه دنیا و دنیا
چند هزاران پیا و نرخیان بوته عبد و جاری بی

بو شاگردانی مکتب

بی گولی گول زاری دین بی نه وجه و انانی وطن
بی له معنی دابه قیامت یک بیگ درسی عدد ۵

بی نه وهی باز و شهایی بو تو جلا دست فخر بی
سه یرسی اطرافت بکه یکباره راوی توده که ۵

ده رسی طحی فخر خونین هوشو فاکر نیکان بی
درسی تاریخیان که خونید جفرا فیما دقت بکه ۵

اندلس تونس جزا سرفاس و قبرهین و قیرم
تاده گماته خطا بلخ و بخارا و ده که ۵

سین علم و هونر بوجی سی تسلیم بولکم موو
پیت بلیم بوجی له ده سی چو که و ته پنجمی اهرمن

ظلمتی جہل و عداوت توری اسلام نہ هلیست
فرستی زانی عدو نہ ہی خستہ لفظی لاوسری

توسی ما کہ رفرتست له دست دہی دہ بیدہ ملوکی کہ سی
مہ و چرا اهل گری نہ ہی رفرتست اسوی جام و لہ کہ

گورانی : نہ یوین

نہی وطن چند خوشہ ویستی روحی شیرینی سی
نزرعدی نخی نیسات و باعث ثریبی سی

پیتو کہ رمین کوہ کہ ہم وصلی شیرینم بیسی

تیشہ یی نادوم له بہر دتا توی کہ شیرینی سی

کہ رچہ ارضی لہیند بلندی و ختم لای سی بچہ عرش
واسطی سرستی اجرای آیین سی

افتخاری ملتی توی مادریکی سهرپاک
خواهلایشی به تو دانا و پیروینی منی

نه و بهاران به و لاله وای زور صاف ده و کج جنتی
فصلی رستایش سراسر باغ نسرینی منی

بوجی نقدی جسم و جانم خوم به شایسته نه که م
خاکراهی حکمرانی عزت و تمکینی منی

آره زود و فکری سیاحت ناکم ایترا یون
توله جنگه سی قاهره و تاران و بر اینی منی

معارف

معارفه که بندی ادا به قوی هه تار
جهالتی که ده کالجوی سلسله سی تاتار

فنون و علمه که وابوتنه با عشی اقبال
جهالت و حسد بوته نشأ سی ادبار

برادران و رفیقانی خوم مہ بنی غافل
لہ تر بیہ و ادب و اضعیفیک بہ کار

بہ جوہری کہ ہمتہ لامدہ لہ علیٰ خوست

تفاق و بغضہ بہ لئی زونگی مردی جوہر دار

دطن دطن وہ کو کو کو کو کو ترہ باریکہ ۴۴۴

بیتہ وردی زبان و دولت بہ لیل و نہار

بہ مال و دہ ولتی دنیا نہ نازہ نئی حاجی

بنای کتبہ و پردی حسابہ روڈی شمار

جیاتی ایمہ حوالہ ہی سخائی اشرافہ ۴۴

کہ گہ ورہ لطف نہ بی قور بہ رہ سخیل و صفار

[شہ دیے لہ سر شاخی تاریدہ]

نہم شہ و کہ دہی تموزہ لہ سر شاخی تاریدہ

چند خوشی بہ سوقی اگر و عکسی ضیای قمر

گر حواره تیکن ابرخشی له سرزده مایی

مانگیش بروده تیکن بلا و کرد بولم سر

بیه به له خاشخاشی که لای سر دره ختم کان

لهی لهی له قاسیه قاسیه که وی شاخه گان سحر

سر مای هوای مانگه سه و و که روت آگریش

ره تیکن اعتدالی بی یا کرد بولو مفر

لای وزه کی سما و ره لای چزه کی کباب

دوی سارده و مزره بوبه مزره کی چای پر شکر

شاخانی اوروپا به فدای نیم نقاب بی

هر مزره کی طبعی بی که کی محو له کاکدر

— سرزده نشی —

کی بی تا سر له فضای ده رد و غرابی مایی

اره هر کورده که حیوی له له وایی وایی

هر سلیمانی به عفرتی حسد سواری بوده
هد کندی خوشی خرم که رله سبایی بابی

راستی رنگی راستت ادب و اخلاقه

نه ندی هرگز که کسی روی که چایی چایی

ماره بو که ردی و مالمت چه خما رو چه خما

که رچی باده اده پیاده به شرابی رابی

چه زه مانیکه زمانی ته رو پاراوی اوی

غایه و فکری که هر که سن که ملا بی لابی

کمی وطن په روه ری تنی په روه ری پر لافوگزارف

اثری خندستی تو چایی به حسابی

وه ره به بدانی هونره رگه رگه ته دی به نری وطن

دصلی محبوبه به بی رو بخ و عنابی نابی

سال ۱۹۷۷ م ۷۷ ی آذر شیوه‌ی

کوردانی شمال

ای شمال نهی شمالی شاخه شمال ای فدای جلوه و شهنه ت سرد مال
خرمت و حسرتی منی بد حال بگه بیند به شاخه باغ شمال

جاری ایفای رسمی تعظیم که

بوسه‌ی لائسانه تقدیم که

چونکه او شاخه زوقیت عشوه و دوا و خیالی حریت
یاده‌ی فکری به زدی کوردیت که بهشت زیاده به قدسیت

چونکه او شاخه به رزه گلگون

عدنی روجه شاخه التونه

تور که نه لی قبری کورده او شاخه بام بلبل چونکه باطناً باخه
باغی مردانی حیثو گوستانه جی می وطن به روهی جگر داخه

تور که گاه نشسته یا در آغوش کرد

بوسه‌ی نایزنیان فراموشی کرد

هر فدایی له انقلابا چوو بی کمالی مردوه بل زیندو
چونکه به سو به مدتیکی زو شیرینی مردان له نسلی پیدابو

قهرمان و دلاوران پسیه
وطن احیا کن به غزنی مین

عمل و بهر دود دره حتی خون آلود ملتیک جسم به خاتمه وجود
ناصری کورده حضرتی معبود کورده وظایف ده تنی توری کورده

مال و مندالی کورده بی چاره
بام پریشان کورین و آواره

نه بی بحال پی بی له بعدی سلام به رزتری توله عرش و کورسی له لام
قابل توی به حرمت و اکرام توری تو توری مانگو روزه تمام

مأمنی خاصی روحی کوردانی
ابدی منزلی شهیدانی

انفت ارغوا اینده که به هار ره نگی سورت شفقت اکا اظهار

انفکاسی تصادم انوار تاجی قوس و قزح الکابنه شمار

لاله زارت که سوروره نگین

عکاسی خوینی سُریدی روی دین

او مقام مقامی لاهوت سورمه ی جاوی قوی به اوت

جی زیباراتی اهلن ناسوت او کله بو حیاتی دل قوت

کور دنه ره بنجی له خوینی ریتر راوی

نقش سر روحه به ردی خویناوی

قوی صاحب تمانت و به ثبات چونکه بی قدره لای هوایی حیات

حرمتی غیرتی اما اثبات باقیه عزیزی تا کور وژی محات

عاقبت سخاخی به رزی کور دستان

عظمی کور دی تیا الکاجه وه لان

[خوت سوک مدکه]

خوت سوک مدکه به غائلمدی صدرانه وه

ناماوی را بویره به ناموس و نامه وه

خوت روسته‌ی زمانه به خوت حاتمه و جبرانه

فخرت نذبی به باب و به خال و به نامه ده

موضوعی اهلی فکرته پروانه و بخار

پروانه و چرا چو دونه و فکری خامه ده

تو خواله رغمی زاهد و صوفی باهی که بیست

به طرب به تار و خوده ده ساقی به جامه ده

ده موت له داعی دهره چه کوبخی عابدان

ز اینم تمه ل عدوی خو ایون که رامه ده

بازار که فی یته کول وله مسجد آلهی دوعا

دین زور مقدسه به ده نایی تمه دامه ده

گاهه له روشنایی و گاهه له تیره گی

گر دون شمالی تویه به جمع و به شامه ده

بم بینه چه بنده خوشی لوله لام یاری ناز نهایی

که ی خوننده ده به الهی می پر احترامه ده

اقتصادی

مانه هو در صد شکر تو قوت و جادوت هیم
 تو تنگ قیمت نه کا ماز و گز و راوت هیم
 غیرت بی چانه حق مکره شکر بود اعیم
 با سوق و سبوق و گویند و میوثره خو لاوت هیم

توله خام جا و بلوری هله ره مندیلا لاپ ره
 دی برت زرعی بچو که آوه ریس جادوت هیم
 چوغه و فاسون نه پوشی چی نه بی چی که م آکی
 رانکو چوغه ی لطیف ده ستی خوشنفاوت هیم
 قونده ره و پوتی نه بی که و سی سلیمانی و که لاسی
 وه ختی بفریشی کالته ی گازه ردو بی تاوت هیم

عاده ت و جادولی که ری و اجای برمت کردوه
 رنگه ی خوت بگر سهد و شوکو دوشاوت هیم

هرچی میوهی ناو بهاستم تولد بهر دستا هیه
کالک و حوقی و بهای و هله بخیری ریژادت هیه

توتنه که مت قیمت بها او پاره ییش بو تونیم
قرزی کوتاله و مسکر توش ربخی نا و ات هیه

قول له پسته ک هله بکیمه رانکو چوخدی لطیف
کاسی بوخوت بکه ماستا و خوشادت هیه

ادجوابی شاعر شیخ انوری به برامبه رب و هله بستمی که له
رؤژنامه ی پیشکوتن شماره [۸۴] ۷۷ ی تشرین دوم
سالی ۱۹۷۱ م فرمویتی : —

بسی بیله حدیقه یی مکن هنر دهری درحق به لطف خاصه جنابت خه جمالین
له و مدحه بی غشه هملا به قدر و قیمتین قابل به مسکن ادبایه سخنوری
لله دشکم که گه یستویته انوری
شکرت اکم به ناوی میرد و معلمان مدحت اکم بنادی رفیقانی محترم

بای توری دیدی وطنی پاکو بخشم در حق به علم و کتب اتو هاتیم زبان

فکری بلندی تو به که بیستونه متری

خاکی وطن که که دهری هزاره به همی و کله سوره وایه بو نظری اهل معرفت
 ناپی تری می شماره که له و دایه هر صفت بر آده که می حیاته له شویشم و سوسی
 به نرغه گوهری که نه گازوبه جوهری

چادی لدستی ایسه به ام دایکه بی که سه دوری تجدده امه صوری تکامله
 عیبیکم نقص و که وره به امر و تکامل خونینک لزوم ساچمه مکینه چه درسا
 بسه عامی جنگ و نهی و عمری سرری

علم و فنون بوته چرای مکی سرزمینی فتنه جمادی کرده امرو به ذو حیات
 دقت که تو به چادی حقیقت له کائنات جهلم که بو ته با عشق خوانی ملک و دین
 علمه که صا حبیبی ده که ینسی به سروری

یار به هدایتی همو بر بوطی قدر ته به به کسی نه بهین له نعمتی علمی که نافع
 در خدی چرا به حرقی ذائق که سافه لامان به دهی له جهلم و نقای که کلامه
 فرس مان فرکوه چینه می سرمانه به فرسی

حکیمت

چاوه که کم حسنت زیادنا کلام لا بیچی حسرت
کافیہ بو میدی دل غمزه و نگاهن دو لبرت

توز باننت تیر بکه بو جلی قلبی عالمی

فاندهی ایستخاوه نوکی تیری خنبرت

مادری پیری وطن افتاده یی و بی دهسته لامت

نه وجه وانا خدمتی بنوینده در حق مادرست

ئی مدرسی علمی دین و فنی دنیام بی بی

تاره واجی بی له لای نیم خلقه جسته و میزرت

ریگه بیلم بی ایستنده پی بی بزم لهم عصره و

دورنه منی بادو تا که کم واعظ به روزی محسرت

پی بی ده لاین بهم عصره عصری آتباله وار ققا

توسن که چی هر نوستنه هر راکسانه جوهرت

تو که ماری پیوه داوی چاری تریاکی بکه
که می سفایه ناله نال و که وتنی سر به شرت

تا هه دای سیری معنی و نغی تاربت پی
روزی روناکت شه و یکی تاره خم اُحترت
ریگه می با ست نیشاندهم تو له جی ی تا قه و غزل
افتخاره که رله که می شعری با سنی زیور ست

درو

بلیسم ی خرمی دولت درویم شماره ی فرزعی شروت درویم
مجسم به صداقت مانگه یا روش اما معنای شه وی نلمت درویم
اگر راسته ادوی ای نه و جو انم خزان باغچه که می حرمت درویم
اتو بنواره بیدانی زه مانه علمداری سپای نگبت درویم
دروزن روره شه لای خلق و خالق سبب بو لعنت و نفرت درویم
دروزن دفعه بیک نامتسا کا جاک به لی یغنی رگی خدمت درویم

دروید واسطه تخریبی اخلاق   چراغی مجسمی غیبت دروید
 صداقت بیست به اربابی ناموسی   لکه‌ی داویند که‌ی عصمت دروید
 که گورگو و رچو شیر و فیل نترسم   درنده‌ی صاحبی طبیعت دروید
 آنکه‌ی راستی چینی خرابی   که‌ی اقبولی ناو ملت دروید

به سیمین دروزی بجهنم جنت
 اگر بیت و بجهنم جنت دروید

عرق ناخوم

عرق ناخوم که توشی دردی سرم   مگر فتاری هزار درد و خطر بم
 نه چن خواحد زنه کما یکم به سری   ایتر بو شری ساری ناو بشرم
 عرق ناخوم که عمرم کورتو که م بی   به جوانی بو گرفتاری ضرر بم
 عرق ناخوم که دو چاری درم بم   هلاکی خسته گی قلب و جگر بم
 عرق ناخوم که مقلوح النسل بم   حدزم وایه که باوکی صد پسر بم

عرق ناخوم که بی هوس و خردیم له حال دوستودوزمن به خبریم
 عرق ناخوم له قاقادین که نینم به جاری سخوی اهل نظریم
 عرق ناخوم له لاین داوا الکتوله له حشریابره نگاری سقریم
 عرق ناخوم به دینار و به درهم نتیجه شعیه که زناج به زردیم
 اگر فضل و هنر له مکاره دایم له خوا خواستم و هاید بی هنریم
 نه خیالم نه قاتی دروزن این زنی اکرم با مختصریم
 نه استادم نه صاحب فلسفیشم له بهر چاکیم نینه که رلی می خندیم

له بون و بون که فی بی زاره طبعیم
 فدای آنری خواو بی غمخه بریم

تیک رزاوند خوب خوشور بو به خوبی دوست و چیا
 انتقام اهل اسلام له نادر اسپانیا

گدر هیلا سلاسی سلیمانان خسته ناد کند
 حق تعالی دوست به چی بوی ناروشه حق ایتالیا

چونکہ اول خدمتی اسلام کافی کرد حبشی

ناوی چاکری باقیہ لای اور و پاو آسیا

لہر دہ لیم باسی سیاست ناکم و لی دودہ کیم

عاقبت کیم خانہ نوسین ظلمہ کافی تور کیا

عشی ایران بویہ ناکم چونکہ عمری کورست نہ بی

دہ تیکن ترا چستہ حالہ تی دالمما چیا ،

با سنما نیسی نہ بی نطق بد ابو کوردہ کان

خاک و آب و جملہ بیان دوی خستون فنلانڈیا

دہ ست لہل قوی عربا کہی نتمدین دو بہ دو

سہرت و آواز زمانہ اروا ہہ تاثر اپونیا

لہ روز نامہ ی پیشکوتن دا حیا سہ کراوہ دہ بارہی امن و

عدالتی انگلیز : -

حمد لله لہ دہ ورہی ہانی دی سہ نگہ رنہ ما

استقامتی بوشہ قدی بیچ تیر و ما و وزہ رنہ ما

دائماً شکاری حکومت که اهل سرچنار

تشفه لای کوردی که رسی جافی زیانی مدترنه ما

چاکس کرد بوخوی پچیل مردو دوکانی شاردده

چونکه خوبادان و دهست دانانی سرخینر نه ما

روله هرجه ایله اکی بوخوت پچو باکت نه بی

لوروق لوروق سوره سرستوک فدل درورنه ما

باء نه بی که سن لیفه نافرتی بو بچم به شه و

مگنده دزلیفه فرین سال پشوتنه ما

نانه تان بچم بخون ائی اهل رحمت

[توخوا تو بی رسول] پارانده می سوال که نه ما

سیری کولانان بکه ایستا که چه ند با که و تمیز

پسی و تو زی سه را انگیلک لری و معبرنه ما

[۱] پسادیکین بیکر که بول له سیلانی

[۲] سال ۱۹۱۶ م هزاره کال له سیلانی له برسانا ابارانه ده

خواجہ افندی [گردلی عاجز نہ بی عرضی اکہم]
روزی درسی کوردی یہ تار پختہ کی نادر نہ ما

۲۴۶

[صاحباً اُمیدگاہا دست بوسم] قی پر ہی
درسی کوردی خوم اخونیم باوی اسکندر نہ ما

اخلاقی و آموزگاری

یک عیب خلق نہ بینی خوت صاحبی لہزاری
خلقت لہ لآخرہ رارہ خوشت دہ کودہ واری

ظاہر فقیر و سالم بہ رہنگو بہرگی عالم
امالہ نا و دہ رونا مار یک زہرداری

چون بیت بتیم سلم یا فردی نوعی انسان
دوری لہ خیر و احسان مستندی و قوماری

دہست لہ ضغنا بی ناوت لہ حرمتا یہ

قلبت لہ غفلتا بی قلب و ذلیل و خواری

[۱] ماموستا یہ کی اہلیہ [۲] قییم و الہا غیبان انوسی

کیمی عالمانی حق بهی تدریس بکنن به بی کین ،

لادون له طعن و تلغین لادون له ورده کاری

له تا بلاین ختای کرد شیخ رضی طوسی ،

هر و هکت قدیم بهشتی سال ناگه بنده قاضی لاری [۱۶]

ری می دین گو شاده ده رویش بستوبه بوتیم بگش

بنواره مرندی پیشی نه نواره بگش و ماری

کیمی تا جبرانی صادق دهی کاسبانی لایق

رحمی که لخلایق ده به چوارده بی تجاری

هر نسنزی که دینه به ردهم دو کانی ابو

سابون نه ده ن لژی رپی نسترله ساد ماری

قیمتی باغی به استم غریبه بی خندان خوم ،

حسرت آوی حیاته قطره بی گریان خوم

توبه بیایم کرد و ده ده کت کیوی آسن محکم
نال دنیا دا بعینم عشق جا و ستان خوم

نعمتی دنیا سراسر باله بو توبی رقیب

بسمه تنها فکری بکرو جلوه ی جانانی خوم

دهستی تنهایی چه خوش بومنی پرفاکنه

چونکه تنها غمرا که م هم اسپی خوم میدانی خوم

تازه یقینم که می لاده م له عشق کمل رخاکن

تو خولیم لاده واعظ دینی خوم ایمانی خوم

من به صد اسویچره و چین و خطای ناگورده

ارغنه وان گردی یوان آوی کان آسکانی خوم

بوچی بیهنا که م که شیطان کونا هم پی بی کما

من چه شیطانم نیده هر نفس شیطان خوم

بوی ز در پیم خوشه بیری و خمیده قاسمی ،
چونکه ده ستم هر نه گمانه گوشه‌ی دامان خوم

سین عیاضم اگر دجله و فراتہ قطره یہ
سده ریگهای بخانه پادشاهی گیلانی خوم

اخلاق

بی فائده سودا زده‌ی پاره و پولی
بی سوده که بشراوی خدی پرچه‌ی لولی

ری راستی قطه ناگری هر چه و تیه ریگاست
له م عرصه‌ی دنیا یہ وه کوها و ده‌ی کولی

نوستوی له برابر منی عفت و اخلاص

بوزوق و صفا و راهی سفاقت چه بخولی

مردی له ده رنگا له هموا هلی سعادت
خوینت چه لای اهل نه وه س ایسته قبولی

نہ مرو بہ فرح رادہ بویری لہ لہو جی
واللہ سبہ می قور بہ سرو مات و ملولی

روژ و شہوت ارواہ عبت دور لہ اطاعت

سرمندہ می دہر گمانی خداوند و رسولی

ہا و نجاس و ہام پیا لہ ی سلطان و خلیفہ می

بو حرص و طمع پیشہ وی ہور دوی مفعولی

ہر چندہ جگر گوسہ می کہ ورہ می شہدابی

کہ رہی عمالی لہ کہ می بر چاوی بتولی

بہا لولی بہ دینداری و زغلولی بہ گفتار

حقانہ آوی نہ اُمی بی دین و جہولی

ای غافل می بے کردہ وہ بے آوی و بے زاد

دریا بہ سفر کردہ می صحرای بہ طولی

مناقشه

یا به فرضاً تو سئای سر زه مینی راضیم به بشی خوم و سگینی
 دجله و خراتی خوت با خوت بی منشی کوردستان مشاخی ره آگینی
 له واکه می شالووا ده که می قندل لاده باله کورد ایشی برینیب
 قطریک ناکه دی دهس له اولیک کن حنطوش حلاوی و رسول سیرینلانا
 من لام باشی نیم سوار می شام بی من عرضت اکم له به شیرینی

خورمای خوت بو خوت میوژم بو خوم

کلمه دینکلمه ولی دینی

من که لیم لازم نیمه فیریم له دیندا احساب
 بیم که لینه نی چون نجاتی خوت ادهی روزی حساب

من که لیم مهردی له دیندا اینم زیندو نیم
 شاه اسماعیل که لی آت هینمه بهرداری عذاب

من ۲۱ لیم بیج حوصله ی سیری کتابم لانیه
بیم ۲۱ لاین مجبور ۲۱ بی بگری به ده سیتت کتاب

من ۲۱ لیم هر بار ی عشق آلی حیدر کافیه
اهلی سنت بیم ۲۱ لاین سر بار ی حب کتاب

ایوه مهدیه یابنی یا خواله بابی پرس اکرم
ام سواله ی من له آخردا ده مین بی جواب

من ۲۱ لیم که ی طلق خوت خوئی اوی غیمان ۲۱ خوی
بیم ۲۱ لالی وقت سرا بیم بی گوشت و کتاب

من ۲۱ لیم که ی یاد ی سرو دوزخ دا اگر ۲۱ که ی
بیم ۲۱ لالی ده وقت بیسن صوفی و ملا ی خراب

شیوه فی فلسطین

گریبانہ فلاح چاوی له احوالی فلسطین

گریبانہ ملک جرجی له احوالی فلسطین

لعالی یمنه سور بوده سخنی همو یا خو

ره نیننه به خوینی ژن و مندالی فلسطین

سلا له می آو سریری مه که زدره له دنیا

سلا له می خوین سریره له نا و مالی فلسطین

هر کو ستنه خوین رستن اعدا له هر لا

سونا وه به بو با بی عدو بالی فلسطین

چو ژنه خنه بندانه له هر کار و مکان

خوینا وه خه نه می بازن و خنالی فلسطین

لا شمی شهدا دعوتی انگیزه له صحر

کرد ویتی بو وحش و قتل و دالی فلسطین

سه و چاتره له م عشره که عشری مدنی بی

اثناتی قسم شاهد احوالی فاسطین

بی هند و عرب تورک و عجم کوردی مسلمان

چون جمله که بی حاکی فعالی فاسطین

و اهل صلیب هاتمه ده سر قدسی مبارک

بی روحی صلاح لایه ره زلزالی فاسطین

بی رزق و اداره لکومایوس و پریسان

بوته رمضان اولی سواالی فاسطین

صریفونی له المانم وه دی صاحبی ملک

صاحب نیه بی مایه و حمالی فاسطین

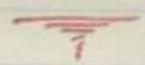
انگلزیه حرب داخلی نیم جینگه نه بوی تو

چون روت همه خوت کرده به جنرال فاسطین

ری می حق در گرنه مطالب عدلی هموا سلام
به و واسطه و در روشنه اقبالی فلسطین

سپه پوره که جود له شکر می دجاله له آخر
سپه دی هیه بو جاره ی د جالی فلسطین

که رندگی به م قتل و قتاله دل خوش
گووم نابی له احفادوله انجالی فلسطین

له بزرنج فرموتی : —

پا بندی به فی کاله و پر سیره که لاشم
پر رده رده بی خوراکی همو سادو رو ماشم

من چیمه له فاسونی فرنگک چوغنی لیوی
تا کالی مدره زیانه خوری بی به تو ماشم

دانشتین سرحدی آوازی چیا که م
نایدیم به همو ملکی جهان که رچی گداشم

بوسیری گل و میرگی نزاران له بهارا

چاوم وه کونیرگی که شه نفتونی له واشم

بونیک و بدی عالمی دنیا له که نارم

بودینی خلقی بے ضررم نیوه ملاشم

داغم او یه ها و وطنم زوری نه زانم

بیم دوردده وه اتیم وه آ و که و توده آشم

لهر چنده له شار دوروله دیش دهر به ده ریکم

بیم خوشه که که و توبه محلی بنی ها شم

مناسبتی خول و بفر بارین سال ۱۹۴۴ م فرمونی: —

بسی خلاق گاهی به ته رزه به رده بارانخان آکی

عمر به بارانیک زور معروضی طوفاخان آکی

دهتی خوانان بوج سکاوه خول له سر سردی نما
خول به سرمانا ایریژی خانم ویرانمان آکری

بفره که ت جوان و سپی بوتیکه لاوت کرد به خول
که یق خوتنه هر چاونی مریلی فوتانمان آکری

گر خینالی بی که نین بی به دل دا دفعه بایه ، ، ،
دهت به جی کاری آکری دو چاری گریانمان آکری

گر قناعت که یق به نانی روله مالی که سن نه که یق

توسی صد قورق ده کو تیلان ولیدانمان آکری

گر معاشمان ضم کری یا مایه توزی زیاد بکا

تیلای شرب و قورار و فسق و سیرانمان آکری

گر به دهت بادی شمال و مگر به دم بادی عموم

توسی سرمای ز مهریر و سوزی نیرانمان آکری

ایم چین بوجھ لہ سایہ ی تو حرامہ راحتی
تو لہ لالت چاک لہ خوشی و چاک حرامانہ اکہ ی

نہی ظلم با کمانینہ لطف خدایان کافینہ
حبس اکہ ی یا نف اکہ ی یا تیرہ بارانمان اکہ ی

آموزگاری :-

زہ مانہ لہ کرسی لینا یہ میدان	اطاعتی فرضہ لای قولی حکیمانہ
دلی من فاضلم او بے کمالہ	دلی من اختیارم او منالہ
دلی من دولہ مندوم او فقیرہ	دلی او ہیچہ من بادکم امیرہ
خیال و فکری بی معنائ امانہ	بہی من عالم او ہیچ نہ زمانہ
لہ چی فضلی کہ تو ایکہ ی بہ محبت	رضابہ بہ و بہ بی درد و محنت
رکسی ملتیکہ صاحب اور دو	چہ کہ سن نمازانی بادکی گہ ورہ یا جو

لہنر امور بہ سعی و علم و دینہ
حسادت کاری شیطان لعیہ

خیر و صدقہ

خیر و صدقہ بدہ بہ فقیر ، اما فقیر سقطن یا پیر
 طلبہ ہی علوم حفظہ قرآن لھو قابین بہ خیر و احسان
 درویشی علمیت ز لای لھور کہ پیان نہ لیں درویشی کلھور
 خیریاں بے مد کہ اوانہ سخی خاوندی مالہ زور بہ دو ماغی
 لہ پناہی و لاندہ مو سرگز لہ حقیقتہ دا غلبی دزن
 معاونتی شخص بی چارہ زرہ بہ زرہ لای خوا دیارہ
 کہی بہ کار بی ہام ہشتہ نوسال بی خیری پی مد کہ تک فرحہ سوال بی

نہ مدلی مد کہ بہ وزیو و زرہ

کہ سیکہ عضوی جمعی بسرہ

نہ مہ کوردی پنی ، فروک طیارہ : —

دیو یکہ گیانی تیا نیم اکشی بہ چینی مار
 بے دستو قاج و خونینہ بہ بی گوشت و بی دو مار

نا و جگرگی پر له آگره هردهم که بینه ایش
خوراکی آوه بی دهم و دان و سمیل دریش

هر چند بی بی رزه که له که ل که و ته آسمان
چند روزه ریگه رو و ده بری ناگری و چنان

نالیه و گره گره له هستان و روینا ، ،
له و ره بر و سک یکله به سر گیانی دوزمنا

نرم دیوه که و ره به چکه بی زانینه که بی هفتار

زانینه دیوله آسن اگا باله که بی له دار

زانینه گیان اخاتم له سی دار و برده و ده

زانینه زیر و زبوی که دهرینی له له رده و ده

زانینه ساشی که و ره ده کو لو که شتره کلا

زانینه جگرگی شه که له رونای پر کلا

دریا که بوبه رنگه بی روز و شوی همو

زایبی نه بی که لیزی اوهی بی نه که چبو

زانتی بی چرا بی ده کوزیری با خله

گیانی ولاته بو سرگویی دو شمن په له

نه مترجمی شعری شیخ سعدی بی :-

سعدی فریبتی له نا و بنفدا	په رده بی ده نگو دور له هر دعوا
بی خبر بو له حالتی عالم	بهر که سی بی رقیب نینه و بی غم
تی فکری ره نگی سور بو و به بدخ	رو بروی هات به گورجی و گوستاخ
وقتی نه بی پرده ناز کو ناز دار	سیری منگه له شمش پرده له غبار
تو همیشه رفیق و هک ماهی	ها و دوی نه و جوانی در گماهی
یا له لای نازه نینی گل ره نگی	دفعه یک تو ش نه بوی به دل نگی
سنی بی چاره دام بدست ساگرد	له سفر دام له ده شو شاخ و گرز

خدیتم زوره قسمتم ده رده قدری تو بوجی زیاتره به رده
وقی بداخ سرم له لک یوانه و کو تو نیم سرت له که یوانه

له دی نابینی چاوی جیگاوری

عاقبت لوقی دینه وه به رپی

قسم به شی به ری شاخ و شنه ی نسیمی به لار
به قاسبه قاسپی که وو ده لگی کو ترانی نزار

به آدی صافی جیا و هوای بی ته پوتوز

که مقصدم نیه الا ترقیاتی دیار

ترقیاتی دیار یس به کی له وان علم

~~که دووم زراعتی سیم صنایعیک به کار~~

~~که دووم زراعتی سیم صنایعیک به کار~~

چواره مینه وسیله ی تجارت و تعمیر

که رو بکاته لکو جیگا دی بی یا خوشار

که مانده همتی مبعوثی تازه ریگی نه خا
نه ده و کیای همو ملتی فقیر و هژار

و کیای پیشو قصور بیان نه بو حقیقت نه ایم
له تالوای نخوش که و تم داره داره به دار

هکیمی هاذقی بی لازم نخوشی ضعیف ، ، ،
له تا کو قوت و خوبی دینه نا و وجود و ده مار

گوزشته سیلیمانی ده وری عثمانی

اوا منی له چهرده و دزکرا ساری سلیمانی ، ،
له ده سی باره ش چه تدبیری اکن ماوری عثمانی

به هر نوعی هلبوسدی کرا بو باره ش و توری
له تا و قورچه اکن که ر قوت نه دا بازار و کولانی

به سوسه و وشکسی فرضا اوا جاری قوریشمان کرد
علاجی چون اکن بو کوم لی کیچی به هارانی

به تنظیفات و ترتیبانی خانه می کشم او اکرم بود
محببت چون اخزیه دل اصناف و سخنان

خماسی

بوی غنچه ای او میدی همو پر و جوانان
بیداره و به به وقتی جلالت بازی و دیدان
عالم همو هستا و خرابی همو مردان
بشکینه به بازوی هنر طوقی جهالت
علم و نه دبه مرهمی هر درد و مرارت

یا دهردی جهالت بود نه سدی گریانت
یا سغله ای غم اگره بود روحی ره و انت
لم که کسمه کس و حادثه بشرا و نه نبات
بشکینه به بازوی هنر طوقی جهالت
علم و نه دبه مرهمی هر درد و عطلت

دایکی وطنی اقبال بی اقبال اتویہ
چاوی نہ ترقی و ہمو مال اتویہ

رشدت کہ بی خزنہ او مال اتویہ
بسکینہ بہ بازوی ہنر طوقی جہا لست
علم دہ دہہ مرہمی ہر دہہ در جہا لست

لہ دوا ی کہ وہ کہ ولایتی موصل دراب عراق سال ۱۹۷۷

ترتیبی : —

چہ خوش حکمی عدالت غانی محکومی	چہ خوشہ رفعی سفالت سعاری مظلومی
لہ بنی قوم و لال دا چہ خوشہ موجودی	چہ آفتیکہ حقیقتہ بلائی معدومی
چہ نگہ تیکہ ایلہی جہا لتی ملت	چہ دولتیکہ مؤید اساسی معلومی
خالہ سایہ عدلی ایلہ و لطف خدا	لہ سر خرابہ ی کہم کوردہ سایہ ی بومی
لہ فیضی لطف خواہہ ولایتی موصل	بجائی بوبہ تہ داوی لہ پختہ ی روسی
بہ لہ نتیجہ ی ظلم و جفا یہ بولہر کس	بہ روکی خوی اگر کی عاقبت بہ ششومی

کوهی خری لهر کرده گایسته فلک که تور کی دایه زوید اینمان برهوی
که عصبه الألم ام حکمه عادلانه دایه حیاتی دایه عزائی و غاوه خرویی

بزی به عدله و عصبه لگه ل بریتانی
جزای و لاته قرار یان به لفظی مغربی

پور و ژنامه می ژریان

نه مرو به نادوی ملتی کوردی به دل به گیان

تبرکیند که م [ژریانه ده] مان نا و نرا ژریان

خالکین خیری ملتت یعنی که قومی کورد

صبح حیاتی روشن پیشره ویتی ژریان

به روره ده بی حمایه بی لطف حکومت

بویه به مسام و نانه و کوشیده که می ژریان

فکری مخالفانی وطن خود کاتره ده

اهل معارفی به قسمی خوشی خودی ژریان

یارب دواى خدنى بدم روحى ملت
لاى قوطلب اکم به سعادت به بن زبان

پورژنامهى بانگ کوردستان شرموتى سالى ۱۹۴۴ م

بانگى کوردستان نيشانى هوياى ملت

۱- پو اسر خوانى معارف نذ كرهى سر دوتو

سايمى بالى ههايم بازي زرين ساپره

۲- چونه ژير سايمى نيشانى بخيارى و دولته

ده وره اقباله ده وره بانگى کوردستان

۳- بانگى بهي صادق به دم دونگه هستين فرسته

باغچه ييکى پر گوله درياچه يى پر گولره

۴- ره ننگ و دننگ فيض ريزه نغمى بي فته

بو ترقى قوى كورده داخواله حاله

۵- ترجمانى حالى زارى ملتى كه م قدرته

بانگی کوردستان له خارا و حیر لالی سزه

دهک مبارک بی به بالای قومی کورد ئه م خلعته

آسمانیکه سراسر مغانی نجی وفا

گولستانیکه سراسر با نظری صد رحمته

ئیم جریده تازه به چه ردهی جبهالت لایه با

ئهی زبان سی تیری ده سته واسطی صد نصرت

رهبی بومان هر بچینی خادوی ملک و وطن ،

ئیم له بو پیشکه وین له سرو بهشتیوان و قوت

بو گو خاری که لاویش که له بغداد ده ره بچی

که لاویشم ئه دی دهک مانگی چواره ده

که شوقی رو بگاته شاخ و هر ده

که لاویشم ئه دی دهک مانگی تابان

که آدازهی بگاته غربا دیابان

گه لاویژم گه دی کانی گه دبی
له بو اهلی گه ده ب مایه ی طریب بی
بیته فینک بخش دلی گه رم
له سر ریگای حقیقت دانه کاسرم
گه لاویژم گه دی هرده کت حمان
به قوت بی به قیامت بی کلای

گه لاویژم گه دی بو ملتی خوی
وهانه دوی که بتری نان لگه ل دوی

له بو بیستکه دنی اهلی ولاتی
ضررنا کجا بجا صرفی حیاتی
بیته باغچه بیکی علم و اخلاق
بلاد کما بونی خوشی بو سرت آفاق

اگر رواجی آیین من له دوابی آیتة رهبری توفیق خواهی

به زبانی گو فاری گدلا ویزه ده له سالی دو لها فریوتی :-

بی خوننده واره کان و ادیبانی حترم
دام به هیزی خوده ده هر سکران نه کم

آثاری جود و جهد و جوانمردی ایوه

سالی یکم ته و او بووه واکه و نه دووم

تا ایوه قدر و حرمتی نشان له لابی

سوقم امکانه حکمتی تو رکیا و محم

امداد و لطفی ایوه اگر رونه گانه می

بی شبهه به آکوه بخار و خبار و تم

نه دسانه ده ننگ و ره نغم آیینی نه شهرتم

نه خدمتم نه رونق افکاری حنتم

تصویری استبدادی تو که کمان :-

لدم وقته که پرفتنه و ری بستنه ایستا
خوشی که بی بردنه یا نوبستنه ایستا

دویاری و فادارو بی غش نیم هرگز

هرچی که خامشای اکم دو سخته ایستا

آشوب و بلا و قتنه ده کو تهرزه آباری ،

هر چه رده بی و هر دزی و کوشتنه ایستا

فرقی که ل سیمه نما مذهبی سستی

هر گزین ولی بردن و تی خستنه ایستا

لدم ساره که و انبوی آشوب و فساد

ده رمان و سفای خسته دلان روینه ایستا

حکمی استبداد

و انبای ظلم و فسادیان حکم آبروی استیلا برد حکم

بختی رسوتکاری و انفعال که ربه قد صدک داینم هیستما که

ما مورانی استبداد :-

دوکت تیر له که وان دور آیه رنگ طاقمی ما مور
بو قاده و بو چایی به ره و خوار و به ره و ژور

بو لاقه مر سکی اجینه کانی، از مر

بو قوبلی اگردن لیره هتا چشمه ای ما مور

باز بوی سزه ای قوجه حکومت انا سنی

کیم جمله به جگده سزنی کیمده سزده مشکور

تخمی فر دیک جمل زهاوی :-

خدستی جنت اکون لرد و چه علمان و چه جور

ریگه بی حق اگری راجه بی یا منهور

بو وطن خدستی را اندر قه له دنیا سهور

[بر فح السبب فریقان انانث و ذکور
وهل الطائر الا بجنا حیه بطیر]

تقریف دنیا

گه بفرود باد و بارش و سختی و درازت

سستی طریق و صلی کجانی عالمه

گه گرده لول و توند بخار و حرارت

محنت همیشه قسمت اولاد آدم

دنيا چه ره ننگ ره ننگه گه گه چه ره گه گه پی

با و رینم به راستی که وارا ستم یا چه پی

ده سنت بوبه شاخ و شاخ و تنه په چون آسمان

له م بفره دابه سه یروده ده سن میل را و اکین

حیوان و طیر و وحشی بنای خسته نادران

دام خنالی گوشتی که وی سر پلا و اکین

لهی لهی چه غافلای و چه بی باکو سر سینه

حیوانی کیوی بی خبره قوی خو خوری

شاهنشاهی جباله نگر شاخه به رزی پیر
و اسیری شرق و غرب و جنوب و شمال تا کما
نم سلسله جباله له ژیر چاویا اسیر
نم نظره ی طبیعی به دفعی ملال تا کما

سو کیوسه گره گویره و قندیل چاهیه
تختی زمین قنّه ی گرد دون کلا هیه

نم بفره زیوی خالصه یا بحری یا سمیه
سر چاده ی حیاتی سطنی دجله و فرات
یا قطره یکن رحمته که وتوته سر زمین

ده ریایی فیض و نغمه بو اهل کاشانه
اندو حقای سردیه صمیمی صفای دلم
ام بفره جاذبه ی فرح و شوقی بهیله

بوی سبزی به راه دنیوی خوبخیزی امل
 که می تو له خاکمی پاکمی وطن جلوه گه رسته بی
 لایه بی له حیای ایجه همو علمتی سبیل
 که می روشنی درونو حلالین نظر بی بی

دل سادم ایسته آخری کیم دهرده سرگم
 دوی عسری بیرون خدازدی عظیم

سرگوزشته :-

تخصیله دیده صاحب شهادت لگه ل رفیق که و ته بیانات
 تعریف حال و احوالی ا کرد بوزور پیشکوتن خدیمال ا کرد
 و ق ای رفیق ایستگار و در چاکه سیری جاده که ایستایند با که
 له پیشکوتن و تنایوینه اوروپا نقصا نماک نیمه الا فابریقا
 انواعی یاری و قویار از این سمنل اتا شیخ و هک المانیون

لفظی فوجوں و کئی انگلیزین
 نہ بلا درو یا استادی ریزین
 سیمان و ملا و صوفیجان ہر قسم
 انسان و شک قابلِ خسہ
 ایٹالیا چونہ درحق پایا
 ایمہ شہر و اینہ درحق علما
 جہان بہ ستری نہ نا و جہولہ کان
 عرق مان اہوار دلہ ترسی اوان
 ایستار بہ ستیہ لکوجہ و بازار
 عرق و شراب اکریں بن آزار
 معاشمان ہی بہ دوسر دینار
 فاسیکان نادہین قطبہ کہ سن و کار
 اوقھاد فیر لوبین فنیکن باشہ
 باکہ سن نہ لی معاش بلا شہ
 سولہ سینما و نا و تیاترو
 بالہ چا خانہ و یاری بلاردو
 صد شہسپرد و ہوغونا لہیہ
 ہزار رجالی تو کلو مان لہیہ
 لہ ستایہ رادیو احوالی عالم
 لیجان گوم نینہ نہ زورو نہ کہ م
 او اتو تینس بوتہ اخصار
 ادیش قازا فی فقرو ہزار
 کیا ناکہ دی تجاری توئی
 کہ تیرہ و ماز و خودی و رون اکریں
 یکسپر شاعر یک مسہوری انگلیزہ [ہوغو] شاعر و میاسوفی
 [۴۷] توکیو بلایمختی ژاپونہ

تو خواهی نیمی له لاسه کرم ده وره نه غده ماوه نه وقتي چه وره

رفیقیشی وقت هر که دریت بی

بیج عاجز نه به بار دستم سیت بی [۱]

چشم انداز یکی خو کرد = منظره طبیعی

زستان وجودی ساغه ده ماری به قوت

نه مرو که بیستو پنجه شبا طه شبا به

بزم هاژ و هاژ به بارسته خود و را به

در حق فقر و کویر و له تیو بی مروته

انا ره ژیک زیور افندی تما سانه کا مناله درنگه سوین کا بر ایک

که در قون و بهردی تی اگرک ایری اوه چه لین بزم کا برایه سیت

زیور افندی مناله کان له کا بر ا دور به خاتمه ده بزم جا کا برای

سیت دینه به رده تی زیور افندی سه رده و قولاتیک ادا و نالی

[بار دستم سیت بی]

دینا بود به بحر پی شاخ و شیو و دشت
ناددی جزیره بیکه ره جشن مالته

نه م بفره بفری راسته نه ده ک بفری کالته

ریگهای برآ و دران که له دیوه بچینه گشت

گردن که چی سپاهن زستانه شاخ و دار

سرشورتو بے طراوت و بی نظره ی جوان

بے سبزه زاری ریگه ی آوی سپی و ره وان

بے قاسپه قاسپی کبکله و بی نفی هزار

شام به له رزه له رزه ده تا آستانه شاه

زستان که شاهن له شکره بکوه بکا دوا

عالم له ظلمی له شکره او که و ته حله لوه لا

بیم دت رخیل نوم به دل ای شاهن نه کلاه

ترست ہی کہ خالق دینا و سہای بہار

سلطان عدل پروردگار کرم نما

دی نی تہ پیسہ وہ کہ نہ کا دفعی صد جفا
شمیر ہم دست و نیزہ بہ کف صد ہزار ہزار

ہم جاہ پی کہ فی نہ وہ زمستان و فی ملا

تو غافل نہ حالی میں و صنو کا ثنات

بحری ہیں بخاری انیرینہ سرولات

علمت نہ بہ حالی ارض و حکومت سما

ہستام کہ بچہ خدمتی بحری ہیں و فی

دائیشہ لیرہ ہم سفرت ہر نہاستہ

ہم وضع حالہ ندرہ تا کو قیامتہ

بوجہ اکہ وہ ریگہ وہ کو شیتی سر بہ تی

مهرش نه لی له روژ و ده په پیدانه بن بخار
روژش جوانی وایه موشر که خالقه

تقسیم رزقی عالم نه کا چونکه رازق
خالی نینه له حکمتی زمستانه یا بهار

نه در و نه بفر و نه رزه اتوی خسته ز مهریر
هادین که هاتنه پیشه وه بفراد اخاتنه دهشت

اوده شته و شکله که رو اینه سزای بهشت
کارون و دجله دینه وجود بوغنی و فقیر

مهم جاره شعرى جوانی [صبا] م هاتنه وه خیال
رای خوینده لویسه وه کوذکری اهل حال

سجانه من تجیر فی ضعه العقول

سجانه من بقدرته یعجز الخول

۴۱۶ صبا پاشا شاعر یکی شهوری تورکه

ترجمہ شاعری احمد شوق بنگ ، الیمامة والصداد =

کو ترو راو کہر :-

کو تریک لہ ناگو شمس شیلانہ امین بولہ دہست غدیری زمانہ
 راو کہری روئی بو را دلہ صحرأ بہ دہ وری باغاتا توانی گہ را
 زورگہ را سایہی طیریشی نہ دی عاجز بو گہ رانہ وہ بو قہدی
 کو ترو خوی دہ خست لہ ناو شیلانہ احمق دہری بہ بی دہ زمانہ
 لہ آخری خوی نہ زان بولہ وی بانگی کرد انسا اتوجیت نہ وی
 راو کہر گہ را وہ روی کردہ لای دہنگ لہ روی صاحب دہنگ بوی را گرتہ ننگ
 بہ تہ فی ننگ سر بہ رہ خواریو کہ وتہ زیر دہی کیر دو جہ تو زوو

وای گوت کہ کہ وتہ او فہیتہ

زبان بڑھتی سر زور رہ جہ تہ

کالمہ و گہ پ ~~نست~~ لہ ل خرجنگ = قرئال

چوہ جی بے بی کہہ و بی دہنگ دیم لہ وی را کسا بو یک خرجنگ

هستی کردم که راستی خوبی و ده تا
 کی به دوستی که طری خوبی ده لگرت
 من و تم زیورم که سلیمانم
 تو لگرت جنت لاری و سلیمانان
 وقتی من خیرتم و تو کوی شیر
 شیر و تیر تا میری او نه ختم
 نیستی دندان و ایشی زخمی سوی
 ناله بغداد زهی که روی نه زوری
 او که قدری خوبی و هابوم کرد
 مدعی خوبی هزینه کرد امین ترسام
 که روزه که و ته جمیع اندام
 که سستی دایه قاجم و رام کرد
 مساحتی مات و مستوحیران بوم
 آن خوری من و تم چیه ترسان

با نگی کرد کی می هات جگهای تنگ
 هات ندام ببرد قولی سب رهنگ
 نویشراکم دو سمنم به دینی فرنگ
 و الهی ساکنی به عزری جنگ
 حمله می بین زیاتره له پلنگ
 که شش می بی له وقتی حمله و جنگ
 نه و کومار و عقرب نه هنگام
 به رت نادم نه که و به حالی تنگ
 که و تمه ده سورس خدای تنگ
 رهنگ سورم چو ده مقابلی زده تنگ
 خوبی له من کرده شیر و برون تنگ
 ده نگی ناله می اروی دو صد فرنگ
 هر ده کوسر خوشی شراب و جنگ
 اسلحه من بینه پیا که م جنگ

خزکی که و تبویہ اسپایی حیوم له لم گرت به بن نفة و بی ده نك
 لهرده کو دوسته زمانا تیم گرت که و ته سرستی زستی کوشتی سنگ
 شکری خوازم کرد له راستی خوم صد چهار دل رحمت بوم له دوستی بدره نك
 لیم معین بو او لعمو مدحه لعمو کا بو به بای ادا خر چنگ

زبور اهاش و هوش و سلین
 تا له سینه تنه ده به شیر و خنده نك

سرگوره شتی ما موری ده وری عثمانی :

کشی ما موری ده وری عثمانی له مو معلومه لای سلیمانی
 نیگو بد لهر چی بو او ارا بورد شیرخا دو برآ که مانگما مرد
 غایتی بحث که مع له یک ما مور وقتی انگلیز که تا وی دابوته نور
 پیادوی قرصی ده بی ده چته شکات حق چند ساله کی بد که بحامت
 ده نوی قبضه یک مدیری زمان که ده بی بیته لاج فلانی فلان
 صاحب قرص دحیه سر قما برا قبضه که شتی له روی او اده ره خا

پیاوی بی چاره پی می نعل نهی یار	حق تو کاتبه بی بی انگار
نیمه بی عالمی بکلمه	راضی ضبطه و تو و تدیر لاله گل قاضی
به قدر حق تو ده بی دیار بی	بودیر تین به رح نه کمالاری
پیاوی جا به رفیوم به تو بی خدای	حق خوت و در گره به خورده لای
مسئله حل و فصلیلان کرد زو	لایک ترازان به دل خوشی لردو
که ادهی بیست مدیر دل ایسا	ضبطه ی نارد و کجا برای کیشا
وقتی بوجی نزلاتی اول جبار	وقتی ایسی حل کراب بی انگار
وقتی تو خانگی نظام و نبال	بده صد رو پیله و دم خورده مال
رقی زور بودیر جریعه ی کرد	نکت جریعه که قیمه قیمه ی کرد

ادب و حال اسبق و سابق

خواد بکا وانه بی ایتر لاحق

سال ۱۹۴۱ م که حکومتی عراق تو تونی انحصار کرد فریوتی

گورانی انحصار

چونم کار با تیر بهستی دنیا دی به دی که رام ناوده شوه چیا

به حیرانه ده جوانی له سانی نهم بیهی نه وت عالم بی زانی [١٧]

بژی زکی بگ بژی انحصار

بجا تیمان بو له کیسی قنظار

له یوه چو نه نا حیهی بشدر نا حیهی مردان حی شیر و خنجر
لاوی [لاوکی] [١٨] اوت له ساخی زور به سر به زری زور به گوستاخی

بژی حکومت بژی انحصار

بجات بو بی له ده ست مردی طمع کار

[١٤]

انجاروم کرده نا حیهی سرداش ناوچه بی تا بهی ده وری که له باش
له سر شاخه ده که گویم پورا گرت او جوانی نه ح فردی اوت

بژی عدالت بژی انحصار

لعنت له ظالم افس بو تجار

[١٥] ناوی دی به که له نا حیهی سرداش

[١٦] گوران کوردی به

[١٧]

اجتماعی = کوه لائتیب

دیم لخته و دشته و دشت و دیکه خرابا که نه قرآن از نام و نه کتاب
 چو خدمت ملا به کی عیبی و تم نای وارثی علوم نبی
 اُمه وی فیزی خوانند و حفظ بهم له سلسله علم دا و ده کویط بهم
 وقتی فیر بود به گه و روی به پلا و بار و بولوت اُبی دیا بو چا و
 احمق تو نه زانی نا زانی چون نای تو به بط به آسانی
 و تم نای فوری دیدم اسلام کاسفر حکمت حلال و حرام
 نا او دیدم که حق و اُجرت نقدی جانم الهی خدمت
 دم قه اندکی سری لوزان و نایم لاده جا هل نور زان
 اُمه وی بیت بلیغ اگر قرآن اُمه وی مانگی اُجرت ده قرآن
 که دوشم که دوشم پینه نای بی به چاک بکه نه گاتنه شوی
 که دوشم کافی ملام له سر سر نا چو دای پینه چی به شوق و غنا
 سیری و شام که کرد چه کاری نه بو ظا لهما قف و قراری نه بو
 و تم نای ماه پیری ضعف کار چا و دوی لطف قوم له نا و بازار
 جوتی که دوشم الهی علم اسف پینه نای لازم له گه ل نا و که ف

دقی بر سینه نانه و انم من	آن دوروزه دورله نامن من
را که لای نانه وای کولیره فردوسی	بی نه نیو حقه نانی زور بون خوش
که وشه که ت جیاک اکم بس چاوان	تو برو بی نه نانه که به دهوان
چو نه لای نانه و اسلام کرد	بو کولیره ایفای مرام کرد
دقی باو کم فردوسته نیم نیه نان	بی نه آرد بوت بگم به نانی جوان
چو نه به ردهم دو کانی یک علاف	و تم نه ای حاجی توبی بیت و طواف
حقیقی آردی گندم بدوری	حقیقه کی حنیده پاره بی نم دوری
دقی آردم نیه نه وی ماوه	مشری پاره کی گهو داوه
لای فلاح بی نه گندیکی تمیز	بوت اکم زوبه آردی نانی عزیز
چو نه مال فلاحی صاحب جوت	خزنی رزق و معده نیکی خوست
و تم نه ای خوشه دیستی روح لبران	یک مدغم لازمه گم بونان
دقی نیم ماوه دانه گندی بار	زوبه زور که بوم هه تا بازار
بوم بچو تا دو کانی آسونی گور	پدی بلای مامه کی هونر به روه
داسه کانی فلاحه که م بدوری	چند سپا نیکی گرتوره به کوری

داسه کافه بگفته دست نه مرو به رکوتت بود که ح لبر دلی تو
 چو نه خدمت جناب آس که ر دیم کز دوات و عاجز و منظر
 باسی داس فر حدکم لا کرد له جوابا او شین قسمی و اگر د
 می چلون کار بکم به لدر زوتا تا وی سر راه تا و یکیش که رما
 که سینه تا کولای حکیم را کما بوم به پنی حبیک لدر زوتا
 تا علاج چو مد لای حکمی ولات و تم نه می عاقلی به معلومات
 بمده ری یک دو حبتی سلفاته خسته خانه مدگانی خیراته
 دتی تا دیک اظم ده وای کی باش را که بوم با نگ که خلف یک داز باش
 شو شه که ی تیک شکاره بخره کم تیکی دا با کتبه و دفته ره کم
 زو به گور حی که شتیم بازار چو نه به رده ح دو کانی یک بخار
 چول بود و کلا له خلف و ده ستا و تیان ایسته زورینه استا
 چو نه لای حیا ط و جل ابری بوک الهینی تدارک اگری
 تا علاج بوم لبر دوکان و شام سیری حلقم اگرد ده کو سر سام
 پر بوم یدان له لادی بی و شاری همو آلا و نه یک به هو سیاری

خده شیرینه که می لده دست کردم	خلبه غلب و لده راهی مردم
لم خده دفت و خبالم کرد	رایه یم سیرم غوم و مالچ کرد
احتیا جن به یک فقیر و غنی	و تم نام خلقه وحشی و مدنی
قاچین و ده ستن و سرو چا و ک	و ده کوز بچرخ و تیک آرا و ک
بو فقیر نه نگه ترکی امری ائیر	ده و له نه ند حیفه رونه کلاته فقیر
بو فقیر بخل و نا غیزی بی	ده و له نه ند عیبه کبر و فیزی بی
سیلارون لحو به جینی لده ویر	یعنی ده تی بکین غنی و فقیر

جو تیارو سوان و شاه و گه دا
 لحو محتاجی یک ترن به خدا

به منا سبتی احواله تقاعدی به ده فریبتی : —

مدیکه که محکومی که لئ نا که سن و که سن بوم
 و ده ک بجهلی که م داننی نا و کوبخی قفس بوم
 محکومی لحو نوع مفتش که ده لقاتن
 گو یا و سوا خان (۱) و نیش عینی حرس بوم
 [۱] و سوا غنا سر کرده می پاسه وانه کلاته له سیمان

تصدیق بیاناتم و کردن که در روش بود

دور و ضعیفم گر تبووه که عین عدس بوم

صد شکر بختم بوده سر بستم و آزاد

ما لاین نظرم ایسته که جاران که گاس بوم

گالته و قد شمیری به ترقیاتی سلیمانی که بونه سببی

فوتی دین و قیامة : —

رووی کرده کاره گالهی ترقی دلانته که

یعنی دلاقی کورده به بی دسته لانه که

تدریسی علمی فلسفیه فنی تازویه

و حست له سار و ده که پیه قاتمه قاتمه که

جانان که سوخته یکن نه ادرو به هفته بی

ماکنه دسته ایسته که و ستا خیاطه که

اربابی عالم و دانشی او دند زور بود به نا و

لایان خیال باطله پردی صراطه که

که شمش و که لاش و کلاه و بی تا و فرید را
که شمش فرانس رونق خسته ولاته که

هزاران که عشق جنسی لطیف باوی سندی بود [۱]

ایستا که نوری مجسم به نری لواطه که

سه بریکه چون طریقی ترقی کرایه وه

آلا فرانگه به حرکاتی سعانه که

ریوی نه بی که ترسی له راو که رهیه که می

که س خوبی لاناوه عیله نیشا طه که

دین بو که سدی ریگه بی هم اظه و حسب بو

که س ساری نابی که وتوده وه ک لاکه لانه که

چا خانیه صنوقی مقاماتی تازه به

دیر یکی کونه مسجد و صوم و صلاته که

لابات و هابه دو سمنی دین بی ترقی به

نایانه وی سزیک خدای حیاته که

[۱] هم فرده هن زیور اخف نیده هن فایق افه کوری تی درگن مدغم الدین مع

شده و که یف عینہ عشرتہ فکری تمدنہ
ریگای سعادتق اده دی بو حیاته که

بده ای آتی ترجمه ی قسمی معلم ناجی تورکه :-

پناوی بوزور فقیر بوو	سررای فقیری پیر بوو
صاحبی مال و ندال	ندی بونانی له ناو مال
به عارق ناو چه وان	به قوتق بازوان
له شاخ چهلکه ی نه لھانی	بونان مندال نه
چهلکه ی آدا به باره	باره شی به ناک بی خاره
لهوروشی بیانیان	اچو بو شاخ و کیوان
اده ندوی خوی ایتوان	چهلکه ی انا له مانی
روژی له ژیر کوله دار	له گیانی بو بو بی زار
له شی پر بو له عاروق	دو چادی بو بو ابلق
داری داپه سر بردا	به ردی داپه سر بردا
کولیش که دته سردی	ظا له بو آله سردی

با گلی کرد یا عزرا ییل	تو بیره لاج به تعجیل
روحم ناوی به م حاله	چنگه م له م عمره تاله
قسه می له ناو ده مابو	عزرا ییل لی می بی دابو
وق منق بو چیه	ام ها وارده ت له چیه
پیره له ترسی گیان	جواب قسه می ترزا فی
له باش نه ختی ماله پیر	وتو لهر توی ده سنگیر
له ژیر کولی عگرا نام	له ناو آه و افغانام
بویه ها داری قوم کرد	فریام که وی ده ستو برد
هنا هلده سمه سر پیناک	نگه ری بگوه قور بانک
عزرا ییل بهشتی	کولی خسته سر پستی

او جا پیره بیلین غار

کولی فرانده ناو سار

احوالی چه قحاق سازه کان سلیمان که حکومت عثمانی وستی بیانگری

سال ۱۹۱۰ م

شایعه که در آن زمان جینگه بی بیستم خبری
که حکومت به سزا منفی تفنگ ساز آگری
سورس و غلغله هسته لهمو کولان
بوده او روزه که زیر روح لهمو بیک که نه مری

تیک چو و کوره و دهه لاجو چه کوش و گیره و گمان
کونجی دو کانه که یانه لی بووه کونجی مفری

ته مسکه له زورده مل و لوله و چرخ و خشکه

کلاکه مسکه له کونه مسکه انرا تانه برک

نهره سا و باوی نه لاکلاکه شیر و فردونی

چیره مسکه چه ره چه تیه بوده داری چیری

در بای ته مسکه له زورده مل و لوله و چرخ و خشکه ، کلاکه مسکه ،

نهره سا و باوی ، شیر و فردونی ، چیره مسکه ، چه ره چه تیه ، لهمو

آلتی چه قحاق سازه

طاقمی ضعیفیه ده ک بازو هه کوسوژی اخواورد

بو دو ^[۱] بچو له پناهی بگریه قور به سری

زیکه زیک ^[۲] عیمل و بونه ملخ ^[۳] ده سناکان

باوکی صاحب شفقت روی نه کرده بسری

هه وره بان بو بوه به ست قی اخزان وردو بچو ک

سواری کوئی بایه ابون ده ک مثل سری به سری

په پتی ها تو هه رای کرد به بی که و س و که لاش

تازه سگ گردی یکی جو که می گو بچکه که می

له نگه می گرت له هه و ابازی ادا ده ستایه

وقی استوم بشکی ونوی غماکم لی نه نری

توسمی وه ستایه کی تر بون که له گردی سیوان

وقی درویشیم و درویش هه نه بی جا به بگری

[۱] بچو پاره می اوزره مانه بو [۲] به یوز باشی ژانده می او سیله بچو بو

[۳] ملخ کولله به فارسی

[۷۶]

کوری آزاله لھو جبکہ بی خوبی انویج
 آفری و ستا عزیز دست پہ سلاح ہاتھ دھری

خنجر کی کردہ کہ دریا کہ لہ سرفیشک لہ
 وق فرقی نہ امر و چہ سیر و نفری
 کہ رچی دوستی ہی داربانی مہ و روڈی مہ
 کشتی دستار سید زور خوشہ کہ شرعی بدری

لہ رہ چرم درہ قد کہی راستہ وہ بوی بی یا دست
 کورہ دانیشہ درونانی لہ بو تو زوروری
 سنگ و تاجی و گمال و تولہ سوینی کہ و تن
 وہ ختمہ بو قورسہ چرم رقی و خوبی بخوری

آ سنا کہ مہ لہ نہ نشت طوجرہ فقیر بستہ زبان
 کالاج و نانی اخوار د بیستی لہ ناکھا و اشری
 لہیزی از نوبی بر الھم عبہ سالھم ترسا
 لہ وجودیا بقدر ندرہ نماجو لہزی

وقت مسایده به هر که که جمله کائنات نه دو کو
لیم بسین به سزا جبرده له شمار بچو دوری

عاریان بی به خدا دایره ای چه حقایق ساز
له ولاتنا اتمه فنی لهریکه بو چی و گوزوری

بو مالانی کتب فرموتی :

من ندالی بچو کم کتب روح و سرم
به سعی و خوشی خوشی در رسم اکه به برسم

سعی که زماندوم اکا سادم در رسم ره وان

ندالی که نه مدلی خویری نا و کولانا نه

دینا چاوی روشن بو به سایه ی علم و فنی بو

نه ی رفیقانی کتب روزی علم و عرفان

فنی شاگرد بک :

شهو به یانی که له خه وهستم پاک اشوم چادور و متوفی هستم

بفروبان بی سریشم استوم یک دو پارچه نان به چاوه اخوم
 جلی مشه و نوسقن له خوم لایم هم جلی مکتب بدن رکت اخوم
 اچا له لده تم بر چون مکتب ده روح به ریوه به حیا و نه ده ب
 دفتر و کتیب قلم له لده گرم به ورده ورده ری مکتب اگر م
 له ریگا له گل که س هدا ناکم به به ورده فرکی خوم رسوا ناکم
 اچمه نا و مکتب له گل رفیقان گورانی ده ایم یارین اکه م جوان
 که وختی درس بو اچمه در سخانه للام خوش تره له صد چا خانه
 گوی له درس اگر م ایکه به به روح ده سی نوسمه ده له نا و ده فتر م

۱۰ اوابی مکتب جیگای خوینده
 جیگای تریبه و هنر مندانه

له زبان کچیکه وه **فرویت**

کرده ک و گواره و لاگیره و قاپ قرآنم
 درسی دینیه و اخلاقه له گل قرآنم

عصمت و عفت و ناموس و حیا زینتم
 ادب و تربیه به لازم ایماغم

قیمت و قدری کجاک شرم و حیاء و ادب
ری می ادب علم نبیسی سینه می عرفانم
صفتی ایش ده س و معرفتیکم که نه بی
تینی بی جوهرم و نقی رفه و هیوانم
خدمتی دایکم و بادکم ده کونوثر فرضه للام
خاکی سرریکه که یا ۵ وک کله بو حیوانم

بو مندالانی کاتب : —

ساری سیمانی له لام وک جنبه بو خاص و عام
نایدوم به ملک رهر و ساج ۳ و ابی وک دار السلام
صوای صفا بخش دل داونی ساخی پیرگوله
کبک له ساخا ۵ ببله ساریکه صاحب احترام
لای غربی حیسه می سرچنار لای شرقی گویره می نازدار
بیتن به از سر استوار پیشی چهای عالی مقام

بم شماره خوش من همه لهر چنده مدعی کم که کم
 با نگی کم پیر ز زمره آوا بی وه ک دار اسلام

له ندی ترجمه له سمیر الأطفال ه وه بو نالانی مکتب :-

یک دو سه چوار آسانه تو بی شیره و بی زانه
 پنج و شش و هفت و نه گرانه شماره ی زور آسانه
 ده و یازده و شانزده و نوزده لدر که سن بی زانی مرده
 کی نایزانی ژمار دن نعه له یاری کردن

خون فیری بوم حسنا ب
 بی گم دره ی عالی جناب

روژه کان :-

به خیر هفتی بی شمه له دوی تو به یک شمه
 ای مبارک دو شمه او امن دیم شی شمه
 چوار شمه مبارک ه پنج شمه تدار که ه

جمعه ده چینه گه ران

بوز پارت و سه پیران

گورانی شاگرد :-

زه مانی طفلانی بی تر بو سلامت له جی هات وقت سوس زور به قیمت
 به لی حدت ساله گیم را بورد دوروی گیشتمه ریزس لاوانی به همت
 له رنگای خونینا واتی اکوشم که بجمه مرتبه ی زوروی زعامت
 به سوسون دلی خوشه معلمه اوشم برگی اربابن کرامت
 له درسا هوش و گوش حاضر که م بوی له تا کونی بگم درسم تمامت
 که جو ایگم بلیم وقتی ده پرسی
 رضا بونی تبسمه سلامت

پزیشک = حکیم :-

دائم خدایکی کاری نه خوشم
 له تا سفای دی به فکر و هوشم
 چاک بونی نه خوش حق ده تی منده
 سون جلیبیکه چاکو به هوشم
 چاری ده رد اکم به ده زمانی باس
 حیا وله اجرت و حق اوشم

حقوقی که علیه خلق به سر برده
 لام یکه غیر دها و دینی خوشم
 چونکه دستهای عالم لهر نیده
 به لهر نو شی من تی اکوشم
 بود لهر دوردی ده زمانی لهریه
 وقتی عبادت بودیه روز خوشم

سأگردی نسوینی رفیقانی که کا بو خدستی وطن :-

نه می لادی وطن ای صاحب ذکا
 گوی بگرن وطن چوستان بانگ که کا
 بانگ که کا اید شیرانه هستن
 بوری پیشکم و تنی مکر بیستی
 به عز می خوتان که بی نقصانه
 دفعی که ک لای به بی لای زده مانه
 کارخانه جاتی لو که د سوجاده
 له لهر لایه بکه ک آ ماده
 ری می آده دانی قوتا بخانه یه
 بود به رزی وطن او نیسانه یه
 به سعی و عمل به عالم و به فن
 بلند می بکه ک پیدا کنی وطن

سعات :-

سحانه که می من جوان و به کاره
 روینی وقتان تا کا زماره

مگرانی مشه و ورورژی ته داو بو دوباره سازی اکم زو به زو
 پاشش و پیشش ناکا بیگ دقیقه زورم خوشی و وی و کو رفیق
 هر کارم بی به وی ریه اکم به ترتیبی زور باس و حکم
 هر که می به ترتیب ریه نه خاکاری ریه و پیک نایه گو کرداری

باوک :-

بوی با به بوی نوری نظر چند حقی تو م که دونه سر
 هر توی که داونه تربیم دائم به صد خوبی جگه ر
 خوراکی پاکو برگی جوان پیدا اکم بلوم ای پدر
 وقتی اذیتیم بی لالت تال نه بی شه و شکر
 خرت را اکم بولای حکیم خرچی اکم چند زیو و زه ر
 ری می شویندنت بو کردم وه چونکه به خویندن احمه سر
 بو حال و استقبالی من کوشش اکم تو به کدر
 چاکه ته زماره ناکری ای سروری عالی عظیم

فرضت لہ سر نہ با بہ گیا ک
آخر زماست دیتہ بہ ر

دایک :-

کسی یہ ناساخ ہم بفا سنیہ و گریہ وہ حتی سغیم ہے تہ خندہ و پی کہ نیہ
خوسہ وستی خودہ دایک نازہ نیہ

کی یہ رحمی لہ سر نہ ہے تہ داو ہر خریکی خدمتی من ہے بہ جاو
خوسہ وستی خودہ دایک نازہ نیہ

کی یہ نفس من لہ خوی پشتر بخا ۳ ارہ زوی من پشس او میدی خوی بخا
خوسہ وستی خودہ دایک نازہ نیہ

وختی پیریت دایہ سی آرائی گیا ک کی یہ قدر و حرمت بگری بہ جاہ
دایہ لی خودم خدا یار بی و سوعین

گورانی فلاح :-

من فلا حیاتی و لا تم ایکم بہ التو ک زر عاتم
لہ نادرہ شتو سناخ و بہ رد الیم گوم نابی دستہ لاتم

له باغدکم له خوری تری باغم سیو و لهری اگری
 تو تیشم تا بیره له بری لهر زیره لوکم اچندی
 خوری مدروونی مانگا نه روز او ریشم له رانگا
 له نعمتی لکم ایستا نفعیکی زورتان پی نه لکا
 به رنج و قوتی کاجوت اسی ای هیله ده ستم قوت
 له تا ام فی نه نا و تا بوت ابی خدست بکم وضبوط

گورانی کشفه : —

کشفم و صاحب هنر لام سادیه وه قتی خطر
 استونی قومی معتبر هوردوی سرف نسی لظفر
 کردار و اخلاقی جوان گرتیم له اهلای بیسوان
 بید و خیالم لهرزه مان بو خدستی بستم مکر
 دورم له بی ناموسه کاک ناکم درو خدر و زیان
 لهر که سی دراوسیم بی به جان پیلاوی دینم طوقی سر

هر چند در اندالین هموق بین خودی خواری هموق
دلایک و هو سیاری هموق عالی نژاد و بی ضرر

نه مرد و نه سیمو غیر تم سبحی بی به رزه حُرتم
نا و سختی چون ضعتم لام وک حضور وای سفر

نفسی که واپتر لخته بخسینی لام بی قیمه
صرفی مخلوح و ملتت بورا هس حق ایکم هدر

ده ستو جیا به رگه های جار جاره ، کمره جیلک
اُس چینه جهوی اسما سر کوکت و شمس و قمر

قوتابی صنعتکار = دارتاش

که روزی به ته ده منی صنعت کارم صاحبی رهند و نشوی و شمارم
که سروح لی هات امنی قوتابیم قلم و کاغذ کتبه یارم
به روز صنعت کار به شه و خوننده وار به بوده نیند من هموق کارم

دهك اهل علم زور حرمت داره

اهل صنعتی قدری دباره

بسیله‌ی رباکار

به زه رده خفته بر زو هفت بتا و به ده سینه و به بود وری یک پلاو
 به ده سینه که ی که گو لیره یک بو لهر دو دیوی رون تی لعل سوا
 بونی چیه سینه که و گو لیره چه و ره بسیله ی کیشا و هک ماسی نا و او
 له به رده م بر زو بسیله به کک نختی یاری کرد که ل میاوه میا و
 کلاکی بلند کرد دیتی دانه و اند و هک م رایج که در دیتی له سر جا و
 بر زو هو میا ر بو سری بو گوی ی برد و تی ای رضیوه صد چهار لیت سلا و

نم نم در این به نم نم محبت ،

به لیت نا کرم به نانی سوتا و

خوانا سین :

هر خوابه جل شأنه ، صاحب صفاتی باقیه

خوای خلق و عدد و آسمان خوای بحر و آوی جاریه

گویی لی به هرچی توبلوی گه را شکر او پنهانیه
 میروله بیک بر تو ابه شو لای او وه کور و دياريه
 زور نعمتی وای داوه پیت خارج له فکری عالیه
 دانا و توانایه به حق ذاتی له نقصان خالیه
 ترست بی له و خالقه
 قهری نصیبی عاصیه

قصه ی شاگردیک

ایمه نندالین وطن ما ملان ما موستا باوک و کتیب دایکمانه
 قوتایه همو ده ک بر امانه کوردی خوشه ویت نوری چا و مانه
 اجه نیکو سینه نه سرو نه دردانه
 چو نکه وطن مان چاوی لیمانه

تمثیل = وینه خایی

تمثیله فنی عالی احوالی پیشوانه
 نقلی نه کما مثل بو اهلان نه م زه مانه

غشیلچی دیتنه یی اچتہ جینگہ ی خوی
دانیشتو بو تما ساجم پیرو قلم جوانہ

مگر بی کہینہ و سادی گماھی گریه دزری

گفتار و کاری یای یی و کک خوی ساحرانہ

یاری و کہدی مثل سیر و سوره کمالہر

آتا پرتہ لہ حکمت بو لہر چی کار زانہ

دیاری :

کسی چاک بی کرداری	لی ی قبول بکہ دیاری
ادی که وابد نوکره	قلہ دیاری لی وورم گره
لہیہ نانی ابہ جشی	خوی پوہ لہ لہرہ کیسی
بخشی حقہ لہر زنی	بہ بار منت داده بی
توس بخشین جاکت بی	دہ ستودلی یاکت بی
بہ بہ دیاری بو کہ سی	دلت کہ لی ی پتر سی

دیاری بو محبتے بودستی و اولفته

دیاری مکہ به برتیل

به حرمت ساری و ذلیل

فوتایه بدیله نهمی هاوری کانی که کا :-

« لاوانی وطن غیرتی بکه دوی که لسی له خه وابه سرچوشه و

نمازه مانی جهیل ونه زانی که مرو فرسته رژی هکت

به علم و صنعت به زبانی ملت عالم همیشه خه ریکی ایش

ایش که به هر دی بدستور دی بیک دلو ده بهین تا رژی مردن

ترجمه سیرالاطفال ته وادبو

ترجمه له قرائت عربی به وه :-

فوت بول = نوپن، پی

ساری نوپن که فوتبو له که من دیم له ده ستم رامه که

تو نوپن یاری کورنی وه که کورله که روحی بی

دوستی که جویته آسمان با آنک که له گم ل من یک زبان

خوش بی وطن خوش بی وطن

به زبانی وطن به عالم و فن

بوق :

قیره قیری بوق به شه و حرامی کرده لیم خند

دادله دهت بوقی ناوا و نایه لی خند بی ته جاو

دوریوی طمعکار :

دوریوی زور زانی هر دو طمعکار له ناو برسیه تی بون به سگن هار

بیان دیایه اگر کاله کون وایان ازانی گوشیکه بر رون

له ویان ادا به ده ستوده را مسکه کونیکه یان هاست به نظر دا

تاویان لی دا که وننه سما وایان ازانی خوانیکه بیغما

یایان به سکه دست خه پی لیدازو ریوی به کنی دواوه واری کولی بو

مسکه ی فریدا آ زا وه رگه را پرده ی دوستی و ناموسیان دشا

به ربون نه یک تر به چنگو به دوح هر یکین ایوت بشی تو نا دوح

خبر یکی ستر بون دانی له له و' رو هات بشکمی بر د بے سرد و عوا'
 انجاری بوی بیگ که آید یاه دی له ستر بونده به نا اودیدی
 'یتی می هرصی و نار یکی داوا'
 لهر ما یوسیه له هر دو دنیا

ترجمه می قرأتی عربی شسته و اوبو :

خاکی نیشتمان : —

خاکی عراقم سر بسر پر معدن و دودت و گهر
 جی ی علم و جی ی فضل و هوندر باغاتی پر میوه و شمر
 کوشه نه ناویا جاریه دل عاشقی انهاریه
 بحر سی پر سر واریه ساخنی لگو پر سیم و زر
 بنواره شاخ و کیوو ده ست و کک سبزه زاری ناو بهشت
 لهر لایقه بو سیرد گه شت آریا به مقام آریا سحر

شیرین وطن مانده عراق روحی بدخانه عراق
رونگین حسین مانده عراق توزی لکھو سرمدی نظر

موظف :-

موظف گہ ورہ و بھوک ادهن رنج لکھو جولین وہک بردی شطرنج
با اسراف نگر کی انصاف ہے تہ پستی پینچایے چل بن جوار دینار شیش پونچ
ہم تہ قیامت معاشی رنج خری
حکومت لہ بن بہ صاحبی گہ رنج

سرمدی روڈ آواز فریوتی :-

بہن لای گولی بہ دہ لکھو صدای وقتی چند خوش وصال جانانہ
باغدان رونہ کاتہ ایرانہ اورضا قورسہ نفل شکل و رضای

بوی ریجان و غوغی حینم پرچم دلوی با۔ اخاتہ نظر
بہی فداتم وہ رہ نسیم سحر بے نہ نژدہی وصالی گل بدختم

سوقی لمبا بہ مسہ ولبر جاویم روی گل آتشیہ کہ خاتہ خیال
سقی نندالہ پیر لہ خفظ ولہ خیال دورہ بوسیری قبلی نو سراوم

بہ رخی بیہ دایمہ اگر دہہ بارتینی قسمتی گورگہ گوشتی تازو و تہ
آسمان جاوی کویرہ گوشتی کہ شین و شادی بہ کیفی خوبی دین

باغی رہ گیننی کا کثات تہ سرو مسکنی قوم و حسن و بار بارہ
دریت پرستہ غدا رہ بارونا کا دوسد ہزار ہدی رو

خلاق تہ لین کونہ شاعرہ زیور کہ شعورم بودہ لہ ہجرانا
آدی جاویم رثا لہ گریانا بے تمامای مس کہی خاودر

لہ مسہ ریشوہی ہدورمان

نہ و بہار بزمی ... بہ روی عشاقان نہ و بہار بزمی
جوشی دہرونی سیرانہ رزمی عالم دل گشا آہنگش عزمنی

گشت دگوزاری سروی یارانم ای ناز و نراکت عسوه دارانم ای
 جیه گل چمنان سستان خرابن ز به شو سرخوش جبرعی شرابی
 سترن آستین رازن یازن در شمشوقی نور عین انجازن
 عالم برگی سبز چو شا سراسر یک سر جنتن صحر او ده ستوده -
 زاری عاشقان نازن ناز داران ساقی می ریزن چه بزمی یاران
 فراقه می کباب و دهر هرده وه نوای بلبلان باز و ده رده وه
 نیرگی دیده مست لاله رنگ کون گل مسند نشین بلبل بخون
 تپ تپ و ز ترم خمش غزالین شوش شیرینن ابرو هلالین
 شبنم چون لوله لوله دره دره و چو دور جمان گوهرن یانه قطره نور

زیور آره زوش وصل دلدارن
 غافل چه زینت فصل بهارن

جغرافیای عراق به نظم بوعلیانی منتخب : -

به سینه منطقه عراق بش کرا شمال و وسط جنوب نا و نرا
 همو ساریکی بی سینه لویا چوارده لویا بی زانه هر و ا
 چوارده سارانه که و تونه شمال سلیمان و کر کوکی خوش حال
 له و لیر و موصل ساری مشهورن به زراعت و صنعت سرودن
 منطقه وسط همو ساری ساره یکی بغداد سالی گولزاره
 دیالی و دیم حله و کر بلا ساری کوتیش و دیوبند له بلا
 منطقه جنوب اویس چوار ساره ساری بصریه له که ل عمارة
 سیم منتفک چواره ح دیوانی لازم ناوی هموی بزانی
 لویا دیالی ساری بقوب مرکز یکی زور جوان و محبوب
 لواکه ساری دیم ساری رمادی بوته مرکزی له ده سوادوی
 لویا منتفک نا صریح
 ساریکی تازه و به قاعده

— حدودی عراق —

حدودی عراق شرقی ایران   غربی سوریه و لبنان
 شمالی ترکیه   شمال شرقی ایران
 جنوبی خلیج فارس و کویت   صحرائی نجد و عربستان سعودی

اداره عراق بوجه مشروطه :-

اداره عراق بوجه مشروطه   حکومتیان جوان و مضبوط
 بغداد پای تخت ملک نشین   لنگه ل وزیران اداره بجهت
 مجلس ملت مجلسی اعیان   قانون ریاض اخن به دلو بگیان

لنگه ل ریاض خرقانون و نظام

تطبیق اکون وزیران تمام

نهره کانی عراق :-

نهری نادر عراق دجله و فراتن   لکی کوشرو آوی حیانت

خیز و نفعیان ناکری شماره دروسته بلوی قطره‌ی دیناره
 تیکه لاوا این لای قورنگردد ام جاگوم اکن ناوه که ی پیشو
 به خط العرب شهرت و درگزی بهمونی نوعی آوی لی ابری
 سرچادوی دجله خواری گول دان به لوی موصلاریته و لاتمان
 فرات له نا و تورک دیته سوریه له دیر بو عراق و هستانی نینه
 کرده که عاشق جنون و ستاره
 هر دو کیان خویان اکوتن بو عراق

تجارت عراق [صادره]

تجارت عراق تجارت له کام در او سیکانی زیارت له کام
 اچنه نجد و کویت و ایران فلسطین، اردن، سوریه، لبنان
 بو هندستان و اروپا اروا له و مالیه عراق که بیسی ای با
 انواعی خورما انواعی هنه له حیوانی نالدار سم دار به گله

که تیره و ماز و نیش و خوری که تا هیله ای زور که ل مامری
له سالی هزار و نود و سیو چوار له موصله وه روی مامر صد هزار

پینج هزار صدوقه هیلکه شی نیرا

یا خوا آ و ابی مملکتی و ا

واردة :-

نوی بو عراق دی له ده وه قاده و چایی به به شکر وه
کو تالی زور و مالی عطاری عراقی پر کرد لای سر و خوری

نوعی عطریات قسی مسکرات

پول و پارچه یان بتری له و لایات

نفوسی عراق :-

چوار ملیون نوی نفوسی عراق روی له زیار به امری خلاقه

— پند آموزگاری —

تو که سادهی عرق بخوردی هلا و پیمالت منافق وزو که
 لیزی قاجیت نیند هتارا که می دسته کانیشتی له بو دفاع کوله
 لوسی که عارقا بخواته وه بیشک لهرده کو دینم آره زوی گو له
 کاکه توئی که ره جه اهلی فیر لوی پاکه ری یا خو باره که بت مو له
 مامه توئی ریشم که ت سپی قی که و ت لازمه بیجه تکیم که می سو له
 با دهر یکتان پی به سر عودیت خوا اسینی له بجرمان تو له
 هر چی ایسی بکمی غیب نابی واده زانه که سر زه دین چوله

لینی دتی بازی اینه بهر و فاسطین
 بر خوم اجه سرده رو سلطانی سلاطین

هتار دتی لینی نه که زور سقله ایست
 تو بهم هر که نه یگره گوریشم و ریست

مفرد بوقسمی هتلمری نه گری به قرانی
دینایه وجود واتهی هتلمری ته کانی

سرگوزده شته می طمعکاری

شی رفیق بون برادری جانی وهیس وایاس و ناله بو کانی
 لهرشی یکار و ناته داوو فقیر وهیس و ناله جوان و ایسک پیر
 نانی گالیان له لاسکله له بو جایی شیرین یان به گویند له بو
 رو توفوتو به نه واو به جل و برگ لهرس آواته خوانی ساعتی برگ
 روژی کو بونه ده به پنهانی تا بکن چاری دهردی به نانی
 وهیس گوتی چاری نه هم غم و دهرده که بینه دزو سگ و جهرده
 و تیان فکره که ت به نانه له تی وایکی دز سنگ اخوا تو سنگ اگوتی
 لای نصهار او جو که و اسلام پیادوی دز خستی نیمه و بد نام
 نامه پیره و تی له ماله و مال دولتیکه ببه اذیته سوال

گوتیان عیب و عاره سوال کردن صد گزشت خوشتره له سوال مردن
 ناله هاتنه زبان و قی یاران لازم رویکه مینه ری می شاران
 ایله لم شماره با بکه بین حرکت حرکت نایه قطره بی برکت
 فکری ناله قبول کرا دور دوم که وتنه ریگه مینی که سی ها و غم
 یاسی دو سعاته گه یسته له دراز ساختن زور سختی پرله و ریچو براز
 پارچه له دره له آسمان ده که وت گوتیان با بچینه ناوا شکوت
 له و ره که نیادی کرد بر دکه می دا له پرا قطره قطره ای دای دا
 زیادی کرد قطره قطره ی باران شفه سوه که وت نا و گه لای داران
 که دنه گیری صفت و سرما له همو و شکیما ددان یان ما
 به هزارده رد چونه دم غاری سه بریان کرد له نا و یا ماری
 ماریان دی گه رانه ده پر خوف ده ستیان کرد به آخ و آه داؤف
 دوتیان ای خواهی زبانی و زمان عالمی خوت به کاری راز و نهان

بر سیه تی و بارش و هم دای سرما از ده ها سمان اهنیه سرریگا
یا الاهی چه قباحت مان د بدم زیادته کا بصیبت مان
له م مناجاته یا به دل گریان لطف حق که و ته خا لهری بویان
از ده ها که کسایه نا کوئی خوی له و سکا نه که بو به کورچی روی
چون نه زوری رفیقه کافی سفر له و دل بر له اگر و له سئی ته تر
نیوسعانی له باش و چا لستان بو ملو موش به غار دا دگه ران
سیریان کرد له تاریکی اشکوت یک لمانه له جبگه مار دور که و ت
له به غار چونه سر لمانه رزیو سیریا کرد پیره له زیر و له زیو
شکری حق یان به جی هینا یکک و تیان یا الاهی حمد الله
مامه پیره و تی قسمی ناوی جا بوه یس بداته سار تا وی
دور نه که و توینه ده توادی له سار نان و پی خور له دیوه بینی به غار
ده یس زو که و ته ری در اوی برد به دل خوشی قصدی ساری کرد
چار به چار رای اکر دو جاری ره و ت هو سئی دا بوجه لمانه که ی اشکوت

دتی بوجی لھی نہ ایسے آلتون بیدہ نہ دور رفیق خوار و زہنون
 زہریان بوائیمہ ناو بے خور ہر دو بکرن بہ بے سر و خنجر
 خوم بہ جاری ہم بہ حب مال خاونی قصر و باغ و جاہ و جلال
 روی و تریبی زہر زانی کرد روی لہ یاران ناتمہ وانی کرد
 بے بینہ سر بھئی نالہ و الیاسی کہ و تنہ بھری غائلہ و وسواس
 نوری ایمان بیان لہ دل لا برد قصدی قتل رفیق خویان کرد
 نالہ ہاتہ زبان و تی ای یار ام لھوزیرہ بوبکہ بے شہار
 ہم لھمانہ بکہ بے دو تقسیم دہ بیس گناجا بختہ ناریں تحیم
 پیرہ بے ی خوشی بوفکرہ کی نالہ زور بہ جاگ ہاتہ قلبی ہم فالہ
 ہم قسانہ تہ داو نہ بودہ بیس ہاتہ وہ ماند و مردوزگ برسی
 نان و پے خورہ کہی لہ شاع لا برد دہ کو گ نالہ حملہ ی بوبرد
 دای بہ عردا سوار ی سنگی بو ماہ پیرہ شہ بہ یار بہ دانی چو
 دویسی ماند و لھرا کو بے قوت کہ و تہ لہیر جنگی دو گئی بے بہت

هر به دوی دقیقه خنکایان زو ضرورتیان به پاره ایمانیان
 ناله نهی نیست که پیره بگری و جان زوبه زو مانه پیره شی خنکایان
 که له مانه بخاتی بو ناله دتی بو من زو مانی اقباله
 نانی خودم با خودم به کیف و صفا و انجابت بوم له فقر و جه و روحفا
 قوی هم لکرد و نانه که هینا رو به روی خوی همانه که کی دانا
 تا کو توانی له نان و گوشتی خوارد استرها که کی حیوه سرادی سارد
 لغات سر چه که وایچی بو آو به سرا که و نه سر همانه درا و (۱)
 زهره که کاری کرده نا و جرگی سرعتی دایه هاتنی مد رگی
 ناله زو بو به فاسق مردم که دته شوین دد رفیق که می شویم
 نه به به آخری طمعکاری
 له طمع لاده که رتو هویشاری

کمی شیخہ ??

لہ جو جری منافع لای گھو پیر و جوان شیخہ

لبو دفعی نالہن گھو سگر و بے زبان شیخہ

لہ بو نفری خلیق لہرہ کو طیارہ سیارہ

بہ تبیح و بہ تہلیل و بہ ریش و طیارہ شیخہ

اگر سخت لہ وی لادہ لہ رگیہی خانقا و تیکہ

اتو عقل و کمالت بے برانہ کی بہ سکان شیخہ

جنید و شیخی سری و غوثی بعد شیخی محمد بن

عیاض و خالد و طارق اید نوروزمان شیخہ

نہ کی شیخ زور کہ مون بے رہ سہ لاتن چونکہ عشرتین

اتو اعلان خوار دن کہ لہ ارفن تا آسمان شیخہ

یکیکہ صد ہزار دینی کلامی جہ مقبولہ

لہ اولادی علی تنہا یہ شیخ محمودیان شیخہ

چراغی ماک کوردستان نوری حیادی اسلام
خوا حفظ بیضا بو حفظ نام و خاندان - صفحه

بم کوردہ :-

بم کوردہ عجب صاحبی بختیکی زہ بونن
ہیستا کوئی لی داخل صحرایی نہ بونن

[۱]

بے بہش لہ کمو نعمت و آزادی بے عالم

[۲] پامالی جفای دھرن و نفوری عیونن

نانی بہ دو صد سینی سوزان کہ پیا کہن

[۳] بے بہرہ لہ ویش بہ مثل عینی فردنن

بو قوندہ رہ و قدم چی ظالم کمولہ سیان

خارا دلہ پیستا و کوکایسی چہ تونن

اتوایی زمین صاحبی آلتون و قصور بن

بم کوردہ لہ بہ زوری قصور مالک تونن

لہر قومی قدی بویہ الف پیر و جوانی
 لہر قومی دہنہ و شہ و گلہ بہ قد وہ کو تو زن

کہ سس کشف نہ کرد سستی دہر و نیان لہ جہرانا
 بے شرح دہر بے حاشیہ وہ کو کونہ متون

سررای ہدوہ دوزمین بہ یکن جملہ عشرت

حقیانہ لہر کورد لہو محکومی جنون

ہم حالہ دوا میاں طبعی ہے بو کورد

تا غافل و بے بہرہ لہ عالم و لہ فنون

چونکہ دنیا لہرچی بے بخش آیتہ عاریہ

عمر قبولی کہی بہ خوشی علی بے عاریہ

ختر نہ ہی ناریت لہ عالم لذتی تو مردنہ

راستی دنیا و قیامت لذتی احراریہ

داعیہ گہ ورہ و ریائی و خدمتی یاری فقیر

تا دہ داعی بے خرابی لہم دیارہ دیارہ

داری ده من قلیباغی سر پرتینی بی نا تخته بریس

داری ده منی ملتی پیشکده و توان بی داری

ملتی اسلاوه تا بی چاره بون چاریان له بو

ایسته که چاریان پسا کرد سانیان بی چاری

قطره لی من کوردو مدحت تورکو سعدون عارم

جمله اسلامین بر ایمان له شرعا جاری

قوی کورد همیشه فنا له لاکهو پیشکده منی نوی

بو قوی شیرینی سازمان بر قوی گوزاری زاری

نه که ربویاد بودره له آل بگری کرم فرق فیله

که لی جوان اختیاره زور سمیل وه کت اسپه روی بیله

بجسم بی اگر ردیی و حقیقت صوره تیلیمان بی

که لی دینی سقلی میونه که لی شیرینی وه کودیله

لکه خلق و له که ل خالق به دردی بیره ناودیدان
صداقت روی سعادت بی چه سودیم چه وقت و چیله

به غیر از قوی کورد محردی سعی به لمدی غفلت
له چی قوی سعوری بی له صوای کوشا ویم

چه کی هر ملتی علمی و معارف پوریانی خوی
له نا و ایمیش خواخوتی دجا جهله چه کی خیله

زده نیست — خسته مرفوعت نتیوی تازه نابخشه
نه ذلست کول بکه نه خانه نه مح دیدانه نه یکله

بخاره دانش و مالکینه اجسام به سورینی
که جسمی جوهری گویم کاله زریر باره ابورینی

سماوه رده م که ی چا جوس اده ی کو بحاله آخر دا
ایتم زانه سرته زگ له برسانا اقورینی

که کسی غیبی نه کھا اصل و نسب جنس تعیین ہے
ہے جینی فحلی دابستہ لہ نہ یدانا اکوٹینی

سری رینہ لہ سر سٹھو زمین کہ و توتہ نا و عالم
لہ نا و ہم حہر بہ دانادان جیاتی خوی ادرینی
اگر رحیمی مالکی آب و اراضیہ چونکہ ہے خیرین
بسرمانہ وہ لھر دہم یکی قہ لچی دہ سو تینی

گورانی بو نالانی کتب

لہ سرورنی [ماکہ اطفال این دستا نیم]

ایمہ کہ نندال ونہ وجہ وانہیں لھو بہ قوربانی کوردستانہیں
چونکہ جتی وطن لہ ایمانہ بہ و محبتہ صاحب ایمانہیں
ساری رفیقان لہ ری وطن دا زورقی نہ کوشین زورے و جدانہیں
چونکہ وطن مان کہ وک بہا تہ ایمیش لہ نا و یا وہ کو غلمانہیں

لہر بہ لہ واکہ این کوردستان افرین
لہم باغہ دا بیل خوس خوانہیں

له سر و زنی [انفرنگه داسنه باغه]

کوری کوردینه کوری کوردینه با دوت لانا و دوت که یین له مو و
بو به زنی تی خاکمی وطن بو اتحاد بیین له مو و کوردین له مو و

بے که سینه دایکین وطن ایجه فداکاری ئه وین
تا کورد له عالم ده رکه وی بو یکه تی بیین له مو و کوردین له مو و

اهدادمان شیرین زمان خرابون و سربستی جهران
با کمان یینه ایجه ییشی له که سی بو یکه تی بیین له مو و کوردین له مو و

گورانی له سر و زنی [شایردی گیدی دوشمن ارگه یه تاغنه]

۱ - کوردستان و قهقانه جی شیرین بابانه

جیگه آباد اجداد و لهم جیگه ی شیرانه

له زنی ئه م و قهقانه مان

نفقات] بو وطن جان فدا بیین و اخوشه تیا قهقانه بیین

له زنی اتو ای جا و مان یکه یکه قو بانی تو بیین

به ره به ره جیرانی تو بیین

۳ - شاخ و دود شقی کوردستان و دکن جنت و هاید
گر شقی دود شقی و دگو صحرای ماحین و خطایه

له بزئی نم ولاته مان

نقرات } سلوانی حیاتمان آشیانی سعادتمان
باتک آکین بو وطن مان یکه یکه قوربانی توپین

ده سته ده سته حیرانی توپین

۴ - به علم و معرفت آوایی سلیمانی

له موو ساری کوردان سنه و سابلخ و وانی

نورانی و جوان بے وطن

نقرات } وطنه که می کوردان جنگای شیر و مردان
له ری می اتو ای حیاتمان یکه یکه قوربانی توپین

به ره به ره حیرانی توپین

گورانی له سر و زنی [اورد و منز اتیدی یمین]

۱ - صلاح الدین سلطان کریم خان شاه ایران

نادر شاه حکمران هاتمه و یادی کوردان

نقرات } آزادیجان داوا کرد سر بستنی مان به پیداکرد
اوردوی کوردمان انسا کرد

۷ - اوردوی خاکی کوردستان هر یکه شیریه میدان
بستگی ده ستو کیوان لهحمایه ی خدادان

نقرات } آزادیجان داوا کرد سر بستنی مان به پیداکرد
اوردوی کوردمان انسا کرد

۸ - بوداق بگی سیر افکن سلیم بگی صف شین
دلیرانی رو بستن هاتره وه یادی وطن

نقرات } آزادیجان داوا کرد سر بستنی مان به پیداکرد
اوردوی کوردمان انسا کرد

گورانی له سروزی [ای وطن ای مقام شفق ساد و خندان اول بوگون]

دا وطن خمیسوه ده کت گل نه وه به هاری ملته
سادمانی قومی کورده وختی لطف و رحمته

زده بایه خاکی وطن ناده م به قهری قهری
 جمله انزهای و کو کوثر هوای و ک جنبه
 ملتی کورد ملک سر بستنی خسته ده تی خوی
 جان نزاری که زنه کما لکه که سی سی اولفته

گورانی له سر و زنی [گملدی بهاری دگشا]

۱- عصر و زمانی خونین منب حیات عالمه
 که در همه و سر روژ دانهن بو قوم کورد هیتا که م
 نقرات :-

جهد و حمیت لازم عرفان و همت لازم
 ۲- کاران شه و شیخان بو ته روژ ابرو له سایه ی علمه وه
 اطرافنی کورد هر ظلمه ده وری سر شیخان هر ته م
 نقرات :-

جهد و حمیت لازم عرفان و همت لازم

۳ - تعلیمی فنون علم و کلمه با امتحان سرعلا رتبت
گردانیش به سبب شادی و ترقی مان شمه

نقرات :-

جهت و حمیت لازم عرفان و حکمت لازم

گورانی له سرورنی [بیلادی اباها لیتی کنت فداها]

۱ - خیره بوایم کوردستان شاخ و دده تی دهک گلستان
معدنه بو علم و عرفان بیتمه به بو شیر و مردان

نقرات :-

جان شارین خدای کارین به چه شیری و لنین

۲ - ایتم شورای وطن بانین قوی وطن و دینما بانین

لهو کوردی یک ز بانین به نگه ری روی دو منما بانین

نقرات

جان شارین خدای کارین به چه شیری و لنین

۳ - ملتی صاحب ستانت به تباته و به ارا دت
لاری و وطن داسره ادا ت بو ایچم فخره و سعادت

نقرات :-

جان شارین خدا کارین به چه شیری و وطنی

۴ - چنده ره نینگه و لاتم خزیندی رزق و براتم
ذکره تا کوم ما تم به فدای به صد حیاتم

نقرات :-

جان شارین خدا کارین به چه شیری و وطنی

گورانی له سر وزنی [اعدای وطن حمله شیرانه منزی طانیور]

۱ - مندی و قچه نقدی بدنی بادک و برا و عزیزان

خاکی و ضنه یکدی به کای حیوان

باغی و ضنه باسی کهین به دل و گیان

نئی سیرشادان لهرمان له میدان به غیر متا بوه ستیای
 بستین حمیت به ته وادی بستین
 بوند الکاری له ناود و شه کاه ستیای
 - - ابناء و وطن ایله لهر مردین به عزم و نبات
 رای ملتی کورد قدری نه ماهه حیات
 پیسی ذلتی خودان اخه ک دهردی ممانت

نئی تازه جوانان له نسلی اوانین شرطه فداکاری
 بود فی عدوی خاک و وطن بیداری
 دست له ایم نصرت له جنابی باری
 گورانی له سرورنی [نئی یومین نئی ام مسفقوه]
 رونقی باغی حیاتی ملته عالم و فنون ، ،
 ملتی به علم و دانش لهر ذلیله و لهر زبون

قوی کورد محتاجی رحمہ چونکہ محوی کرد وہ
 زلّہ ہی دہستی حوادث لہ قوی دنیای دون
 ہر لہ نا و جاہی مذلت دائہ یعنی دایما
 تا کو الطافی حکومت مان نہ پتہ رھن خون
 ہر بڑی عدلی حکومت واسطہ ہی راہی نجات
 عدل و احسانی حکومت لائے با داعی دہرون
 بے معارف ایہ نازین ری ہی ترقی ناکرین
 لہر بڑی حاسی معارف زیندہ بے عالم و فزون

گورانی لہ سرور زنی [ہلکا دائما نفسی للا امام]

- ۱ - ایہ وادائما بہ دل و بہ بیان سے کہ میں ہر اول اذہین بو ترقی حمان
 تا کو خدمت بکہ میں بو دلاتمان
- نقرات :- بو تعالی بو ترقی فرضہ اجتراد
 بے ازیت بے حمیت ناگہ یہ مراد
- ۲ - سر لہ بو ملتی بے عالم و بے کہ سے وور وژ تیکوس نفسی بہ نفس
 لہ گدل ہا و قوم دا دوس نجاتہ دہس

نقرات :- بو تعالیٰ بو ترقی فرضہ اجتمہاد بے ازیتا بے حمیتا ناگہ بندہ مراد

گورانی لہ سروزی سخن کشف العراقہ

۱- ایہ کشف و براین جان شمارانی وطن

رنگہ مان ری ی حوہ و صدقہ یک بیک پولابدن

حرۃ کشف روحی پاکہ قلبی صافہ وہ ک بلور

جانفدایہ بو وطن پر عزم و جلال کو جسور

کردہ وہی کشف پیشہ ی کشف سوس وغیرتہ

۲- ایہ کشف و براین جان شمارانی وطن

رنگہ مان ری ی حوہ و صدقہ یک بیک پولابدن

کردہ وہی کشف صدقہ راستی و عہد و وفا

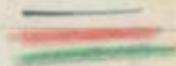
سایہ بانمان لطف خواہ بے غم و جد و جد جفا

کردہ وہی کشف پیشہ ی کشف سوس وغیرتہ

گورانی له سدر وزنی [روم ایلیک داغلی وار]

بسی ساگردانی وطن روژی فضل وهونره
لهم وقت ولهم زه مانه دا دانستنمان ضرره
نه دنه مای ناو وطنین زینده گی مان بو چیه
بے سوتی علم و معارف جوو لانان بے ثمره
ده س له ملی رای تری که یی باده ک برابین لکمو
چاوی له ده ستمایه یه یه م دایکه قور بیره
دکتب سوره و قه لامانه بو حفظ دینو دنیا
انسان که نه خوننده دار بے کم قدر و بے جوهره
کو دستاغان بو بے بیس بے له انواری معرفت
آدو له وای ده ک بهتتم دارو به ردی گوهره

پيشروي

گوراني له سر و زني [په پيشروي كورنۍ كې انځورنې سو وطنه بوللادي]

اساسي نوم مدرسې په انسا ۱۵۱۵ مدرسې
 بولم وطنه ويرانه بولم قومه بد بخته
 وطن محتاجي ايم په ايم نيس محتاجي علوم
 حيفه لهر و ايجي نمر لې نوم باغ و نوم حفته
 له بناي عالم و معارف ايم كه ين رجايي
 دهك ملتاني سرزه ماين - ربه رزبي نوم طنه

خارو خا ساكي كوردستان نايدوم به ملكي جهان
 ربي دونه جي له ده سگان جي سينل و گولناران

نوم ساگرداني مدرسې راحتى ايتربه
 روزي خيترت و ده و ده به ينده ريزي ساران

گورانی له سهر وزنی [طوننه نه‌ری]

وطني من كوردستانه يادگاري اجدادمانه
بهستي روى سرزمين خاكي ياكى كوردستانه
باله گومان وهك برابره رفیق دین و دنیا بیه
باله وحشت توره لایه نوبی علم و عرفانه
كورد ملتیک نا سراده له معارف به جه ماوه
روزی سى و تيكوئینه بو اوكه سى كورد زبانه
كورد ملتیک قديمه صاحب طبعی سليمه
سا هدی بيم مدعايه صلاح الدين سلطان

گورانی له سهر وزنی [هيا بنا نحو الامام]

تا ده سى له مل مقصدنه كه م سرطه نه نيشم قط بطل
بوللاوى تازه سى قوی كورد بهمه غونه يا مثال

بوتہ ستارو کردہ دم جیتی وطن لادی وطن
 لم ریگہ زارینیم زم زبون نابینم آثاری ملال
 سعی و تلاشم لازمه بو خدیتی هادو ملتیم
 روحی له ریگهای ملتا صرفی نه کم نه ی نیمه حال

گورانی له سر و زنی بهاران چه محزون انالین بلبل
 بنالین بلبل که وقتی فغانه له سر جل نما گل نیسانه خزانه

ده به ده به خاک به سر به

تا کونای به ضرر به

وطن بانگی کردم به آوازی محزون که و اولی صبحه هسته بیان

خویندنت به غیرت بی

تاله دنیا حرمت به

گورانی له سر روزنی [قافقا سیاد اغلری چیلکلر آچار]

بیل به نغمی دل کیش و خوشی گولزاری بر کرد ده نگو خروئی
بانگی کرد خلقه سر بست خولقا دم لم باغ و ده تته روزناکه جاوم

به شوق و خوشی لم گل بو او گل به لاله ده سن احم لم جل بو او جل
له ناو دره ختا اکم هیلانه سر رمی به ره فرشم گولانه

که بای سحری انی ته وه لقی گو له کمان ال ریته وه
حیدم به خوشه نغمی آزادی بوخوم اخونیم به شوق سادی

گورانی له سر روزنی [اظهله سا حلهنده بکلیورم]

بو نالانی بر زبجه :

خاکی بر زبجه حیده د لگیره جنگه بی قطب و اولیا و پیره
ربی به م جنگه خوشه آواپی منبعی علم و فیض مولا بی

شاخه کافی بر ابرو خسته نشود
خوش ترن صد لاله ای جانوشنو
و وطنیکی عزیزه بوسه و تو مسکنی کورده ربی آوازی

کورده کاژاو و شاخه مایاده
سیری دهستی هم حوای جاوه
جنبه خوابه ایی داوه وطنم خوشه دیته آوازی

زهرده ی روژ ادا لاسر شاخه سوریه بی بفری ددک گلی اخی
سپی دزه ردو سوره بید اخی ربی نم جنگه خوشه آوازی

نظره باری بهارانی هاره ی آوی بفری شاخانی
شاخه لبنان اکم به قوی بانی ربی نم خاکه پاکه آوازی

گورانی له سر دزنی [آری هوشل]

۱- سه رکه وه کورده وای سه رکه ل گول زاره
ناویکیود ناوده ست به خواجی مور و ماره
[۱] نادی سیکه له روژ هلاقی بر زبانه

به غیرت به نه دهی شیری زور دلیری
 بوجی له م عصره روله هر تو آیری
 ۳ - اگر رسد رکه وی به خوا صد رکه ل به باره
 هوسا خانی وای دنیا ق لی دیاره
 به همت به قیمت به تو بلنگی
 بوجی له م ده دره کورده هر تو دل تنگی
 ۴ - سه رکه دتی نه مرد وای هر به خوننده
 ولتی جا هل وای جاری مردنه
 به غیرت به نه دهی شیری زور دلیری
 بوجی له م عصره روله هر تو آیری

گورانی له سردنی [یا بلادی یا بلادی یا ضیا البلبان]

{ نی عراق نی عراقم نی نی نوری حیوان ، }
 { چنده جوانی له نظر دا بویته گولنه مان }
 تقرات

بوی عراق بوی عراقم [هند] نقرات

له شمال و له جنوبا منظره تفتان ۰۰۰

نیستوانت و هک بران و هک برای هادجان

نقرات

شاخه کانت دهنه کانت روح ایه خشی بیم

آوی صافت جوی طوافت لاده با احزان

نقرات

آگری عشقت له دلدا روشنه بومان

تو حیاتی جوی براتی منبعی ایمان

نقرات

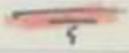
هر بزی فیصل ملک ابن الملک ابن الملک

آلی بنی نسل علی له بنی عدنان نقرات

گورانی به یادخ :-

ندی علمی به رز و بلندی وطن   خاک کی قدمه سری دور له بدن
 ندی علمی سوروی و زورهش   دیده ی ملت به تماشا نه گش
 ندی علمی خاصه عراقی عزیزه   له نجه تو حلبوه ی تویه تمیزه
 روحی منه حارسه بوسی بربت   بالی ملائک بوده ته افسرت
 قوی شرف دولت و هوردوی عراق   نصر قی حق یارته با ارافتفاق

لازمه بو ایمه له روتما سلام
 یا عَلمَ النَّصْرِ لَكَ الْأَحْتِرامُ

گورانی برآیه وه

مه تل :-

کونه ساریکه له جی بیکی دهت   حروفه کانی دوی که مه له لفتقا
 روانی طبیعت داویه تی به خلک   سیانی حیثیه که بودی ارض بخلک

دوری گیری در به لای نه بینی
 چینیکی دایه عالم از بینی
 له یک تا پنجه هینده به تام
 لیره به روزی خورانی عام
 دوان و سیا فوجوار دوری برده و
 سیانی دوانی خلال تقیه له دوا
 یکی سره تا و دوانی دوا اینده
 به دوروله روی دایک سرینه
 چواری آخری حساب که ریکه
 له سازده خانه خبر دهریکه

له مجله دیاری کوردستان دانشگر لایو نه ته لی خواره ده
 ساریکی خوشنا و نبت و منفی له م سروله و سر معنای دو حرفی
 سرله لوه بینی قیمت ابر خسی دیوار برینی قوت ابر خسی
 گهری بناغی هل گیری و گوم بی
 ناوی بلندی او و ختم هلدی

جوابی مد تہ لہ لاین زیور افندی :-

جوابی مد تہ لہ مشارکین خوشنما و ہات عرض نہ کم نہ ہی حرمت گراو
 لہ شاری کوردان جنبتی گمانی اگر رحہ زاکہی اتو بینزانی
 اولی بی یہ آخر یہ کہی ہی یہ [بی] حیدہ خوشہ بانہ آوابی
 [با] بوئبتہ [نہ] بونفی یہ [بانہ] دوہجا و حوار حرفی یہ
 اولی لابی [انہ] می قیمتدار دیواری برمی [بنہ] می قوت دار

ہی می لی لابی برمی بانیکای بہ رزہ

یا خوا محفوظ بے لہ بلا و تہ رزہ

بہ یاریدہی خوای عزوجل بہ می یکم لہ دیوانی زیور افندی تہ واو ابو
 کہ عبارت بولہ وطنی ، ملی ، اخلاقی اجتماعی ، نشید
 گورانی لہ گل لہندی ترجمہ کہ کردوینی بہ قلم بندہی بے نہ و
 ماموستا نجم الدین ملا لہ روزی ۱۴ ی نیستہ سال ۱۹۶۴ م
 ری کہ دتی ۶۷ ی ربیع الاول سال ۱۴۶۱ ھ دوئمہ دە می بیانی
 سیمانی : ماموستا نجم الدین ملا

دیوانی نزاریه افندی

به شی دوه م ، قسمی

غزالیات ، تخیلی ، فارسی ، تورکی
 درشیده ، سوک داری ، مداح ، رباعیات
 فردیات ،

له شاری سلیمان به قلم : ماموستا : نجم الدین سلا

منظومہ ایک بہ ترتیب حروفی ہے:

لابدہ پیردہ ہی گوئی رعنا دہ کہ وی بادویرگی شہلا
یادو لعلی عقیق بی لہم تا تا بہ جان ایمہ بی ینہ سرودا [۱۱]

کائناتی اخینہ وجد و طرب

بہ تماشای ماہکہ کی تحب [ب]

دہ چہ شیرینہ شہدی گفتارت لہی لہ جلوہی بہ نازنی رفقارت
بہ لہ غزہی دو جادی سحارت بارک اللہ لہ حسن و انوارت [ت]

سُرت بی ہمیتہ ہستی غوث

حافظی جادی بد کراتی غوث [ث]

توی شہنشاہ حسن و صاحبی تاج حاضران شاہدان بہ جزیرہ و باج
لہو تہی و نیانہ علاج لہربہ تو لائقہ عطای خراج [ج]

مجہسی تو یہ بارہ گامی خراج

دور لہ روی تو یہ خوا بگامی ترخ [ح]

دردی می شو خوناز گو گو مستاح نفسی کم نیند به بی صد آخ
 بود مجنون در تنوسر که دل و ساق چاره روی لفظم ای بر و کلمه باخ

مرحمت که به ناله و فریاد
 به جفا به ح کوزه و کوفرها د [د]

خنده خوشه له فرقا کاغذ و درگری توله پوسته داکاغذ
 و دهک سفایه له مختا کاغذ نصف و صله له هجرتا کاغذ [ذ]

خبری دوبری مسگر گفتار
 و دهک تدای حکیم بو بیمار [ر]

صدی کردم به دای مغز و ناز دوبری چهره اسمری چای و باز
 دوبرانیشی اخات به بحر نیاز سا هباز یک زور بلند پرواز [ز]

ده نینه هریشی عشق من هم و بی
 ساریه دهردی عشق بو هر س [س]

سُئِلَ عَنْ حُسْنِ دَوْلَتِ سَهْوَتِ دَلِي كَرْدُوهُ بِكُورَه آتَشِي
كِه سِي نِه مَس وَ بِه دَاغِيه وَ كَرَشِي لِه لِه مَو لُطْف وَ رَحْمَت بِي بِشِي [ش]

لِه كِه فِي دَادِي جِه وَ رِي دَوْرَه خِرَاصِي
عَادَتِي كُو سِتْنَه بِه غَيْرِي وَ صَاصِي [ص]

بِيه هَادِرَه نَهِي قَوْلَه سِر رُوِي اَرْضِي مَر سِر يَارُوِي بِه طُول وَ عَرْضِي
عِيُونِ نِه بِي سَهْرِي قَوْلَه سِر مَافِرَضِي بِه زَبَانِ دِيمِ اَكِه نَشِي كِمِ عَرْضِي [ض]

لِه حِفَافِي عَاشِقَانِه بِه اَفْرَاطِي
نُورِيه بُو وَ فَاوَعِي شِي وَ نِي شَاطِي [ط]

بَانِه لِيْنِ خَلْقِ عَاقِلَه وَ اعْظِي عَالِمِي حَآكِه عَادِلَه وَ اعْظِي
حَيَوَنَكِه لَآئِي اَعْمِي جَاهِلَه وَ اعْظِي كَفَنَكُو وَ عَضِي بَاطِلَه وَ اعْظِي [ظ]

مَسَاكِي عَاشِقَانَه وَ جِدُو سَمَاعِي
بِه لِه زَارُو عَظْمَانِ كَرِي اَقْنَاعِي [ع]

خوشه فصلی بهار و دیدنی باغ نغمی بلبلان که گلشن باغ
 سیری اشجاری به زری معدنی باغ سیری آراشی ملوئی باغ [غ]

غایتی بے حبیبه که بینه آسف

ف

موتی حضرت لکمه که حی به تلف

ماهی من ظا لهره که ناو آفاقه دامنجا بدره ناکه دینه محافه
 حسنی ادعایلیک خسته مرافه کس نماوه که بوی نه بی ستافه [قا]

شهرتی حسنی که پید عرش و فک
 بونه خدای باره نگاهن ملک [ه]

نهی مهی آسمان حسن و جمال له غنی بدری روتنه بونه هلال
 او که بوته صاحبی اقبال که نزدیک بے تبه ده له بزنی وصال [ا]

له غنی تو به بوته ها و ده مردم
 ضربی عشقه چهره ی زهر مردم [م]

هر که کو اهل بی نزاجه زمان مسکن ثابتی نیه بومان
دور دی دنیا به ناکری دهران مرله دنیا اجل بقا دهران [ن]

خلفا دین له آفتی من و تو

[ص]

بس ترا دین له نعمت من و تو

دولبری و خوشنگی دیده سیاه که به غمزه گهی به تیری نگاه
عاشقانه به به خطا و گوناوه که خستوته دور دونه و آه [ه]

دوره بود و لبران وفا کاری

ساره بونا او میدگ زاری

غرایات ، حرفی الف ، تی له لکیش غزل خواجہ حافظ :-

ده خیلتم و ره ساقی ادر کما ذنا طرها

غم و غصه دلم کم بو ولی افتاده شکلها

او میدی بوی مستکم بو جها زان طره بشاید

که چیه نه م زانی بهم درده چیه خون افتاده در دلها

له بھری عشق و خوبی موج گرداب چنین هائل
 بہ ہا واری دلم ناگن سبکباران سحرها

له اول عشق خم و ن کرد بہ بدنایم سید آخر

چایون پنہان نہی ستری کہ از سازند محفلها

بہن عمرہ نہی عمری گرت پیری معان گوید

کہ ز ہر خوبی خبر زانہ ز راہ و رسم منزلها

له ہجرانی اتوبومن چہ امن و عین چون ہر دم

اجل با ناگمان اکا ددم کہ بہ بندید محفلها

اگر تو زیوری عشق از غایب مسو حافظ

کہ یارت بو سفر ارواح الدنیا و آخرها

دماغ نہم نہ و نطر بو مبا بوی دولبری ہینا

حیاتم تازہ بو ساقی شرابہ احمدی ہینا

فدای جاوی رہش بی دل اگر نہ بیابہ پنہانی

بہ قوربانی دو اگر بچہ م بہالہ و عنبری ہینا

عرق کہ وقتہ سر روت وہ کو شبنم لہ سر روی گل
خیالی قدی توی کرد دل موافق عمری ہینا

ایدی آجے وصلہ بو ہوی کبرت زیبا تر بو
بسر خانہ دلی موتا و زمانہ صرصری ہینا

بہ غیر از من کہ کھر دم لہ ماچی لیو سیرین
لہ دنیا گہ رلہ بود روی لہ جاہلی غم دہری ہینا

ایدی قتلی کی بو داہنی کیشا یہ خدمت خوی
بہ حیلہ و کھر و عیاری نسیم اسکندری ہینا

بہ پایہ شعرے رہ نگارہ نگل خیالی تازہ بہ دینی
لہ دنیا کی بہ استادی خیالی زیوری ہینا

بنازم برحمت زلہی لہ کلامی عود و عنبر دا
صفای روحسارہ کہت لطفی لہ آہنی سکندری دا

سرافروسی بہ عالم بے سبب او جاوہرستانہ
لہ حی ہاتہ تما سائی جاوی تو سینی لہ خنجر دا

بلی عمری حضرت قسمه که رحمتی کونانی ، ، ،

که سی نقدی حیاتی خوی به یاری شو خواسترد

له تعریف قدی موزونی شاعر که و ته دریایی

لهود سیرتین افضا روضه یالاتی له بسطردا

که زاهد هاتمه سیری قوسی ابروی تو به ناچار

فری دا سبحه و سجاده صدقه ی له منبر دا

دهی تو غنچه ی شکفته یه یا نقطه ی معلوم

به خنده دور بسر لعلا و لعلیس له شکر دا

برابر حلقه ی برجم خدنگی جادی فحورت

بمعنی ده کت جهان بخش له که ل تیری له اژده دا

به برجم زحمت زخمی دلی بی حیا نه ناگیری

به تحریری بردا و شوخه در دیکه به زیور دا

که تو روی به جز نالاندن و گریان زبان چیکا

که آه و غم بکا صیاد به جز ناله و فغان چیکا

له سایه عسکری سرگمان و طره زلف سبزی

نگارم یار ساقی حسنه له حال عاشقا چیکا

الا نه می عاشق بیدل نگار تهر جو ناله

له قایم داعبت که و توی فقیره ده رگه وان چیکا

به وعظ و پندی دانا مردی نادان به روز نابی

که نخت و طالعی ره می بے گهرانی آسمان چیکا

له لهر لا اتفاقی بو اگر کیوه عدو نیچیم

که یسیم اتفاقی بو نه بی فیله دمان چیکا

به حکمی حق رضانا بی ابد نظر و دو محکومی

الا نه می نفسی دون شیطان نه بی غری زین چیکا

کہ بدخلق طبیعت ہے بہ سہل رحمتہ لاجچہ
 کہ دہمت بوجہل و امثال رسول انس و جنات جہنم
 کہ دوری تو رفیقان و محمود نیام کہ لا محوہ
 کہ فصلی گل نغا بہل کہ باغ و باغبان جہنم
 کہ جلوہ ہی گل کہ شہی نہی کہ عکس طاعت ساقی
 کہ دل تڑنگی تیا ہے نہ بی زیور کہ وان جہنم

لہ سرا رزو و داوا کردنی سید احمد افندی حمی دایہ ن زیور افندی
 نہم غزلی کہ وصف جوانی و لا و جا کی کورہ جولہ کہ بایہ
 کہ ناوی حدیہ کہ بودہ فرمودہ : —

نہی نفسی دنی لہرہ کو فرعونی کہ کبرا
 نہم حسمتو مفردی یہ تاکہی کہ لہ لہولا
 بو غرق و ہلاکت لہ سطر استن دمام
 پیدا بودہ و اصحابی حسنیہ بی بیضا

بوملتی موسیائی تالی می مجزه روم

خوی به چیریه بودیکه عدوی سلم و ترسا

بازاری همو گر توده و که یوسف نانی

لاقی نه ده به زینده بکادین یهودا

بنازه به نازده چه عجب سحر طرازه

بوستری انوینی رخی زهره زهره

نه می حیه که بد بخته که بیدینه که کافر

سوندت ادهم الحاره به الهه او به موسا

توسق عیسی نبی و حرمت اسحاق

بو خا طری اقتادهی ده رگامی کلیسا

گوی نه گره له اقوالی رقیس ده کوهها مان

اظهاری ده که فتنه و ثابته که دعوا

آیین و وفا عدهی مهر و نواز می

بنوینه نه که ل عاشق دل خسته می سید

دم بستم به یا فدا که حیوات و دو کو بادام
 رو لاله ی نیوجنبه قد سروی دلا را
 ز ولقت چینه شماری دهی ساحری مهره
 چهره ات چینه خرنه ی زهری قارونه له دنیا
 سرخوش بود ز یور به می ناز و محبت
 له و لعلی لب بود زه چند بوسه بلها

باعث دوریته گردل ناله و افغان نه کا
 ده ردی بجز آنه سبب گردیده خون افغان نه کا
 هر زمان ناری فراغت دینه نا و کوره ی دهر ون
 مرد و جدی ناله م له هر لاله آگری بخشان نه کا
 تو که جلادی به اطلسی مهره ات دل کون نه که
 ز خنی ابروت کاری به چاری له هر دهر مانه نه کا
 ستمی روت که و توت نه نا و ظلماتی زولف و ده ک شهوت
 دل و ده کو پیر و انه هر دهر ح به بلخوستان نه کا

نو غزل یکی تیدایه دل رفین و دل بهره
سایه خورایی نینه دل مدین کانی آسگانه کانی

قطره مقصود و مرام آسمانده وری نه دا
باغی خلق دل گوشا و باغی سن ویران نه کا

گر ره لعل ابروانت بنه عرصه می ظالمی
صد ده کوزیور به جاری دیتو خوی قوربان نه کا

توصیف ساری بغداد :-

چه خوشه نظره جوان ساره ای بغداد
که بیخ و زاهد و صوفی نه خانه سرودا

حدیقه کانی غونیه بهشم بو خوشی

در رسته نادای بنی عدن و جنبه الما و ا

نه جنبه سیر و تقاسای حدیقه غازی

بیره له بازی شکاری و آسکی صحرای

له سر آریکه به ربکی که چویتودانیشتی

هزار حور و پری دین دهر و ن به هر دو متا

نخام دم ده کو دو سیوی آلی لیموی زهره
ده سی خاتمه دهی دیده نیرسی سکهلا

نگاهن سارعی غازی ورشیدو اشالی

له شانزه لیزه یارس زیاترن به صفا

که ناری جاده دره ختانی ریگو نمنظمی

نمودی قدی جیبانی نازگو رعنا

که بجهت سیر و قصود دوازی رسمی

به جاذبه بی فرحی دل ده خاتمه رقص و سما

بجهت که رخی ریاحین و گل له ژیر استجار

چه آبدار و چه سیرینه ریزی دارخور ما

به پورته قال و ترنج و کبالت و لیموف

که بونی خوش به همو سارعا که کن افشا

هو انظره عالم معبزه بیشاک

صدای قومری و پیل به له باقی غنا

به مشو و بُبنی له سر لرزه آسمانی بایم
القدریکه کو آلب که شوق ادا به هوا

که سیری دجله که می دی به صد هزار عظمت

خورده و وره ی نیه اروا به بی لهر او صدا

دماری جسمی بلد باعث حیاتی و لایست

اوه که زینتی داده به باغ و قصر و سرا

محل علم و نافع منابعی ثروت

همو له عاصمه ناه و عراق نهبی پیدا

حقیقتاً اوه پایتختی ظاهر و باطن

پره له شاه و وزیرانی عالم آخری

جنید و ستری و بهلول و بشره کورخی همو

مجاورن له حضوری شاهن دین امام موسی

اتو نظرد که او قصر و گنبدی ظاهر

له به طوافی ملک باره کما همی واله سما

بخاری قدسی کللی حادی جعفری و سنی
نگاهی مرقدی سادی دلی غنی و گه د

له یاشن امامی زه مان مرتبه ی که بالا یه
جناب بی غوثی زه مانه رئیس اهلن هدی

مصافی توینه نم ساحه واسعه زیور
له بحر الحاسی بو تو محاله بیته سنا

له باقی مدعی بخونیه علیهم الرضوان
علیهم ألف صلاة و رحمة و رضا

حرفی = [ب]

سینی روتنه بویه و سر روتنه دائم آفتاب
سره ساری بوتنه و الحبوب و سینه هانه گلاب

مالی نخبه هر بازی بو که شوقیای له بو
توبه بی سحر و دغل شه و تا سحر و ک مال کتاب

من که کوره می فرقتا تا که م خینالی غیری تو
آرزوی باغی برشته دایما اهل عذاب

ساق بادهی ارغوانی بیند و احملیه گل
تیسری تو به م شکا ند تا دهی که وی تیسری شرب

گل که سرختی حمین سا هیکه بیل نظریه ، ،

باغبان آمان ده خیلیم دیم و تو نم دهی جواب

ظاهرا زاهد خینالی دهی برین عالمه

بویه دهک در خوی خزانده گوشه ی کوچی خراب

نادوی آبه حیات و تخت و جاها خیره وی

مگر سیر به وصالی دولبری شیرین خطاب

مجده ره بر تیری طعنه تویی ده کو عالم رضام

مگر نه بی شهرت به شهرت سا دغانم به حساب

توله زیور قطه نه ره بخن خاکی ده رگها تکابه سر
 چو آنکه سیت لهرگز نه بوته موردی طعنه و عتاب

حرفی : - ت ۲

اساس عین ایمنی ختم صحرا تیره بارانت
 سستی دابه طا بوری جنالم تپبی مرگانت

اتوده که یوسف ومن له حیا لهی مختا بندم

امان دیم له خه در اکو کبی رخساری خشتانت

به کشیدی برو امرو سپه سالاری خوبانی

مگر انسان له روحی خوی بیوری پسته میدانت

خواستو قیامی دای بخش به دل قطه تیره تیرنابی

له مقنا طیس که له جاذب تره بو جذبی پشکانت

اگر چنانا او میدی باغی و صلی قوم امانا لیم

به تاراچی خزانای آلهی من چی باغ و بستانت

سرای عهدی جم بوکھی دخیلم گسته مساساتی
بنای فقر و غم لایب به جلوئی چه در وجه ولایت

دلی زیور بغزهی جای و که مت نه شیکه جی خوت
تر حکم که در کیفای لطف و عهد و سرطی جارانت

پریانم به تانای کاکل نشین سرشانت
بر بندارم به تیری غزیه دی دو جاوی قنانت

هنا مسم به آسمان گرت به بر به طره لولیت
سرتکم لعلی رمانه به بی چهره آدرخشانت

نیم مجدم جاری له عطری زولف که کی بی نه . . .
ده دای هرده رده تقیری نه که جانم به قوربانیت

امن ده ک زرتوی به جلوه تو خوسیدی عالم گیر
چایون ده ستم بگمانه خاک کی پاک کی خیاکی دایانیت

ارادہم وایہ تری عالمی دنیا بکہم یک جا رہا ،
 اگر نہم خاتہ وہ دادی لہ وای کاکولی افشانت

بہ اومیدی کجانی فیضی تو یہ گولہ سے فی سینہ

دہ رونم لالہ سانک داعنہ بہ حقوق برقی ہجرائت

لہ دہ ورہی لعلی لیوت قافلہ ی خلفہ باری خوی لخت

بہ غیر از زیوری بیدل غماشہ ی ز نخت انت

مہوسی جفانت کردم و نہت خستہ رعایت

بے جنتہ و بے واسطہ بے جرم جنایت

سا ہیکل کملہ ماہی و ماہیکل سہ دار

لای کی بنوینم ورق ظلم و سفاکیت

گماہی بہ خدنگی نرہ گماہی بہ نگماہی ،

سندوتہ لہ من ہوش و خرد فرہم و درایت

به مَحْسَنَه سر عارضی تو عارضه ایستاء
به باکی وجه دیت گه بی بیروتبه می غایت

نم بندویه به و خنده به دل زنده به سادوی
تجدیدی بکه محرم اوا هاتمه نرهایت
آزاری دلی خوت نه ده روی و اعظمی بجای
فرقی نیه لای ایسه چه و عطف وجه حقیقت
به بیرونه گه ل زبور اتو هاتمه دیدان
نهت خسته معما و ده رت کردله کنایت

شکانه دی شیشه ی عین و نسا طم حادی عمارت
فراندی طاعت و تقوا و عبادت زلفی ز ناربت
به قد سرو به دم غنچه بجا و نیرگی بر و و کنگل
سرابا باغی حسنی جانفدایی باغ و گول زاربت

له اوقاتی تغافل قیمتت چینه نگاشکلیت ، ،
خطایه نرخی دنیا به نگاشی جاوی بهمارت

به بلا سروی رفقارت وه کو کبکی دری وایه

فدای بلایه به زنت بم فدای عنوان ورفقارت

به روح هاتونه سه و دابوته ما شای مستری ناکگی

له سایه سگری لیوت عجب گبره بازارت

به بلای به زو سوخته سز و طری دولبری تاقی

که داتاقی عراقی زوره وه ک یوسف خریدارت

تسکر لانه زیور له آثاری و فاد مهری ، ،

عجب تا نیری کرده اودله افغانو هادارت

انجمن آرایه رویی انورست ، ، تو تیا به بو بهر خاکی ده رت

زمزمه یا کوثره جاهلی ذقن لعله یا یا قوته لیوی اجمرت

کسی طاروتی نہ کہا جاوی رہت جیندہ فنا نہ جمالی اسمرت
 بے سبب لیم زور نہ بی لیم دور نہ بی جان و دل لہر دو بہ قور نہ اسرت
 حُسنی بے پیر دہت پسندی عالم
 بی موبالاتی کہ زیب و زیور مت

حرفی :- [ش] کہ مدھی حضرت فی غوث قدس سرہ :-

منم کہ دایہ دہری بارہ گاہی حضرت فی غوث ،
 نوالہ جوئی سے خانی فیضی بخش فی غوث
 رئیس طائفی اولیایہ گیلانی
 کہ شہتہ ہند و حبیب موقی نوری طاعت غوث
 دلیلی مالک ہالک چراغی گوم گتہ
 سراجی زمرہ اقطابی دھرہ لہتی غوث

نژادی حضرت زهرا و نوری حشمتی حسن
طریق اسراره بو معرفت طریق غوث

به سیم و زده که تیسری خاکی دامانی
که تاجی فرقی ایران خاکی تربتی غوث

تهر فاتی حیات و فاتی یکسان
تبدلاتی نه بو فیضی نوری سوکتی غوث

دهرونی زیور و دریا گلی له ایج دورن
له فکری او بدوره مدعی جاه و حشمتی غوث

حرفی :- ج ، له نعت پیغمبر علیه السلام :-

خیالی باطله بو تو هوایی دولت و تاج ، ،
وصالی زائله افکاری جمعی باج و خراج

فیعی هر دو جهان بیت بلم به تو که چیه
که دایه دري سلطان صاحبی معراج

محمدی قرشی سیدی جمعی رسل
که خاکی در گهای بوده ردی هر دلیکه معراج

له ختم و حقی او روح و دل تلون که
ایتد چه حاجت زنگای حلت به ختم و بزاج

اگر حق غرق رهی ظلمت دلی زیور ، ، ،
که بوته اتی او ذاته دست اگات معراج

حرفی : خ

چه شیرین جلوه یکی گرتوده سه وزه ی که وا شیرداخ
که وا شیرداخ ما کا سعلدی نگاهای که بی گوستاخ

لهجوی کرده لکای دل سپای مرگانی گریاوه
به مثل عسکری عثمانی و تسخیره کی سابلخ

سپاهی حزن و غم جمعون له لام آ هم فلات گیره
به لی بوزینتی لشکرته بی آ ماده بی بداح

لهو دل عا س قوی بوخوی به و جوی یادگاری گریست
له نسجه معتبره غایته جویا بی استنساخ

به یادی شهردی لیوی دلبری زنبورقدایم
سرا پا جرگودل والهت له نه تیدایه صدسوراخ

که نه گریم ونه نالینم له دوری توئه بی چبله م
نصیبی عا سق بیچاره شه و گریمانه رویش آخ

اگر اهلی کمالی روله آرایش نکه هرگز ، ، ،

له معنی تی فکره نه نواره روضا و سرد ساچاخ

چه ظالمه بین اهلی هم زه مانه فرقی که سس ناکه ن
ننور دل پریشان به شانیه بوسته و میرداخ

که کسی ناپرسی بویه حالی زیور ایسته ناپرسی
چه محتاجم به مرغی خانه باز و وحش سرساج

حرفی : [د] دال

که کسی تشبیهی بالای تو به سر وی نوغای کرد
زبانی لازم بپرتن بلین ترکی کلامی کرد

له به رده م کعبه یا که رمنعه صیادی لبرچی بو

له به بر مخرابی اُبرد تا دو چاوت قداوغای کرد

به مدحی رویو رویو قامه تی ریکت زبان لاله

اگرچی دل به بینهای خیا لیکن تمای کرد

اتو روژی که بیت داناله خانده سیغما دل روی

مجا بئ قدری مهمانی نه گرتو زوقیای کرد

به این مرغی دلت بوچی گرتقاری نگارنت بو

به غمخانی هزار یکی وها مجوسی دای کرد

نگاه های نه کرده قبلی زارم دو لبرم نه سرو
ده کو آهو و کوطا و سس به به رحیا و ما خرا می کرد

صبا که رتوبه کوی جهانانه و اصل بوی بلبل زیور
له حسرت استیاقی تو بجاری ترکی کاهی کرد

حرفی : [ر] و

بیک لحظه ای وصال نه ای ماهی مهر سرور
نایدوم به نخت و تا جی دارا و ملک سبخر

کی به بر ابرت به نرگانی خنجر نینت
جوهر ده باله خنجر خنجر ده و ال جوهر

یار با حیاتی ای می بوخته نا و هلاکت
دهم حیثه ای حیاتم محبوبه چهاره اسمر

لر که س به دهر دی عشقت سوتاده رونی رونی
بوا کسی به صائب دورا و ده کو سمندر

ماده منبسطه یا مجره یا گریسه
بو فعلی عا سقان تا او شوخه بوته مهدر

د فونیه دیده جانا بنوینه آینه ی رو

تا روی بیته بر بند آینه ی کند

ده نوکی ده کت قونگه بو سله صغی گل

بیل دگر پینی بایه دفعه روی دو لبر

زیور را طعن زاهد بے باکو بے خیاله

کدی خوف اکاله فالوح زند سرب قندر

زاهد و ره ام جاره بکن ترکی گمو خار

بینه نظری دولبری بر دانش عیار

بی بی بیخ و ملا پیر و جوان ایوه لبر چ

نا بینه تا شاد گلهی روزی دو صد جلر

شہ دروژہ بہ روتہ روٹوونہ حیران لہ فلک دا
 وہ قتی کہ لہ مال بے تہ دہری تورکی ستم کار
 رومت گل و موہنبل و قدر وہ کو عرعر

بوسہ پیری اوہ ستن لہ سما سببہ بسیار

کرا بے بروی جوہنہ وہ کو قوسی و مژدہ تیر
 قی کر دوہ روو اُرنی و شیعہ کفار

نہی دل بہ عبث نالہی بے فائدہ بوچی

ناییری نینہ نالہی عاسوہ لہ دلی یار

زیور بس زاری کہ لہ زاریت کمر عالم

بے زارک و مہنارک و اُندوہ و دل آزار

چاوی وہ ک بادامی تو عمری بہ بادام ای بہ سر

آمرتہ بردایہ خرمانی وجودم وہ ک سر

ظلمت آجے حیاتہ گیسوانی عنبری ء
یادہ کو حالہ لہ نا و خوبی گرتودہ آسعلہ ی قمر

دمدم لہر لفظ لہر ساقی دہ نالینیم بہ جوش

نہی خواہ سارہی جبیم سر لہ مال بی نیتہ دور

برو ہوشم جو بہ تالان عقل و فاضلیم نما

لشکری دور و فراقت حملہ یان ہینامہ سر

بس بیارینہ سُر شک ایوہ رہ نخت بو عبث

بس بنالینہ اتو ایو لہ بارنا کا اثر

انفاتیکی نما وہ گاہ گاہی دو لہرم

بونہ کہم خاک کی کھو دنیا بہ سر خاکم بہ سر

انتخابی کردوہ زیور لہ دنیا دایہ کی

دستی لی ہل ناگری گہ ربی تہری می ہمدور و سر

ستایش حضرت قی حاجی کاک احمدی شیخ و پسرانی طریقت
خوا مرتبه بیان به رز کمال قیامتا : —

لهر همتی کاک احمد و ابوتہ جبرهانگیر ، ، ،
لهر خاکی دری مرقدی او پیره یہ اکیر

نوری اود جاری بودہ وہ ک شعله خورشید

فیض اود روم و محمی کردہ تسنیر

کاک احمد سربازی طریقت بہ حقیقت

اوبو کہ عصا بو چه لبو جوان و چه بو پیر

او ذاتہ ملاک خصلتہ بو رودی له خوابو

کاک احمد او صافی نمونایتہ تحریر

لہی منگری جہاد و شرف و فیض و کرامات

نوت لادہ کہ نیستوی له برابر دہن سعت تیر

محبوبی همو عالم و مجذوبی الا حق
سختی قره چواره که شیطانی اکر دز ویر

۳۰ آثاری فیوضاتی دلی بیخ کریمه

خستویه نه نانو قلبی همو کورده ده تأثیر

کافی که ده دی لیره مقامی گلم زورده

سیرانی زو مانه اخنه حلقه بی زنجیر

نهی طالبی دین عاشق حقه سالک عارف

بو خدمتی نه م طائفه لازم نیند تأخیر

بوچی نیجه بنده و ده رویشی نه مانه

مر بوطی اِلاهی چه تهر لوجه تابیند

ده رویشی که ماریان له ده عینی خیاره

در ویشی که شیری نتر اکا بنده و پنجر

درویش بہ ذکر و بہ وہ ف و سوتہ کسما
 درویش کہ دنیا لہ نظر یا یہ و کو سیر

زیور وہ درویش بہ دل نہ کہ بہ سرد برج
 وہ کہ سنگری بے دین بہ کہ وہ س مدت مکرہ قیر

حرفی قاف ، فہ ،

نفسا نہ کہ ہر وہ کو لہ نگونہ علائقہ ،
 بہ م رہ نگہ چلیون کشف الہی سرری حقائق

میوانی سرا بردہ بے دیوانی خدای
 بو خد مت حق نیہ اتو غفہ بے لائق

میلت لہ لہ وای نفس ولہ آراشی خوتہ
 سٹولی بہ انہار و اراضی وحدائق

دہ تی لہ وہ ست کورتہ لہ در گامی مناجات
 فولانیہ بو دامنی دنیا و خلائقہ ،

نولاده له حقد و حسد و عجب و آبرو
داینی طمع او سادو بینه عاشقو لائقو

نئی مردی ره سالی منزها جی مشرعیست

خونینیه که ده روزنت ده کواندای شقاوتو

ده نگ زه دیم ده کوسفت بر و لال به ده کوسوی

اد سابه لهر مطرب اتوی و اصل و خالوتو

زیورده نینه تعظیمی بی به نصائح

ساعر هر که کن دائم افشاری دقاوتو

~~حرفی لام~~ حرفی لام

صیحی گلشن که کی ده کلماته لذتی لیل و صال

شمعی مجاس که کی برابر بو که دل سوختن جمال

برتوی نوری جینت لاله بی لهر مجاس

سه و چرای بزوی دلافی بنه نه میدانی خدیبال

شاہراہ کو لہی تو ہر وہ کس طریق جنبہ
 لہر کہ میں اور یکہ بگری ہاتھ سرریگی کمال

دستی میں نامکاتہ داوینت لہ او جی عزتی
 من گدائی بے نہ وا تو یادشای صاحب جمال

دفعہ بی ساسد مانع کہ بہ وعدہ یکھا وصلی خوست

تابہ کہی محرم گونہ رکھا لہر لہری ہی لہجرو ملال

بادیہ ی غم بے دلایلہ دل لہ نایا کہ دتو وہ

جیادی لطفی خوقی سرضہ بے تہ سر حسی زلال

نہ و نہ ہالی آ رہ زوی لہر کہ میں زرہ کہ رہے زرہ

اعتباری لہر کہ سیکہ زیور ایسا نقد و مال

ہرگز نہ بوم بہ خوشی ہم کاشاتہ مانک

الالہ گردنی تو وہ ستم بکرم حاصل

دہریا بی غم سپولی یہ لکھانی جسمی لہ لہ دا

پیکو وجودی نابود کہ دتو نہ گیزی حاصل

ساقی بہ عشق پیرت چادرم کہ دوستی تویم
دوستی کرم بیایم مگر کہ کہ مردی سائل

نہی عارضی حقیقت وہی سالک طریقت
پیری معاف بنایم بوجہی ہر سائل

عاشی جمال جانان سوتی کہ ہر دلی دا
گر کیوہ ظلمتی غم زوبو وجودی زائل

ہر نالہ نالی دلمہ وہاں قور عیسیٰ بہ بال

ناکہ پی بہ وصلی او سر وقہ نائل

دیسان رقیبی وہک سگ روی کردہ آسکی مال

کو اصاحبی دیانت منصوصہ دفعی مہائل

عہدی مرانی عاشوہ جلی دلی نگارہ

وہک فضلہ یہ کہ لای او سیم ذرہ و فضائل

چون نامہ بی نبوسی وقت فراق جانان

زیور کہ واسر شکی وہک سہہ ہوتہ حاصل

حرفی میم

چرخیکه ی بلبلای دل سوسنی افغان و پرچوشم
چه خوشه گمر بگانه سمن یاری ستوسر خوشم

به نشسته ی چاده که ی ستم که وا افتاده ی خانم
و گزیده عالم ایزانی نه بنام کیسه و نه ی نوشم

له داعی لاله بی چهره ارثری دیده سیل خوبی

له حسرت سبدر زلف و ده کو عبیدی سیل خوشم

له هجر ی خسروی خوبان شیرینی زمان هرگز

بکیسا و باره بُد ام سته و صدای نایه تیر خوشم

نه ده کت لهر کو سته بی طغنی رقیب و تیری اعدام

دلیان طالع خوشم و اسیری برچی تو ستم

نه رو بنی که ردهان بسته و زبان لالم له خدمت دا

له گریه و ناله و سیوهن و ده کو پروانه خاموشم

چه محتاجه به زیور او که شاه و ماهی خوبانند
فریدی عالمه بویه به جایوی قدی در کوشم

له لهراروله ساقی و شیشه ی صربانکم چبکم

و جودم گریه فرسی بیکده مینا نام چبکم

لنا و طوفانی افکارا نرنگی لا اکه هستی

تسبت گریه کشتی نوحی الا الله نام چبکم

مناعی حسنی او محبوبه نقدی داغ و سودایه

له بازاری محبت دایه روح سودا نام چبکم

او اهرودی خوی کردم دلی بردم ده ری کردم

به سوزی دل هموده هم روله قاپی خوانکم چبکم

له هر لا ضبطی نا کم مدعی تا نور یسبم بی

به قانونی مردوت گریه رجا اجرا نام چبکم

به روتبه ی وصلی اونا نام اگر عزم همودانیم

له دست اولی مله له م کاره استغنا نام چبکم

دولین اورا قی قلمی تو تہ داوانا بی بہ تحریرات
وہ کو زیور بہ تقریر گراڈای معنا نام چنکام

کہ گوئی خزن نامادوم ذلای کو بجی کجرام
دل خوم زور بہ خوم سوتا لہ جادو بر لہ گرام
اگر حال ابرسی دور لہ جادو کو برہ بنایم

بہ رہنگی بیحیت تہ مرو سیر روژ و بری نام
لہ تاکہ کی مستی خوابی غفای ای بخت اُردای
لہ تاثری مینسی یکبارہ سوادون رفی نام

قصوم گر لہ قوربان و ہرہ ا مجارہ ہم بخت
لہ چی کردوہ کردوہ بی نام بی نام

بہ نیمہ ناز کہ تہ روحم بہ نیمہ خندہ دل حاضر
خیالی خام نہ کی لہر گز اُمن لہر عبیدی جارانم
بہ منای موری بی چارہ لہ برپی ی لہر کہ سا کہ دوتم
لہ تا رنجیدہ خاطر بے لہ سون ساہی سلیمانم

مدلی زیورچیہ بے جوہرہ طالب بہ اُنایم
لبو قطع غنی قلبت وہ کو تیغی خرا ساسم

ریشی بی روزہ رد و دل ریشی پیری آخر ستر ستم

لہم جہان اولہ و جہان بے قیمت و بے قدر ستم

کردہ وہی جا کم نینہ وختی کہ سہیری خوم اکرم

خاکسار و سترہ ساری دستہ کی محسوس ستم

ایستہ سواری اسپس نفسم بو چہور است لنگ ادم

روزی آخر صاحبی سیارہ ی پنجہر ستم

صاحبی خوانی بہ بی منت لہ دنیا و آخرت

یا الالہی لہرہ توی زور بے نوا و سوال کہ رہ ستم

رولہ دہر گامی کئی بکم کہ رتو دہرحم کہی چھی بکم م

روروشی و بی التجا و بی کہس و نضر ستم

بسترای راوی چاوی شوخیان نه وجه و ام
 گیرای حلقه داوی صیادی عاشقانم
 ذلیلیں ایلی بی میل مجنون کوه و ده ستم
 بی یار و کار و بارم رفیق و حسیانم
 تکاشکاب جاری شراب و شیشه ی دل
 اسرار مخفیاتم که دوتو سر زبانه
 دنواره جستجوی من بنواره گفتگوی من
 سیرینه قیل و قالم مداحی دو ابرام
 له داعی باغ و روی و کک عندلیب زانالم
 تذروی سروی بالای بن آفتی خزانم
 دل بوت [بوت] بوتو پر نار و پر حرارت
 سوناده دل ایستادریکی حلقی جانم
 من بستی سستی دهستی چادستی دیده شنگم
 محتاجی حاجی ناچی روست گللی جنانم

کیمی حیلہ بازی جا رہا رہے دل نہ وازی
گاہی کہ سر زینم گاہی کہ آسمانم

زیور خلائی خودتہ نہم جب وہ حیفہ خودتہ
مخونہ گہ رہ فرموی توی عبیدی آستانم

داسنی می غزہی خونریزی نگھارم
تا ما وہ جہان باقیہ سنی و حمارم

واقف بہ خیالاتی سری طرہی عزیزا
وہ کس من نہ بوسہ و دازدہ ہرچی یارم
حسرت زہدہ کی حسنی ایازی بہ نگھالی
مدغز نوی ناگاتہ مقامی دلی زارم
گیرودہی غرود مزاجیکہ دلی من
بی بت سنگنی داخلی ناوکورہی نارم

غم عین ته می گوئی ده ما و نده له سردل
 انا به سر شکم و دکو الو نده که نارم

مقبودی دلم وضعی بنای مهر و وفاته
 بی مهر و وفاته حمت آرام و قرام

داتی نه که زیور که بی روی تو ساده
 بی توسته و روزم به خدا ناله به کارم

بی دلبری شیرین بختی غنچه دهانم ، ،
 له و وصفی ده می بستیه ته بستیه زبانم

بی زارم و بی زاری شوم نبوده که برو
 بی طاعتی او شمسه تاریکه زیانم

بوسه پیری رختی آفتیه ت بونه مجوسی
 له م عصره نیش و ارغنی زادهستی زمانم

چادش که گه لاویژه سرها ره نگه گه لاویژه
 هرده ر بکه وی له رزه اخاته دل و گینام
 تصویرگی نعل و باغچه اکه غیری گللی روت
 حیدانی غلط کاری رستمی جبره نام
 نه درویی فرح آورده دهک فخری بهاره
 من له و روه ده هرچی بلیم رونه بیام
 دورن له هندی هرچی هیه صا حبی دینار
 محوئی په لی پینه چی و سانی سپام

دری عدنه ظلمتی نیگویی نگارم سروی چمنه قامتی دلجویی نگارم
 نخینه به نوکی قلمی صنعی الاهی دنیا اگری قوتی بازویی نگارم
 فکرم گهورنگینه له فیضی دلی خونینوی ای من به فدای خنجرای ابروی نگارم
 استیره رخساری دلی عالمی سوتان برهانی بنجم بو شکر وویی نگارم
 بسنوده به دام و به شکار استک اگری از اگری دیدة آهویی نگارم

دعوی شهادت اکم و جنت اگر بود ناری لهنم روشنی یسوی نگارم
 اولمته پر لذت روزی که بینم ده تیغ اسرگردنوستوی نگارم
 بد بختی یہ آزادی له زنجیری محبت بهم ره نگه یہ تاساسله یوی نگارم
 زیور به خدیه آینه آستوبه پیا لوبه ،
 ایمان ادنی قوتی بازوی نگارم

حرفی لون

نم دسته که لم ساره گو نومی غزلین
 لدریک به جمال یوسف با جاود جلالین
 غلمان صفت مندس و استبرق اُپوشن
 صورت بشرن معنی لهور خصالین
 لدریکه بدوش کاکلی افشان دلاوه
 لدر صحرای منتظری بادی کمالین
 نم ساره و گو بحر و له نادیا که یقیمین
 بعضی صدق گو لهور بعضی که لالین

مقبول شهنشاهون و مطبوعی سلاطین
معلوم عنوانه که بر بی شبه و شائین

صورنگری چین بینه اوس ضعتی نابی
هریک ملک خارجی ادراکی خیالین

عماذن و پیرانان و محبوبه زه مانن
شمس و قمرن زهره ی باهوش و کمالین

سازاده و بگذاده و لحم انجمنی خالقین
وهک غنچه ی پرورده ی آویکه زلالین
خوت قوسی بلا قطره که زیور که ده زانی
آفاق دل و دین و مناعی و مهالین

عشق منی سوری خستوتہ دل و جان

له بجه اشکینی قدمی کبکی خرامان

منازه به نازده مهری گردونه له حسنا ، ،
خدا ره دل آزاره چه شوخیکه به عنوان

کافر بوده اسلام روزه خال هندوه دل روق
 ایمان به ره قدر عمره دوم غنچه خندان
 شمیری بروی خم بوده بو قمان خلانوه
 عطاره به کردار و به طلعت گولی نیسان
 له و ساوه که سودای بی عطاره له سرما
 دهک عطره هفا سم که اکار ایچ افشان
 سرد قدری خوبانی سلیمانیه الحق
 شای آهویی چاه و خفته دیده جانان
 من نیمه ناعی له بهرهای خنده بی لیبی
 عقیده کو خبیالی له بو زور دی به تالان
 تار آیتی حسنی له سر نه سم ساره بلنده
 بترادی خمی حکمی اون عاقل و نادان
 نازداره ده کو سعری ته زوتان زینی زیور
 نایاب له بازاری جهران دهک مهری کنعان

بیم خوشت تمامای قدرت نه ای سروی خرامان
جاری به کرم سادوره رالوره به لامان

اوتخته چیلاته که داماره له سرما
به مهری رخت رفعه بده دفعه سرمان

نالیم صنی کفره اما قبله ای قلبی
نظهوری لهو خالق چه گبر وجه سلیمان

به م غمزه و ناز و نگهی جاوی خمارت
چارم نینه البت به دو صد هرده کولتومان

زیورده که نه سرو به نیسانی ستمی خوشت
امیدی بر آوه له ده داو جاری حکیمان

به بینکه به سرما که گوزارت نینه قوربان
نم زانی وفا و شرط و قرارت نینه قوربان

چاو بازه که پر نازه که مخازه که ی خوم

باعث به چیم میای شکارت نینه قوربان

بوجی بهر کج وقت و زو زمان ایسته نه عالم ،
 دهک عهدی قدیم بوس و کنارت نینه قوربان

غمبار و خفت بار و دل آزار و حزینم
 له و سادو له گله من سر و کنارت نینه قوربان

عاجز نینه روح عالمه گه رطالهی روتی

له م حسنی خدا دادی به حرارت نینه قوربان

بوج دعوی بی سلطانی، خوبان نه کی امرو

بوج لعل لب و جاوی خمارت نینه قوربان

دهک بچم آساک له دل زیور اکه ی روح

اناله رقیب مه یلی فرارت نینه قوربان

بجاس چایی : —

چه شیرینه چایی له فصلی بهاران ،

له گله یاری صادق له گوی جو بهاران

به خندهای نگاری به گریه‌ی سما و در
زین ده کس سما بی به برق و به باران

مغنی به برده‌ی عراقی بخوئی

خدانازی لی گوم نه کانا زاران

اسیری محبت بی آزادی عالم ،

نه ناسی به جز جابو گل عوزاران

اگر وایه بزمست به حقت بهشته

فدای بی هزار محاسی باده خواران

ادابویه سلطانی ایران و توران

چلون دینه ده سوتی جاران و یاران

به سی بی خیالاتی بهر او ده زیور

وه کوشیت نگر بگری ری ی کوه ساران

حرفی داو

نه و بهاری باغی حُسن مات و گلینم مرد

پوشنای قدی لطیفت چاد پر اسیرینم مرد

منبعی عینی و صفای صاحب دانی جاوده کم
 نامی عینی اعم به تو روحی سیرینم مرو

زنده گانی سادمانی واسطی هر دو اتوی
 هم کوزه قوربان به هجرت قوتی دینم مرو
 صفحه دیده به خط و خالی توره تلای بوده
 کوله وارم سانه که نهی آسکی چینم مرو

من حیاتی عاریم تسلی غمزه ی جاوتی

طاقتی دوریم غمزه باعشی زینم مرو

نسبی زیور به پیالی جاوی تووه باقیه
 سابه مقصودی رقیبان دیده ساهینم مرو

بو دستا بلال ناوی بانویی که عمری هشتاد سال بوه چیک چوارده سال
 هینا و :-

سکله دستا بلال و بوکی تازه ی بو به باو
 وقتی پرده پیره زاله وقتی مجلس نیره پیاو

گول که مالی ببله زور حیفه کوند ضبطی بقا
پیری هشتا ساله گی چیکاله باری مسته جاو

ته سکه له ی پی لازم و ستانه وه که ته سکولایی
ناسمی درسی نرفته که س به ضربی نره ساو

کاری و ستا کوره بازی و لوله سازی آسنه
نه ک عقیق کون کردنه لاده له فاکری ناته واو

بی ملا فسخی نکاحی پیری بی گیر جا کوزه
له قی ساتورها که ی آسکی ناسک له داو

دینا که له بر قافله ی آهلم ته مه نه مرو	شورای سوسکلم غنل زمره نه مرو
لیوت که عقیقه بود ته رکنی عیالی	ماچی که جوازی نیه چی پیخه نه مرو
کوبونه وه حجاجی خینالم له مینای دل	سیطانه رقیب حجی له لام الزنه نه مرو
خالت حجره الاسوده بر ناکه وی ماچی	ده ستم که بگاتنی سببی رفته نه مرو
چانودلی من بو ته صفا و مرو له بونو	راکه له دلاجانا که چی دفته نه مرو
سه و تابه هر نر دلفه ی حجریه جیگام	اما عرفی کوی اتو جیگه نه نه مرو

مخوفہ لہ بوسہ ولہ دہی عاشق غبار دور کنہ کہی ساسی الی پرچم نہ مرو
لبتک و سعدیک کہ لیم لفظ لفظ یعنی لہ حضورت قدم خاکہ نہ مرو

زیور و کو حاجی لہ طواغابہ تمیث

نہ م طوفی و داعی نینہ لہ بے غمہ نہ مرو

مژتہ اور دوی چنگیز خانہ نہ مرو لہو ملک دلی ویرانہ نہ مرو
مگر کو یا لہو کو یہ دو جاوت لہ گہل سوتی کہ بر فرمانہ نہ مرو
لہ دست او پرچی و کہ ماری ضحاک لہو طغالی دلی بی جانہ نہ مرو
عروسہ یا خوتیقانو سہ اُبردت عدوی صاحبی ایمانہ نہ مرو
سُعلم درسی نازی روتی بے دست کہ و اجاوت لہ روت حیرانہ نہ مرو
عبث و اعظا کا منعم لہ عشق مگر دیوانہ بی دیوانہ نہ مرو

لہ پی کیوانہ زیور لہر وہ کو شیت

نغانی واصلی کیوانہ نہ مرو

نہ زائم بنوسم بو لہر کہ سی بی عرض حال نہ مرو

لہ عرضی حالی خوم و اما و م صاحب مول نہ مرو

سفاقت کم له ابروی دل کسی یا چادی خو خوری
بیم حی من له تاثیراتی ظلمی خط و خال نه مرو

نه این فوتاده باسی بهل و گل شمع و پروانه

که چی شمع گل روحی بنیکی بی مثال نه مرو

چراغی بز مناسقی گل گلزاری آفاقی ،

به ناچار اجمه بهل اجمه پروانه جمال نه مرو

اگر تنقید اکه تقدیر اکه نه هم ریگه ریگانه

که بچم سیری لنگهی دولبری قد اعتدال نه مرو

که منزهان له سردینه نه وه ک دینه بلین مفتی

ایتر لادا له فتوای فاسدو قولی بطلال نه مرو

به خستیاکی خدا دادی وه کونوری دو جوانه

نه که ک نعم به قوربانی بکم عقل و کمال نه مرو

حرفی همی

ع
لی
[چاوه که ت بو من] له باقی نیزگی شهلا به
سیری رو خسارت له باقی لاله یی حمرا به

روین و دایشتن و لستان و دهستانهای تو

بومنی بیدل له جیاتی سینهای بغداد

راد یوم ناوی که گوی بگرم له دهنگ سازونی

له و دهن پرشکرت جوین دانی بی معنا

چیم له باسی لشکری انگلیز و المانی هیه

لشکری ترکمانی تو بو جمله و دعوا

بیمه و صفر قانت فخرم له و زنده هرز بی

بانگ اکون طیاره چی جولانی بو بالا

مطمن شمرم صریح من که واسیعه ی علیم

حقیقی آلی له و له باقی نعمتی دینا

نگه عمر گاهی علی زیور شبانیت

بیه دوره نگی و ریایی مندر فی بو یا

فریبی :-

ماهی ربیع الأوله ماهی مسرتة ماهی طلوعی که کسی چرخنی فتوتة

ماهی نهموری گوهری بحری معارف ماهی غروب کوی بنحوی ائمه
 ماهی هدایت برکت ریز و فیض خیز فخری موحیدینه که ماهی ولادت
 ماهی ولادت شه دسلطان کمانیه ماهی ولادت شهری اقلیمی حکمت
 ماهی بروزی مقدم پاکی محمد جزئی موحیدینه نیسانیه سعادت
 او ماهی روز ده نینه دم جیس الکاله ام مانگی یونوش و ماهی شیو عشرت
 عود و بخور و صد رح چپار و اجیه تریل و ذکر و هله به عدی ائمه

یارب اقدم خیر و شرف ببله بودگو
 رحمی پیا بکانه وی اربابی ثروت

تابی هجرانم خاده نوری جاوانم دوره
 ساکنی بیت الحزن بوم ماهی کنعانم دوره

سوارای ملک حسن من پیادهای برده است
 اسپ نازت دوره گیره شاهن خوبانم دوره
 دام له نیو ظمات غم داهر طرف ریگام نینه
 تاره مق ماده له عمرم سمسی تابانم دوره

کوئی بخت مغربی کردو بی کہ س ماہ وہ
 زوہبہ دور خہ شوقی روت شہی شبت نام دورہ

من نہ تریا کی ونہ بتلیم مستی شہی حیادی نوم
 حیادوری ہی دردی حمارم صبحی رخسانم دورہ

ایدل وورہ تو خادمی دور بان علی بہ

لہر عاشقی لعلی لہی خندان علی بہ

عزیزی حضرت گہ رتہ وہ تہ تاکو قیامت

روزی وورہ صد دفعہ بہ قور بان علی بہ

خوفت نہ لہ تیر بی نہ لہ خنجر نہ لہ شمشیر

بگردمی جریج خستہ بی ترکان علی بہ

بوناز لہی قدرت و بوتیری قضای بی

لہر لطفہ کھرا تا بہ بہ قانعانی علی بہ

دایم لہ بدل طاعت و اورادی سحر گاہ

وہک پہلے نام و باغچہ شنا خوانی علی بہ

دینا که له روی کرده به مثل جنته نه سرو

له م گوته نه دا بیدلی خوش خوانی علی به

خالی بکه سینت له لعمو عشق و محبت

دایم وه کونده سینت به افتخانی علی به

له چنده که به روره ده بی ناوستی بی زیور

وه ک اهلی تشیع به فدای جانی علی به

ساقی به حلبوه هسته بوم بر که یک قرابه

بوم شه و به یادی جاوت بیلم له سر سراج

بمطرب ده سا بهینه آلاقی کون و تازده

قانون و جالفی ونه ی عود و ده ف دریا به

من نامه وی حجاز و راست ونه و او عراقی

سور و قطار و حیران بومین بلین ثوابه

روی دولبریک کوردی نادم به مهر و طائف
یک بینی وردی نالی نادم به صد عتاب

دل دهرده داری یاره بیمار و بی قراره
به بینیکه انتظاره احواله که ی خراپه

منعم نه که لانا لاین نه ی شوخی دیده شاهین

بو چاره کانی بستت جبرگم نه لی کتاب

موجود نه بی امانه یا اوبر و کمانه

ز پور به تیری محنت دو چاری صد عتاب

به هاری :-

ده رنگ باران تماشا که چه رنگین نه و به هاریکه
له فیضی رحمتی بارش لھو جی سبز نه زاریکه

سنه ی بادی بهاری روح بخش و مطهر چشانه

به گریه و ناله لھ و ریش عاشقیکه بی قراریکه

چه فرشته پنجه قدرت تو کائنات به سرو
ده روده ستو بیابان لاله زار و مرغزاریکه

شکاف آوردی سر ما هلوه شام جیتی صوبا
له روی کرده صحرا هر سیر تازه شایکه

سحرگاهان له نا و باغانه لی سرواری باریوه
له آونگی له و هر بن چناری سر چناریکه

جریوه ی طبری تازه جیکه ی طبراً ابا بیله

لکن اهای بصرت رود و عود و ساز و تاریکه

طبیعت ته بوده یک سرخاوه صوفی و شکی

یکی پابندی کاریکه یکی دل بندی یاریکه

دلی فلاح و جوتیا روسپان پر نشم و که یفه

ده رون تاریکه و روگرزه اوی صاحب شماریکه

به ده وره ی ساردا هرده کت تسیده سواردا جابان

سکاوله ی که دته لیژی نه ی ازانی ته ز به یاریکه

که سس چادی له نفعی خویندجوی عالمی پدتری ،

به نقل از شکی انسان به باطن هارو ماریکه

عنا حاجت رئیس بلده ناوی مختار بگری

بای معبود که دای محمود و و کوایمه له ژاریکه

تکانه دی آبروی چون به روی آبداره وه

شکافی نرخی نشتن به زلفن مسکباره وه

چشمه له می له فی له جام اگر به لجه بی تلام

به روی تا بداره وه به چادی پر حماره وه

عرق نینه له عالما که لابه روی له دل غما ،

جگه له قطرله عارق له روت که دیته خواره وه

نیساطی منی جمالی تو براتی منی وصالی تو

خیالی منی له خالی تو به عشوه لیم نه شماره وه

عزیزه که کی حبیبی منی نگاره که کی حبیبی منی

که سکه بری رقیبی منی و دره به صدوقاره وه

فدای خدو قدی تو چمن به فوجی گلیم وه

به بلبل و به چلیم وه به قومی و چناره وه

فرنگ رو و زهنگ بو عجم سیاق و روس خو

اناسری که کورده زو به بیچی لار و خواره وه

نشاری زولفی عنبری همو ولات گل عمر [۱]

به عردو به ردو داره وه به آوی سر چناره وه

نه من که یانده انوری فنونی شعر و شاعری

اتوشی که یانته سامری به چادی سحر کاره وه

تا زلفی سر چهره پریشانی صبا به

آشفته گی و تیره گی بختی سیا به

روی و لب و موی همدم و آمیزشی یک چون

خونچنی چمن و به ردی یمن مسکن خطایه

سمشادی قدی سروی خرامانه رواده

جی گیری دلی پادشاه و شاه و گدایه

جاوی کہ وہ کو دیدہ بینی بازیکہ سہکاری
دل وہ ک کہ وی بیچارہ گرفتاری بلا

زیور نینہ دوستی کہ رقیب نوشی بلا کا
معاورہ ثوابی کہ وہ ک حج و خرا

طالبی روتتم بہ اگر بچہ ت سیریاغم نہ کہ
منج کہ اسلام حوالہ ہی کا فرستام نہ کہ

کو بخی عزالت اختیارم کردہ ہم ہینہ دہر
عاشقم دیوانہ نیم سا بہ رده بارہ انم نہ کہ

نقشبست حبت لہ دلا اسکا نایا بہ تہ دہر
سا کہ می میاں منت بے دل سیریاغم نہ کہ

دیم بر دہر گانہ کت تنہا بہ بی بار و رفیقہ
جار بہ جار ہم خونینہ وہ داخل بہ سیریاغم نہ کہ

چادی مستی شیخ و ملا لرد و حیرانی آبی
و اب خمره عقل و دینت برد له ایمانم نه که

بیستون که کی واک دلی من تیبہ کاری لی کرا

بو تحمل وینہ بی سانی بر ایمانم نه که

طبع برینت لہیہ بہ و طبعی واک نہ لہرہ بہ

ستری قوم طالبیم نہ تو کی یا رانم نه که

زیورہ لہر جان فدایے دل فدایے سرفدا

مہم خدرہ دہر دو مصیبت تو شی ہجرانم نه که

قوربان نہ تہ می آ لہر دلی خستہ خدر کہ

عیسی نفسی ہستہ بہ لای ایمہ گوزر کہ

ہای چہرہ ملاک حیفہ رقیب بو تہ انیت

لو حنبت و فردوس او ایلیہ بدر کہ

واجز نہ خلوت لہو برزوقن و سوقن

بہ و خندہ بی شیرینہ چہرہ ک برہ شکر کہ

هم زمانه‌ی من ما چمن ده می تو به که بیدوی
طغی دلی من غرق حنای خونیه نظر که

رخا الحسودانی من و دشمن بالات
بم چه ژنده دوره هم غزله تازه لبر که

او دوبره ره گینه که سنگین دله دایم
نه می ناله‌ی ناری له دل سه غمی اثره

دل کو دکونه زلیور به خندان نشه دایم
لا دله دلی روحی ره دانی به سوپه رکه

مدعی باغی مزگه دست : -

مدعی هم باغی بکه هم راستو حقه برله جو ری و گلی آلتون طبقه
سخت بر و لاله عباس و گله ناز ره کو استیره و دژ و سفقه
تر خون و مسکن و فضا جو ری جو ری خوار و درون طبقاً عن طبقه
برزی بی قدی چنار دبی به که کی لهر و کو قاسی عوجی عنقه
بخشی مینایی شراب به چه بنم داغی مینایی شراب و عرقه

وصف نیم سلفه که کرکوک بگری صد کمال زاده وی حالی شرف

هر که سی هاتنه تماشای و وقت

ما شاء الله لمن خلق

چون رحمی نبی اودله رهق هر وه کو س رنگه

که ی زلفق نبی اوده ره وه ک خو بجه بی تنگه

او چاده به سر عاشقه من طالبی صلح

که صلحه وگه جنگه ده سا فرموده رنگه

کاروانی سر شکم که نه گه ل ناله ره وانه

عیس نیم تزیین ره قافله زه رنگه

او کافره اسلام همو خسته هلاکت

ره رنگه که بزانی همو جی دوستی فخره رنگه

اون شه که واسا غری جاوی به دتی دا

استادی هزار کو به می و نیز گله رنگه

لا ائمه نیم هر سرده بل زینده به عشقم

دریای محبت به خوا بگری سر رنگه

— ۷۰۰ —
 گنه جادو و دونه گنه آهوده گنه طاوسی بسته
 زیور چینه او شوخه له صد هسیت و رونگه

جه ژنی رمضان : —

جه ژنی رمضان هاته ده آیای سروره
 لهه جینگه که من سیری اکم بجعی نوره
 لایه به نوای عود و نی و چنگ و چغانه
 بازار و دهر و کوچی نه لی وادی طوره
 و اعظ دومی ستراده ده کو فندق و بادام
 یا ر بسته دهن محی امواتی قبوره
 زاهد سیری کنز کرده بازاری که سا
 سا لهه غنی دهر کرده خوی شمع حضوره
 به م سا ره بلیم جینه تصدیق اکن زور
 لایه لهو خالمانه له لایه لهو حوره

لم چه شرم که دامنش صد رحمت و لطف
او شوخه لاله که لایم به عنوان و غروره

بو کستان من کسوفی جلادی لبر کرد

بالایی سراپا که ده لی ی آگری حوره

جمیتی خالق لعمو و ده ک جمع صیحیح

سادی له دلی ایم و ده کو جذری کسوره

زیور چینه تو بی خیم به برتری ملامت

تو ساهی سلیمان و او هر ده کو سوره

حواسم هر ده کو زلفت حیون سواد و سواد
دلیم ده ک خالی روح سارت حیون و تاده و تاده

اگر تو سیری سر جاده و گاستانت ده و س دینی

سرنگم ره انگلی گلزاره و ده ره سر جاده و سر جاده

له بختی من رقیب یاری حیده شوم و بد بختی

به ره و رو هم شرم ناکا الی به دلاوه به دلاوه

به محض خاکساری دفع کینه می تاگری هر چند
سرم و دهک آسمان ارضی که ری و داناوه داناوه

او میدی چیم بدینا بی له تا که یستی غفلت کم

زمانی تو به یه تا شیشمی بر باده شکاوه

فراخ آس و زمین برداش و انسان دانه به یاخو

اجل باز و بدن کبک صدای هاراوه هاراوه

نر لایه ی باغبان بو بونی گل سه و دانه ده م نه سرو

که لحم بوی یاره و از بوره ده رد اماوه داناوه

به دوزلفی کفافی بازت نه لایه دو بچوده عیاره

به دانه ی خاله که می سرو نه لایه هندی وینی گلزاره

به جاوی بستوخوزرت نه لایه یا بازه یا شاهین

ده لایه او تپی سرگانه سیای ما چینی و تاناره

به جلوه ی قدی موزونت نه لایه وک طما و سه باشی

بر شیرینی نطقت نه لایه لیوت شکر باره

غزاله ای دوستی ما چینی بتی بت خانه بی چینی

به بوی زولف مشکین نه این دو کانی عطاره

شراره ای اگر حسنت له خرمانی وجودی دا

به داوی بر حمی خاوت دلم صیدی گرفتاره

بسمی بون نام وی به تو اگر پر غوغی و گل بی

به بی تو غوغی پیکانه له دوری تو گلکی خاره

ده میکه زیوری بی خاره دو جاری غم و دهرده

به جاری بیکو نه بوخوی که له م آزاره بی زاره

من له سایه ای حسنی تو قلیکی پر شادام هیه

که چمن هر ساقی له لای تو ظلمی بی دادم هیه

سوار ای اسپ کبر و نازی نا نگه من لرحند بروم

تا علاجم وه ک جرس افغانو فریادم هیه

راهن سنت شکل و وصلت له ری من هاتو نه ات

که بولانی پیشکه و سوتی دامادم هیه

امری حرم بیتہ سر بہم اشکہ سڈی ریت اکہم
 تو رکی سر گمانتہ لہیہ من جاوی امدادم لہیہ
 چونکہ قطنا گم بہ کوی تو وہک نسیم صدم
 لہر سو گالہی عنای نعمتی بادم لہیہ
 نہی خدا رحمت پی واپیم نہی خوفت پی
 شیریں الماسی بر تو و جاویکی جلا دم لہیہ
 من و تم زیور بہ خندہی لبوی شیریں مرد و وہ
 پی و تم مجنونہ وہک تو خندہ فرہادم لہیہ

بی روی تو نہی ما لہی زہین سگالہی زمانہ
 دہ ردی دلہ کہم خارجی تقریر و بیانہ
 محاسن نہی ہر دل کہ کہ می عشق تیا بی
 بو تیری مٹروی تو کہ نہ لبوی بہ نیسانہ

وہ کہ خنجرِ جلادہ دو ابروی ہلالی
خونریز و دل آزاری لہو پید و جوان

نیری ستمتِ نعمتہ جو عاشقہ نہ بازی

کہ م کو خنجرِ غم میں من لہو گلزاری جناں

آسوی دلی عالمہ جاوہ نہ نونہ

بہ م قدی لطیفہ ست کہ ملی س روی چمانہ

میلت لہیہ زیور کہ کہ میں صبری بیتی

بخشانے مد کہ طرہ ساہانہ بہ شانہ

مژدہ بی یاران کہ شاہی دیدہ ستان ہاتہ وہ

ساقی بزمی طرب جو پرستان ہاتہ وہ

با بہ نعمی دل گوسا بہیل لہ گل قومی بلای

خنجر و خوشبوی باغ سروی ستان ہاتہ وہ

ساقی و مہ طرب می و نہ کای نندہ جولان و جوش

شاہی صدری مجاس و شمع ستان ہاتہ وہ

آفتابن جاوی مستی کو تہ زیر قوسی برو
باگدایان قور بسری فصلی زستان ہاتہ وہ

دیدہ عسپر قد صنوبر رو قمر موو غنبرہ
چندہ رہے گینہ بہ ہاری گل بہستان ہاتہ وہ

دیدہ حیران بولہ نظارہ و تماشا کردنی

شاہ اسکندر لہ آوی تارباستان ہاتہ وہ

زبور اجمار بس بیان کہ شکوہ احوالی خوت

وامعینی بے نہ واو بخت سستان ہاتہ وہ

گلہنی قد بیل طبع اختیار کرد وہ

دل دستان مدیل ہو ای نہ بہ ہاری کرد وہ

آ لہوی صاحب خط و خال ہاتہ میدانی دورون

بازی دل بویہ خیالاتی مقامی کرد وہ

گه در ده پیری روش آینه بوج دینه در آوازه بی
سوقی در خساری نگاره بی قراری کرد ووه

دوینی چو پیری گاشی شبهای روی نوم دی گلی
گل که چینی زانی هزار جا را افتخاری کرد ووه

مرده بی پای و عده انگوت پیس روی هات غنایب
حسرتا ها و طبعی یارم دی فراری کرد ووه

کلبی رسدی سینم تیا به کسی غم
بی دریغ گاشی له جوی گل برگی خاری کرد ووه

به س دو عا کاری رقیب به زیور اخوی که و ته غم
او به سیکه روزی قسمت حوم دو چاری کرد ووه

مهینه ری عقلم کیتی نفسی به خیر کرد ووه
دو زنه جوتی نخسی بو جبهی فکای گیر کرد ووه

عمری من و از ورینه ایسته زه مانی عشیه
دهردی عشقی زه جوانی و امنی پیر کردوده

رهنگی سورم بوبه زه رد و قلبی ساغم بوبه داغ

سا حریکه ظاهر و پنهانی تغییر کردوده

قطره خوم دامن گوماک نابهم قباحت زنده

مقتضای طبعیه ناهق که خوی زویر کردوده

کس که ل زبیر رفاقت ناگری اونا علاج

خوی به ولیداشی دبیب و فکر و تدویر کردوده

دل کی خری شکنی زلف تو افکاری نیم

توسگی سودا بوده تار و زری ازل چاری نیم

زاهد ار دیده بی تیر استکی هموردگی نه بی

لی کی گریه منی مدکه محنت و دلداری نیم

نیش زخمی مژده دلبری که م دیوه آنگه -

هر که سی تاب سحر ناله و هاواری نیم

هر که سی فیضی قدم بوسی اتوی دهی نه کم دی

له قیافه عرصا تا احدى یاری نیم

بویه پیردهی له سروروی فریداوه نگار

تا بلای خوی چمنه حاجتی دیواری نیم

تاله می دوره له وای کاکلی مسکین دله که م

سیری باغ دهه و سی دیده نی گلزار ی نیم

زیوری ده بدر نه سرو له فراق ت نفسی

خیری غم خواردن و گریانی حزین کاری نیم

مدحی باغیله که کا :-

چم گلزار دچم باغیله چه ره گلایین و چه نخسینه

بهارستانی کسید و نگارستانی ما چین

گلی سفت پر گلی جو ری گلی لادلا دو خونگاری
یکی زهردویکی سورو یکین آل دیک سینه

به انواعی مجائب خوی غایان کرد لبر جادوم
که صف صف گخل له سر گخل رهنگ له سر رهنگ چیه له سر چینه

مگر هجرانی یاری دیوه ریجانیه سیما پوسه
دیاخوعاسی رهنگ پرچی مقول و مسکینه

له سر ایچه پد گلی سوسه لیلی خوی ساقی باغ
به جلوه انتظاریه مری شاهن پرله عکینه
له دهنده سلطان و شاهن شاهن صاحب رایچی تیمایه
عبید بیزار نه که ن لیره ده کوسن مسک مسکینه
له برگی گخل تماشا که به شاه سندس انویینی
به ل غلمانی فردوسه گلی بزم رهنگو آینه

هنا چا و تره کاله عباسی اصفرو سوره
هنا دقت اکی لا ولاوی ده ک نیلوفری سین

به شیوه ی چادی مخوری گلی لا و لاوه کی هسته
به رنگی چهاره ی زرد و کالی هسته پر چه شیرین
لی ی سباکی اولادی حسینه ره زنی پر زنی
که واسر تا به پا سه زره غونه ی ده شته کی حسین

بلای به و نه جینه ی لاله روحه ره اولین بابی
هنا خلق بلای لام جینه جمع ماه و پروینه
بلای به ذرا هدی خلوت نشین غافل عشقه
که به لام جینه ساکن به اگر اوطالی دینه

ده خیم ساق اُردو به و ده ک لیوی خوت بینه
دلت عاجز نیبی جوی عسرته ناز عسرتو قینه
دخیل نه ی بادی شیکری له هر جی توشی پیل بوی
بلای زیور به تنها مایه ده سفولی نالین

خوراک و خند و بی توایے سوله من حرام
 ها و دوم نالین گره غم ها و شتوبرام

بام بیل بهج نه خونین با غنچه خوی نه نویی

افسان نه کاگل بونی دنیا م توونی حمام

سه دکه نه چنه نا و جیگا نه لی نه م خه نه جیگا

لیم نیکه جو جیگه و ریگا جیم تاریکی سامه

دلا تیلی بی سردار آگری تی بهر بی ملیه جبار

بوچی بلیم بیت بهر مار دنیا که بی سرامه

هر غم اُخوم دماده م بی گریا نیکی سرده م

بو لیم لهرانی تو به فریسه کی ناته مام

دوریت سردری لا برد نه و ایا نوری لا برد

روخساری پاکتی بی شک جراحی خاص و عام

نیسانه ی محبت که سن را نماوه

له چی نویسی نه بی در جبابیه و سللاوه

[ح]

محبت له لیوایه تا لکر کنزی محی

عداوت له قلب و دلانا چه قاره

له تمام به خالی نه بی دل به ستم

صداقت له خال و له ما مانه ماده

چلون کتمی عشقت بدم نه بی بری رو

به سنگ جفا شیشه ی دل شکاوه

ایم آسکی ناسکه راسته فاکرم

تل و وحه دوزمن به صیاد در اده

سرور شیه کم بو به بفره که چی دل

چه مندا له بو نی ده می سیری خاوه

له رنجی زه مانده ره نه بی سمن بو

بنیسی به نویسی و بو سنی سللاوه

بوجہ زنی ولادت نبوی علیہ السلام فرموتی: —

کہ لہر چو اگر گوسہ میں دنیا وہ کہ لہر و جہ زنی مولودہ

جہ مولودہ نظر پوری حضرت حق محبوبے معبودہ

جہ محبوبے کہ نوری چادری جملہ اہل توحیدہ ،

جہ محبوبے سراسر مخزن علم و وفادار وجودہ

خدا لہم مانگہ دا ادنورہ پاکہی خستہ سردنیا

کہ سرمان احترامی مانگی و امطوبو مقصودہ

کہ ا حکامی منیری نوری شرعی خستہ نادعالم

کہ جی ا حکامہ مفسوخہ لہ جی اختیارہ ملرودہ

شہوی پاکی ولادت جُنبی اقبالی مسلمانہ

دہری رحمت کرا دہ درگہی ادا بارہ مسدودہ

حرف [۷۱] —

سگر تومہ لہ عالم صنمی لالہ غنڈاری شیرین خط و خالی چہ عجب دیدہ شماری

صد دلبری چینی بہ فدای نیمہ نگاہی صد حور و پیری بہ بہ فدای سُوہی جاری

باری غمی دل سرالام به تالی پرچی لاجی بیگانه کندی دلی محنت زده باری
 کاکولی سیا لازم بودی زینین ، که بخی که بی لازم بود حارس ماری
 کمان نید بے رنجی عدد و گنجی وصال وصال گل اگر بی نید بے آفتی خاری
 ریشہ دل هلاکند دریشوی ریشی مشکلی گر کوشی به رشوت نه ده می زحمت چاری
 کای دل اگر بیت و ره و ابے له لبی نه و ناروژی قیامت له لبم شکو نه باری
 سر کوهی خفت که وتوده زیور به تماشا
 له کوهی غم و محنت نه و نایه نه خواری

له خیره خالیه عباس نگاری به جبین بابی ،

صراحی گردنی چا و پیا له یاری نازنین بابی

له زاهد دل به آزارم له سیری صوفی بن زارم

له نیو دیری مغانا فغیبه می بے داب و دین بابی

به ناسور که وتوده زخمی دلیم به وزدلفه شیکنه

به خنده می ایوی شکو باری مدغم بو برین بابی

لہ ریگھای دیدہ وہ ماکن دل خستونہ ز ریر حکمی
 اُمیری بھر و ہر سرداری خوبانی زمین بابی

خزانی فرقی ہا تو گستان دایہ وہ بے گل
 لہ سینہ ی بیدی بے خانوان نامہ ی حزین بابی
 بہ اُسکی آل و زورد و سوری من رنگینہ کاشانہ
 عجایب یرغوزاریکہ غزالہ ی دشتی چہین بابی

نظارا قولہ ہر جبکہ دیاری لہ رو تا گل اکیسی شہ ساری
 پہ چا و نیرگیں بہ دم چنیم بہ رو گل کھیتہ صاحبی حُسن بہاری
 لہ بندی اہل دانش گویم گرانہ کہ منعم کالہ زاری یا لہ زاری
 لہ وصف ناز گیتا دہ ستہ اثر فون ہزاریکہ و کو [نالی] و [ناری]^(۷۱)
 نہ ہائیم کہ وعدت دانہ ہانی سپی بو کویر بو چاوی انتظاری
 قسم بہ و خاک کی بر پے ی تو یہ تو رہا بشم ہر ذلتہ ہر خاکسارہ
 اگر تو بے یتہ لام سر والہ ریتا اگر من بیم اکم ہوشم بہ دیاری
 [۱] نالی ملا خضر شاعر کی قدیم کوردہ [۷۱] ناری ملا کاکہ حمہ شاعر کی عظمیٰ یہ
 — نجم الدین —

ازانی بویج عزیز می تولدای منی که پر رورده می هدوای ناوساخ و داری
 که نیت به عشق باد و آب و خاکست
 له لام هر ناری که روانی هه ناری

او دلبره نه ورسته که ره لگی بنوینی ره نگه له فلاح جمع ملامت بنوینی
 تیغ خمی ابروی اگر به ته بزوتی نه بخری اهل رسته ایما اسپین
 هر لحظه به سعه ای رخی نخل آفتاب خوبی له تم بوتی سینه می قیام اتوینی
 بنیادی خیا لم که اسو به راه دماوند هر لحظه به تیر یکی مژدی دای اردینی
 و ا صورتی و اسیرتی هر عینی کماله جارجاره پسر یکم ده عاصه اودینی
 خرابانی وجودی به خدا دوره له آفات هر که س له دلا نخی وفای او بر زمین
 اعجازی میچی له ای پر سسکرایم صد مرده اکانینده وزینده ابرینی

روح که بها و عشوه و نازی اده زیور
 له و کافره خوت لاده که دینت افرین

ده که قدح چاوم له هرده ست داده نیم نانوم شوی [ا]
 شصت پهری دیت تاله نیو باغی زمانا سر که وی
 له م سعه دا چاود = [ع] ده ست = [ید] شصت = [س] = سید

انجی روی زمین خون بہ نوری لطافت
 وہ کست سارہی آسمان خون شفقہ گردہ کہ دی
 تفتیل تا صبحدم غرق خیالی رویں توں
 عاجزہ تو را وہ لیم خوہر نیا کم ناکہ دی
 عاشقان لہریاں لہ پیشتر خوبہ قوربات اکہن
 رتے قریان تے کہ دی نوہم کہ لہر بہرنا کہ دی
 گرچی دہ زمانہ نگاہت بوہرینی نیو دلائن
 طبع ناسازہ دلی من ایم دواں پی ناکہ دی
 کافر و اسلام مقابل ہون لہ ساری حسن تو
 با عشق چوں بی کہ اسلام دفعہ بے سوزنا کہ دی
 زیوری دل پر نصبت بندہ بو خدمت گوزار
 ہی کوڑہ ایچکھارہ کی عبیدی وہا تہ دہ سنا کہ دی
 کہ دتہ داوی نگہاری مہ جینی دو لبرئی
 اختیار مہ لائیم گہ ردین و ایمان بہری

سنبلیله ترا کجی کی نوعی زلفینت نه بی
نافذی آلهوی چین باجه که ایخته دهری

هر سحرگاهان افاقوی بزه مانی دهرده کم
تن بریندارم به تیغی دولبری قدر عری

بیم بی بو حلقه حلقه پرچمت که و توت مل
خوبه قانون و نظام زنجیره گردن ناگری

عاره فی سر و دست آبه حیات و کوشه
هر که سی نوسی بقاتا روشی محشر نامری
سینه کوره دل کباب و باده شینی ناله

آوی وصلی نه ونه بی هم آگره دانامری
بویه خورایی اتو زیور دهلی من مخاصم
سوار رفیق کوا شفیق تا جوابت بویه ری

به هاری :-

بنواره نوبهار و هوایی طراوتی نوسانندی پیکه ده لبی غنچه حلاوتی
هینایه شوق و زنده طیرانی سرزمین سرما برایه ده همو توندی و صلابتی

هدوره تر شیفه بونه سقا آدر شین دکا تا سبزه زاری ارضی بجلا بے صفوتی
 نام عدد دوردوده هموردی کرایه بے - گوراده سر بر هموردی دنیا قیافتی

بادی جبابه جابوه قدی گلپی لران
 گل زاری کرده ده که جکاشگری نعمتی

همودم ایتمه متاقم که نایی دولبرم یادی
 اما اوره نگه صدسالیش به حالی مین نه گلکادی

هتا شیرین ده درانو یقی روتبه ی نازی
 به ناله و سورش و غوغا همو که سب بونه فرهادی

تجیر مادم ای یاران له فنی ناز و خود بازی
 جابون فیربو که فندالیش به تعلیمی استادی

گر کیم دوت به دل دانیش دنیا پرله آسوب
 هتا دکو عاقبت گرتی کمندی زولفن صیادی

دلک ده ک بیلگی گلزاری کسیر و سمرقنده
 له صد آواز له خونیی بوگلی گرتی بد آبادی

به شای کوه که کف ضایع بوناله و سوره شمس

که رحمتیک نه کرد ادکافره جاری بفریادی

به این زیور به خورانی نه نالینی نه کاسیون

عزفتاره برینداره به بیخی جاوی جلادی

یار یکی دل آزاره ری و خیک بکینی آفاق دل عالم و آشوب زمین
 من تاجی عجوبی صغی مرگانی قوم کوا دایم به کمانی خدی ابرو له یکینی
 تو لهر نه و گو زدی تماشای خردی و خوش سر قافله جرده بارخانه ی دینی
 دینه ت اکم دنیا یکم و دایم و دنالم تو یا پری بی پری یا آهوی چینی
 مقصودی و مرغوبی و محبوبی قابوی شیرینی و نه آگینی و خنده نمانی
 کسند خنده ای آبارد لطیفه و بهارات خوفم هیه بتویته وه لیوی شکری
 سالی غمی لجر و الم دینه نهایت گرده ربه دی روی سغوه و صبحی چینی
 که رافضی و سینه و گد گد و پوده لرحی لیه بی سینه من آهوی دینی
 در بیکه که دور بوم و جفا دیده و ره بخور
 نه ت پری که کوا زیور و اشعاری قینی

بقامت سروی بستانی لطافت ماهی تبابانی له بینی مالهر و یانا و کو بدری نمایانی
 له پیشا بدر و دیر و خراباتم له لایک بو دو مویا بروت کیشا میه دینی مسلمانانی
 له جز ناپیدری کنفانم عجب خبری جمیل بو به دل مشتاقی بوی و صلام الایوسف
 به دفعی سحر جادوانتی ریزی بضمام لیه اما له اشک خود غرقم بسری ردی تبابانی
 بشر میاں بشر زوره جفاتی گر کم ابوات له بینی عالی روحانیات موری رحمانی
 بی روزی بقیدی نو به عیدی غیث شو بهیم حنایی پنجه و برکم له سایه اشکی زمان
 چه حاجت تیری نرگانی له اندام صرف امکانه کمن بوخوم گرفتارم تبابانی لغو رشک

کلامی سکرین زیورده کو انجازی انونی
 فرد و که رت اکا لکرگا که میاں بی به آسانی

موجوم غمہ اسبال له جزای خدای جانی مایم درسی اشکه له بهای لعلی لبانی
 فخری صفتم ناله کنان کسام و هرگاه تا دوره لمن قاتی وک سروی روانی
 وابسته یای بون و حرفی شه دور ورتک زلف له خارخ له دلا دل له میانی
 کسی باعثی قتلم نیلم عالمه الای چادی ریشی تیری نثره ابروی کمانی
 رخسار و دو ابروی و لبی پنجه شمالی وک شمعو و دماهن نو و لعلی یمانی
 باور بکه هرچی که بلیم شرحی فراقت رنگ زرد و نفس مانده و کو شمعو بیانی

فقد یقیناً زبوری بی چاره که ناکلی
جاری و دره خوت بگیرد به احوالی ازانی

چادش شهرنهمیکه ابروت و کوزیرما بوقمان عاشقانت مختاری و امیری
به تیغی ناز و حسنی جانم شکافته بود هرگرم بوده نیسانهای هجومی دستتیری
رسته و نظراوه تنی طابوری عاشقانت مستحق حکم و امرن لظفوقد کاشتری
ام دردی عشقه هرکارگی به جیگه بی برد مردن نهی که لای بانار و ابدردی پیری
هرگز له دردی عشق زبورنه که کی شفایت
ایستاقرتت بود به واسطه ای سیری

بانچه چینه لای رقیباً یارانیسی همانی لازم او آسکه له ولان بی له ولان بی
دیده وقت تو بی له للاحاضری و احظا اکا بو نظر لعلودری یکتان بی یکتان بی
عارفی حق بهی چه باکی زینت و آرایش وای اوینا و شاروا دی و انبی دیوانی
دستی و خرمی غاوه بو رفیق خوی فلاح حذر اکا به دسترله گدره گانه بی یگان بی
هر که کی بو ترکی دلبردی نصیحتا اکا ام دعای بی لی اکم یا خوانه بی اما یا خوانه بی
شعری روتنه بو تبه باعث زیول ایستادانما
گر که خاطر یا که می پروانه بی پروانه بی
اما خوانه نادوی یکتیکه بوه لزه دانی قدیما

حکیمی دوری من او چاده بی قضا دکتیم ناوی ..
 له ریگای عشق تو دا گوم بېم یک ره برم ناوی

تمامای زلف الوزا و سر مینای گردن کم

له هجی گلشنای هیچ سیری عود و عنبرم ناوی

سعاتی هم نشین تو بېم اقصای آینه

ایترو و قصور و لحم فیر و کوشم ناوی

له وضعی و اعفای سرو چونکه عالم حالی گوراده

له نامتکی علی خانی بوهستی میزورم ناوی

اگر دو سیوی زیوی نی له باغی سیند داده رخا ..

له تا کوروشی مردن شرطه تخی سبخرم ناوی

اُسپری حسنی نوم آزادی طغنی عالم باله

له باقی خاکی به رده رگانه که ت سیم دریم ناوی

نقدی ده ف حلقه ی ده رویشی اُلی ی نانیکی بی خونی به

که نوری معرفت گوم کم جراحی اخترم ناوی

له روی طوفانی دولت دا حیاتی عاریت مرگه
له گه ل بے حرمتی دا باره گماهی قیصرم ناوی

~~۱۳۶۱~~

غزلیات زیور افندی که عبارت بو له غزلیات به ترتیبی هر و فی
دیجاته و ادبیه به قلم ماموستا نجم الدین ملا له شاری سلیمانی
له روشی جمع ۷۷ ی نیسان سال ۱۹۴۷ م ری که و فی
۷ ی ربیع الثانی سال ۱۳۶۱ هـ ~~تخریفات~~
دوای انه به شوین یادیت تخریفات :-

~~۱۳۶۱~~

تخمیات زیور افندی: -

تخمین لاسرغزل موصلح = حریتی: -

جرات لهری عشق علی القلب انارت اشمس من الجملة بالحب نوارت
فرهاد صفت که دتم ناور بخومارت ام خسرو می خوبانه که دادینه نظارت
شیرینه للاح دل افرینی به اشارت

لقمان به نگاه می و کوی دیوانه به حالی صد دفعه درم کنی آنچه در گهرو مالی
افکار و خیالی لاسم سد خط و خالی میوه امام کاله له بر دیده کالی
کالای خیال هموداناده به غارت

صدنا جری چین خوی له ضرر داده له درتا بستراوه دلی مؤمن و کافر له کرتا
سودایه شرد شوره له که لایم له سرتا باکم نیه له و خنجره کردوته به بهرتا
شمیری بروت جبرگی به یوم به اشارت

بوقیه نسیم له جهران شاهن خوبان داناده له تصویری بروت بافی و بخت
مکان نیه ام صورتی ترکیبی له انسان تو صاحبی هم چاهی ز نغذانه بی قوربان
صدیوسف کنعانی که بی پتیه زیارت

دریای خیالم کہ وہ کو دجلہ یہ جوشی نطق کہ کو رعدی بہا را نہ خروشی
غزہ و گنہت ختیہ بجری خوشی جادوت کو سیشہ ی میہ خوت بادہ فروشی

روحی بنی آدم اگری بے یتہ تجارت

کستی اہلم کہ وہ وہ طوفانی تأسف نایی بسردا گروقی بادی لطف
مدھی لہ دلا جاریہ بے دردی تکلف اسمیک شریف لہیہ نغمہ لہ تصرف

جسمیک لطیف لہیہ قابل بہ صدارت

زیورہ رگہ کربالی آفتاری دقیق لادہ لہ مجازی ورہ عشق حقیق
بے فائدہ لہ م نوعہ خیالانہ غریق طالب بہ بولفقی بی معنی حریق

تجنسی ولطافت بخبرہ بطر عبارت

تجنسی لہ سرغزل محوی افندی خوالی می خوشی بی :-

کہ بخی طالبی لہ کہ س لہ لیتو آخر آدابی

لہ کہ ل آبابی علوی اسرافتی سفله افنا بی

جبرانی بے ثبات د بے بقا بو پیر و برنابی

نہ لی مردم کہ دنیا پشت لہ او اورولہ دنیا بی

کہ پوری زلہ بوچی پیرہ زالی پسی رضانا بی

به من اوصافی بم نگاره یه قطرانگری اش
 اگر چی بیه اندام صدی وک اخلل و است
 له بیخ و عالم و پیر و برید و حاکم و پاشا
 له که ل شاه و که دایم فاحر به آخره کاشا
 که راهلی غیری به رله و له خوی و اهل ماشای

عجب مستغولی جلوه ای ساقی و گلرنگی ساغر
 دل خوت خوشی نه که هرگز به بونی خلعتی فاخر
 خیالی خالی مستکین و نگاهنی قامتی لاغر
 اگر تاجت له سر کاسرتی پرده قوت ادا عز
 به پارایت نه وی او خافتیکن خلعتی له دوا بی

چه میا دیکه دنیا که سی رهانانی له دس دای
 مال و مرجعی خاکه چه دل صافو چه کیناوی
 اگر گل سوره به یا برمه به رهنگ سوره رنگ دای
 له به ره د ارتری جل چه چیناوی چه پیناوی
 ایته لفته لفته با قلم با پا قلا و ابی

لہذا کہی خواجہ خرگوشی سگی گفت کہ دستای

سودہ درلہ مبینہ نقدی طاعت نالہ استای

اگر راست ادوی ہم وعظہ بوشاگرد و دستای

برا فکری جبر کبری فرصت نالہ دستای

سہوی پیدا لہ پیشہ روزی عمرت و ختم آدابی

لہ مگری ہم مجزوہ صد ہزاران نوجوان دامن

نکاحی متعہ یہ وہ ک شیعہ تا سر نابی بوسمان

کہ مانی ہر نما نہ خانہ بی ویرانی یہ بومان

بکہ بی آہ و فغان و آگری بہ رده بنہ خانوان

خرابا تے محبت حیفہ بے آسوب و غوغابی

چہ نہ یور کہ مشغولی حسابی ماہی دلی

بہ بے ہودہ لہ دنیا دا خہریں صرف و فخری

بنالینہ وہ کو قومی اگر تو طالبی سروی

لہ گہل نالین و گریہ حاضرہ فریادہ کی محوی

لیسا کوا ری آداپیری طریقت طفلہ سادابی

تخمین له سر غزل مرحوم سید احمد افندی نقیب :-

هدنای آتشی فوت له سرتا روله بالایی
 نسا طوقو بساط پر نیان و گنج کالایی
 اگر سیت هیه کمارت له عقبی چاکو اولایی

وه ره لاده له دنیا بی له مه دلاروت له مولایی

دل و جان و وجودت هر شاری شاهی لولایی

جهان ردنا که ده بینی امانا بینی بوت هر و
 اگر تو حاکی شرعی به ناحق قطعه ده فتوا
 خلیفه مستقیم هم شرعه تا ده رکعاتی حوته اردوا

له ریگی شرعی الور هر که سی لادانه بی رسوا

اگر شاه و کدایت و اگر والی و اولایی

امای شاهی بی یانه اعظم هادی خالق
 طریقی سره وردی بی و یا حست له سر حق
 له خبش باطن ابا عیان و کفرین و بر حق

لہر یقیں قادری یا نقشبندی لہر دوری ہی حقین
علاجی قلبی قابلیت کہ چہ لہم لاجے چہ لہ ولای

قسی حق لہراکم فرضاً زمین سورکہ ک بہ خونام
اگرچی خوم بہ اسبابے تعلقہ حسی و گیراوم
لہ داغی نہ لہای نہم دنیا بہ حیرانم کہ خون ماوم
بہ سلطی سورہ وہ خوی با ادا وہ کون نہ لی پادوم
کہ سی نہ رده کہ نوری باطنی صاحب تجلای

عدوتہ نفسی نہ تارہ چہ نہم مارہ با بگری
خدریک خوی تی لہر کہ س کہ نا کا دفعہ فی فکری
لہ سر بون و نہ بونی نفسی ری نا دا بقا شگری
بہ نفسی حیلہ بازی خوی بان بہم حیا بگری
ایتر لادہ لہ گتری لا ساری گشتی الای

علاج و بجات کوا اچہ کوی گرساھن کا ووی
خطات بے نا چہ جنت بہ زینت گرجہ طاوی

جبران زندانہ کی غافل اُنوس ملکوم و مجوسی

لہ هیوان و عروسی لہر شیمان و مایوسی

کہ چونکہ عاقبت مرگہ جہ ادنابی جہ اعلیٰ

کہ سی نہ برو لہ دنیا دالہ خوفی آخرت گریا
لہ آخر غوغیہ یے خندانہ گرتی مرتبہ علیا
بہ جتی دنیوی زیور سرت پر بولہ ماخولیا

لہ نوری روژی عرفان بے نصیب صاحب دنیا

کہ سی حصہ سی نہ بی احمد کہ م خالقہ تولائی

تجسس لہ سرغزلی طالہ رنگ جاف :-

تو کہ پاشای و ایری دفع حاجاتم اکی

خو اگر حکمی بکہی دو چاری آ فاتم اکی

فکری خوم تقریر اکم گرنف تو قاتم اکی

صد کہ پاشای جہ نہ بکہی لہر نوح مجازاتم اکی

موقی حق لہر اکم سا حین مکا فاتم اکی

من بزرگ دلی چهار چار پارهی گنجل سبب اکرم
رو به جو لانگناه بگم اور دینی دارا طب اکرم
و ده کتلی سیری خدا دعوائی حد در حب اکرم

من به تفتی خسروی جامی جبرئیل ابن گیب اکرم
توبه با موری اعانهی دوم و خرا تم اکرم

من کوری باران سیر زانیم بجم بو خوجی دوم
من اُصیل ابن الاصلیم نجیبی ایران در دم
که سی نیه ایسا مطیعیم به تنه با عبیدی قوم

من به صد منت له نقالی لیوی یاری خوم اخوم
توبه ساگردی دو کانی سردی قناتم اکرم

من طلب نامه به خید از عسوه و نازی حبیب
بو چی غم بارم اکرم ناحق به دیداری رقیب
عالم ایترانی که طبعم عالیه و فاکرم نجیب

من رضا بنام به نانی گندمی آدم فریب
نوبه امید کوی روی جودت و زراتم آکی

من به غیر از زولفی مهر دیان سری و دام نیه
 پرله دستگیر به جهان قطه خوفی روی اعدام نیه
 شهس روی عالم گیری طون به ریگام نیه

من له ساهن صاحب فیل و علم بیروام نیه
نوله زیر دست پیاده ای اسپه دانا تم آکی

من خیالی اخذ و ضبطی مکان ایرانیم هیه
 انتخابی دودمانی آل عثمانیم هیه
 اعتقادی ساسی بخارا و پیری گیلانیم هیه

فی المثل من مسلم دعوائی سلیمانیم هیه
 تو حواله ای سده ای انجیل و توراتم آکی

فکری زیور پر خشان لیره وہ نالاسفکان
مخونہ لکھا خامدی دی او نقشی مانی لہج گویان
بے ضعیف ناو صد ہزار تیغ جوہری دبارہ دہان

نظم دشتری طاہرہ مر و بوتہ اورادی زبان
مازہ دی فیری قصیدہ در شعرو اُبیانم ایک

تختی لہ سرغزل مرحوم شیخ رضا افندی نالہ بانی لہ مدھی
حضرت السید کاک احمد شیخ قدسی سرہ :-

ماندوم لہ سفر دیوہ کہ لی رہ بخولہا کی بوجیمہ تماشای سماوات و سماکی
حاشا لہ نخل و گمانی و چیلگی خوشبو کی مر بوٹہ جہانم بہ بیجانی و خاک کی
خوز گم بہ گوی قابیم کہ کی احمدی کاکی

او دستہ نخل و نخل سہن و نخل روئی سادات

او دُری گران قیمتی رہریای کرانامت

او صاحب زهد و ورع و تقوی و طاعات

از زبده بی سادات که صفای سادات
شیرینانه که سر سجده ابر مرقدی پاک

ادحجره بی رزاری که دو آره له لهر لا

خاکی دره که چسرتی گلاستی مسلا

بیرون و درونی بی فیوضاته محلا - دو کتارو

اد مرقده والایه که ده کت عرشى معلّا

مخوفه بی زواری ملاج ده وری سباکی

آواره بی ملای غم و صحابی جنونم

تا شیری فراقی آوه من غرقه بی خونم

منعمه که کت اریخته و دل خوار و زبونم

بودست و عصمانا ز که کی داغده دودنم

توربانی عصای دستی بم و سول و سواکی

نوری بهری فاطمه و حیدری کتار

سر جاوهی علم و هون رو معدنی انوار

خوی بخری وفا بجای کمرگو لری شهوار
در خون به حیدانی ادب لازم نیست بار
قوربانی حیدانی بم و بابی و داک

دنیایه نه بیناوه وفای تاوه کوسری
عیشیک نیه ؟ خری بے خوف و خطر بی
بم عالمه بو تیری بلا بابه سویر بی
دنیاله دوائی حضرتی شیخ زیر و زبر بی
دهک جانی جسم و تاجی کی و بختی ضحاک

دو صد ده کوزیور بوده تا هدی الله
ملت نیه له م قرن که توها ضری بالله
خاصه که ده کی مدحتی آل نبی الله
بم حاله پر لیا نده باز اسهد بالله
طبعت ضرب انگیزه رضا شاعری چاک

تخمیس غزل شیخ عبدالرحمن کاکہ مُلقب بہ نسیب : -

فراق دیدہ می مہری روت لہر کو سایہ می زبانی بستہ
 و ہا بستہ اُبد بے دستہ صد عیسیٰ بانی بستہ
 عواجم کہ بریندارم نشارت دل نہ گد بستہ
 فدات بے روحی سیرینم نظر کہ سوی دل خستہ
 بہ لطفت حیا کے نہ بی قوربانی تو بے ہم تہ فی خستہ

لہ عالم غافلہ گیراوی جاوی بوم و فرنگانی
 بریندارہ سراپا دل بہ ضربی نوکی پیکانی
 نینہ باکم لہ قولی فدعی و طعنہ ی رقیبانی
 امن مستی شرابے لیوی بوم و جاوی فدانی
 کہ چچی و ام بی دہ لی بے فر شراب خوریش و سرستہ
 اٹو گرا التفاتت بے لہ گہ لہ ہم عاشقہ کم کم کم
 لہو اتویتہ وہ یای یای لہ کورہ سینیہ ماخم غم

و ده کویستاقی زخم احتیاجیم به برعم هم

اتوسای دلبران و من فقیر و بی نوادم

بکه رحمی به حالی هم گدایه چونکه کم دسته

هو عالم از این اصلی من سا داتی نودی یه

به مرگان کویستی و پیم نه لی به خون نه کی یه

به واه قاتی من دال و لام و به نه که ل ری یه

له روزی حیرد اگر ایم به برین قانت کی یه

نه ایم که س قاتی دل نه بوده الای بی جا و نه

چیه زیور بدام مبتلای زلف درخ و چاری

له ارباب و رفیقانت که دو که وتی به حی مادی

اده ریگانه داوه اتوس به و داوه بسترای

به دام فحشی زیور به ای کاکه له تا مادی

له کاک احمد تنای بو که امر و سا هستم

تخمیس لہ سرغزل سرمدی افندی سزا علی ملقب بہ [وائی] :-

نہی خدا کارانی ملت سیری مردانی ولات
 نہی ریسانے دیانت صاحب صوم و صلوات
 بو شاری بے وجودہ لیرہ و رو پند و منات

روح خدا کہین بو وطن بو حکمرانی ذی ثبات
 کہیں نہ بی جاوی لہ روتبہ خدمت کہین بے خصلات

نما کو دو بینی بولہ میدان امان و ت ایمہ جوین
 سیری نہ سرد کہن لہمو سر بہ زرد صاحب آبروین
 والہ بادہی یکہ تی سر مستی فکری ہایو ہوین

گتہ خدا کاری اوہ ایسا کہ واسر بست کہ بوین
 ناوی تا ریخی لہ جوی روتبہ ی فریق بے لہ لات

کہ نہ کہین اثباتی موجودیت ابرو ایمہ چہین
 بیستیا نیامان ہمہ دک کہیوی آسن و امین

من که فردی کم که کورد باور شده ای مسلمان
خدیجی ملت که لام فرضه به تصدیق و یقین
زی به دهم یا خون بان باله وانه تمامات

خاک کوردستان محار علم و دار الفیقه لب
موقی اهل کمال و بو هنر مسکن لبی
لهرحی ویرانیهای تیدایه هر و کو گامی لبی
صد شکر سوله ی حیرامان روز بروز سون لبی
برقرار و پایه دار بے واسطی شوقی حیامت

عبر تو در سه لای اهل نظر وضعی زین
دور نه چین بو عصری کون لام وقتنه داهه ولی بدن
دهت له قتل یکتر بکه یین بو حقیقه گلزاری وطن
دیم خونده ی ملتی غیره که چون خدمت اکون
ضابطان و کاپیتان هر و ک نفر پول پول اهات

اتحادیگان زبانی بے شہرہ یہ بے ریب و شک
 میر و آغا فرق نامینی دگر ل خرات و لک
 سیریکہ چون اجنبی حکمی گم باندہ سر فلاک

بوترقی ملک دولت جائفد بون یک بہ یک

اتحاد و یکہ فی انس اباتہ روزہ دلالت

زیور نہ سرو گر چه عالم بر لہ شوبہ و فتن

حد نہ اکم دائم لہری می خاکی وطن دا جانوتن

گمانی دی باریے پنجمہ بازی کا لہ کہ ل ملک خانی

تقصیری ذاتیم نیک غیر از وطن الا وطن

وہ ک فدائی ملتہ وافی بہ تحقیق و شہادت

تخمیس لہ سرغزل ملا رشید بقبہ [ماثل] لہجوی ننگ برادریکمان

کہ قوتی یہ کی بے کوشتبو : —

مدم ننگ دہ سی شیخ قادرہ مار میلکہ تہ زین

لازمہ لہجوی بکہم قابل و ستایہ جوین

بے بہ نہ گل عمرو بے خندہ نا و آوی دہ لپین
چہ تفنگیکہ بہ شرط قابلہ بوداری کولین
تا بلای قورس و شکا و بدو فیشک نہ تہ قین

سیری فیشک لفظ کہی خوشه کہ رقابو بہ هتاو
شمس یہ فیشک دہ نہایہ بہ جمیک تہ واو
فیشک گولہ گل و اُغلیں باروتی رتاو
سیری فیشک لفظ کہی کہ ن لہ دو صد لادہ درتاو
فیشکی قلب و قہ پاعنی رہش و دو شمن نہ ترین

بہ نہ کاری چہ نہ زانیکہ برو بی بہ رہ وہ
گر نہ یان گوری یہ دہ هسته لہ نودی دہ روه
تگت و سوم بہ او میدی نہ چیتہ دہ روه

دہ روه قادر بہ قسم کہ نہ تہ وی بے بہ رہ وہ
نقیزہ ی جوتی کہ لی چاک تره وک خلاق نہ لپین

بی روی کرد و بی به شاگرد و قابل به ستم
 هر چه اجزای که همی بجزی بکم مفسدین
 جز مثل و دهرزی کوزل و خانه سواد جمله ستم
 قول و یا ستمانه کی و لوله کی هر شی الهی
 ستمی ستمی جا که حقیقت است خوری نه زمین

فردی ستم با به که به جنسی نیم نوعی نیم
 گر تفنگ دهی نه که وی ستمی بیعی نیم
 گولته کی و ده کس به لبی نکه اثری قطعی نیم
 لوله کی کمال نه در داس نه بی نفی نیم
 بوجه قول کرده اس ادا بوده که کی کوره در بین

هر سپاه که له اوقاتی ستمها فایزین
 اندی نه بکه وی هر دو کو مانگای حیزن
 گونی فرعون [۱] به کون و خانی که هر نا چیزن
 [۲] که چهل و گچول بی بی هر دو به جوت قی کسیرن
 او بی کرد و بی به دل گوی ستمی له و شارن برن
 [۳] فرعون که چهل و گچول ناوی ستمن

به مناسبتی شهادت شیخ احمدی حنفی در موصول سال ۱۳۷۶ هـ
در شبه = سوگواری :-

ناخنی چه دری فلان ده سی جفایی روزگار
دای درزی ناگه کر بهمانه لهما اهلان وقار

خفجری خونریزی ده دران جبرگی اسلامی بری
تبعی ده سی موصالی بو کافری کرد شره سار

روزی طغیانی ولایت که در تهمیادی اهلان دین
واقعی قتل حسین و خاجعی روزی شمار

غم ده کو طوفانی نوح آفاق بک سرگرم
ستی عدل و سیاست کو اتینا بگرم قرار

خوبی آلی بر لطف صحرا به گمان کرده ده

دارو خا قصری مردوت گوم بو مایه ی افتخار

نسلی کاک احمد شهیدی ده سی موصالی ده نبی

ماتی کردم ام غم نه تم ما قرار و اختیار

کہ وقتہ صحرائی بہ ہوشی لہ عالم بے خبر
 ہاتہ بہر دیدہی جنالم صورتی کی نازدار

قی فاکریم خونینہ کفن شیرین کفن زار و ضعیف
 پی ی و تم زور عاجز و مزدوم و خاطر فگار

لہر کہ سی بو حضرت شیخ مرثیہ دانا بہ دل
 بوچہ من بے ہوشی کہ ای شاعری شہرت شعار

تو بہ خونین دل بنو — احمدہ ناحق شہید
 ناسراد و نہ وجوان و نہ و گل آلی کنار

قاتل جد کوفہ فی بو قاتل من موصل
 قاتل ابو یزید ہی من یزیدی نابہ کار

کوفہ فی وہ ک مکہ بی وانہ لہ نسبت موصل
 ربی ویران بے بہ بادی فتنہ و تائیدی نار

ملتی و اتوسی ذلت ہی لہ دنیا و آخرت
 بو بہ دہشتی کر بلا باب السرا بو انتحار

لعنت کار و صیاطین خصلت و ابلهس خود
کافر و جوو مشربین بی مذلهجن هم نابکار

عمری خوئی حُریمان سند له اولادی علی
دهک خمالت بن له عسرداله خدمت کردگار
من علی اکبر رفیقم بی حید باکم کو مستمن
ارثه بو ائمه سهادت عزیزیکه خاکسار

غم نه خون بوم یسغ له تا تنه مانه بی له غم غریبه
من له خدمت یا اہم خدمت اکرم لیونهار

زیر راخوم دای ده نیم تاریخی راست و معتبر
[غیر حق بود] سالی قتلیم بینو بو یادگار

۱۳۷۶ هـ

- ۷۴۸ -
ردی سید عبدالحکیم زبیل :-

خرقه بیام طیب رفیق سفر مادتق خاصی ساری ما بخت
 خدمت و منتی اودند زوره نادری شرحی اوبه صد دفتر
 با خصوص له زمان هجرت دایه حجی لیفه روزله حجی پستر
 چاربه چار موقتقا و سرتی مندراکسیم گرله دستوکوه و در
 روله عباسی بکم عباسی سانه وقتی باران و بفر ایتیه سپهر
 وقتی نوثر رای اخم و کوبرمال موردی وردی حضرتق داور
 روثری ایم هاته حدت و شدت وقتی بی به خبرله نفع و ضرر
 من که بدریم انو موطل بی غافلای توله حالی خوت یا سر
 چاری برمالی نوثر بکه بوخوت تا خلاصیم نیشی له ریخ و کدر
 ونم بی یاری همدم و جانی خوت ازانن که نیمه سیم وزر
 که س به خورایی ست به که س نادا با خصوصیا بوغریسی خانم به در
 وقتی تو ساعری به سهرتی خلق و کوبستومه بیت نه لاین زلیور
 بیق و فیده بنوسه بوذاتی خواستی برمال یکه به نظمی درر
 ونم ای خرقة کونی لرجایی آبروی من ده بی و کوسوال که

ادعذاب خراب تره له سقر	باکونو سیمو مایه وه بی جواب
نویز و نایکه م هه تانه که وه جهر	من اهلان توقعه نه طلب
جوابی خوشی و رگری بی فتح و ظفر	دق من بیت ایم بنوسیه کونی
لهو آری بای جود و فضل و هنر	و که ده لاین آغدیانی دی بو کری
مقصود تو ره وایه بی به نظر	گر بنوسی قصیده بی بویان
بیم ده لاین جاسایکه بی سر و بر	و تم او آغدیانه نام ناسی
لهو دینداران و عبادت و ره	دق آغای قرالی چونه که لات
بیخ سناسی که که لایان بکده	و تم آغای قرالی درویش
صاحبی ملک و مال و بز و ویر	دق بیخی له کو که زور کو که
زنگه اصلانه کاتنه نامه نظر	و تم او بیخ چونه که نام ناسی
صاحبی نام و شای نو کو کوفتر	دق اینجانی حاجیه و سردار
انجی طائفی هنر پرور	ارشدی خاندانی کوردستانی
باعنی و کورت له و یانه دینم شر	له و طلبه که به چوره لای هر که س

و تم ای هرزه گوئی هر جایی ای حقا قتما بے سرو بر
 ذاتی و اخسی بخش صاحب خون فضل و یحیی له قاپا پانو که ر
 زور له لام عیب له و طلب کم کم اغایی خواره سطر یے مسطر
 دتی ای حاجی بابہ شیخ جونہ سید و عالم و کریم سیر
 و تم او مردہ فردہ له م عشره من له روی او خجالتم یک سر
 دفعه یے بونیا رتی کہ نہ چوم چون بنوسم کہ وہ بحث و خبر
 دتی ای اغہ یانہ ده دوری سقر صاحبی طبعی و کھر گستر
 مالی او طاقه و تم وقفہ بو ضیاع و شریف و شہد و شکر
 ناوی بر مال له لای اوان بے تم بیم نہ لیں سیت بودہ له دلی خلد
 دتی آیا امیر تو مان جونہ و تم ای حیلہ بازی افسون گہ ر
 دولتی او کچہ کچیس بوسن زور محالہ غر بیم ر بے پارت
 دتی ذاتی لہیہ نجستہ صفات ۳ احان پایہ و بلند اختر
 کاس هر کہ سی روا اکی لای او نوری زینیل و سید و سرور
 منگری جاہ و پایہ سرفی له ده کو عد و عدی سہ گہ ۳ قمر

خداوند گشتی صفای فصلی برهار	با هفتاد و سه سیاهی و قتی سحر
له و کو خالق او فرج بخش	له و کو فکری او عبید آور
مرکز دایره ای فضائل وجود	له سمای علم و حلم دا محو
ابی او بلای خاص و عوام	بو فقیران و نه نوا یا بید
گوهر حلم و تحمل و طاقت	رونق بحری فضل و ک گوهر
خضری راهی مردی گم گشته	سدی ری می ظلم اکا و کت آکنده
نجلی پاک بتول و شیرینی خدا	زهدی بو بگری به و به و بی عمر
که امانم له خرقه بست فوراً	و تم ای آفرین رفیق سفر
لحنتی سیده که هائیه قسم	که امانات ابوی به دانشور
به سی من بیع نماید ده الا	که دعای بو بکم به سوزی جگر
سید اگوی نه ده تیه خواهشی او	مطلبی من در وقت بکم به نظر
من به بر مالی خوم بکم به سم	لحنت قوم اوی ده کو رهبر
من نه درو بیستم و نه پیر و مرید	رنجه نویزین نکه م لوقتی سفر

توصیه قوم که وی له ریگله و بان
بوسوارین اگر بی یلک که

جواب سید عبدالحلیم بوزیر افندی :-

ای عزیز و رفیق دانشور	نیم خوشی تزله شعرین تو زیور
من که فحلت اتم له عرضی جواب	هیه اومید له توبه صرفی نظر
خرقه بیلت هیه رفیق سفیوه	خرقه بو تو وجودی او یاسر
اوله برماله که ت جگر سوزه	که له برمال دعا اکابه اثر
چون نه گریه گوی نصیحتی او	هیه گفتاری زیده وک گوهر
خرقه هر چی له لی که گوی بی بگور	بافویشین نه که ی له وقتی سفر
زوده بورونیت که تعجیل	بفرزوره به ایچ که یوه خبر
وقتی روین خبر بده خادم	کشف ریگات بگا له هر کسور
روح ده نیرم له بدرقی تودا	لاکن انصاف نیم قبولی خطر
سؤ منان سعید و قوچ درشید	به حکم داینین له اهل هنر

من سلام لیه خدمت یان بیگه پنه به عشق پسر و پدر

خرقه کدی ماوتہ او میدوایه
به صفای دل دعا بقایه سر

بو خدمت ناجی بگ هورنزی :

قال الوطن المعجز لي أمين علاجي قلت له بسر بك لقد جئت ناجي
بمجاره به كوردی وقتی نام ذاته باندہ تعریف تہ داوی بکہ بوم چونہ مراچی
بیم دت سر فو فضل لہ کہ لعلی تہ واوہ دک لیرہ انکیزہ لہ لہ جبکہ رواچی
فیض و سرفی کعبت ابی قوله نظر د ا دلادی اتودہ ورت ادہ ن لہ رواچی

مجموعی لولکہ لہ لہ کا رایتی اقبال
أجبالہ بنای معدنی حضرتی ناجی

بو صالح ذکی بگ صاحبقران :

کہ لی لہیہ کجینا لاتی خواب و خوار دن لہ کا
ویا لہ وایہ دورودہ شتو کہ شتی ماشن انا

به لاجرم بیکی می دیدیم دینیه بسطی کلام
به رنگی و اعظمی دانای معنی که

رحالی اهلی محلی ته وادی نانا سسی
قسمه له روس دله ژاپون و چین و مقدون که
دقیقه بیکی حیاتی به روی زمین نادا
له ری می ترقی ملت حیالی مردن که

گر لیک و اش هیه به دنگو حازم و فعال
فراک له کرده ده یان آفرین و احسن که

مثالی قسمی دوره چند که سبکی محدود
و کو معالی ذکی بگ قسم معاینی که

به حلم و علم و به صدق و ثبات و دینداری
به نوری فکری شوی تار و تیره روشن که

معدنی تر صرف ذکی بگ ثانی
ادیش به فکری بنیدی وطن عزیز که

لذنا و ولاته که یا گهر دزی لعل و گوهر بود
اوی سریده بود ناچاره روله نامون اگما

سلف به لطف و به عنف و خلف به عزم و به جزم

لوا حیاتی پیا کرد له شاری لندن اگما

ذکی بگت اوی حیاتی به دهم ولاتا کرد

لهو معاهدی علمی له باغ و گلشن اگما

به عدل و کرده ده وجدانی پاکی معلوم

ساعدهی عربا و تورک و کورد و ارمن اگما

به علمی و محلی خدمتی له بودتت

له گه وره گه وره فداکاره کافی جبرمن اگما

بڑی الا الهی اوانه که نفعی خلق نه وی

له پئی رُفاهی بشر ترکی عیش و نوشتن اگما

له مدعی نقیب ساری سلیمان مرحوم شیخ مهرداد افندی حنفی زاده: -

هاتہ خدوم دولبری سیم بدن گلغذا -

زینت و آرایش دابو و کونوبه با -

روین کبان درسی سوه و جلوه ی پری

ا بر رویه دهک خنجر قلی ا کرد زخمدار

خنج و عتابیک بو ناز و حجابیک بو

مدیان کبابیک بو و ک دلی عشاقی زار

هاتہ تکلم و قی عاشق و دل لاتی

مانی روی عسری بنه می خوشگوار

وقتی شراب و میه بر لب و چنگونه

بجاس ساهن کیه و عده بوس و کنار

هاتمه جوانی حبیب نه می به کوه در د حبیب

بیتو بزانی نقیب هر دو ایچی سره سار

روله جفامان اکا ترکی حیامان اکا

توشی بلامان اکا ویلی دیار و دیار

نادی نقیبی کہ بیست بجٹی صفاقی ادیست
(گفت بہ من او کہ کیست آن سترای عالی تبار)

کہ وقتہ بحث و بیان ای بتی شیرین دھان
لالہ لہ وصفی زبان جامع فضل و وقار

ابن مزیدہ و حتم در گہی بیت الحرم
صاحبی جاہ و حشم دینہ دری سار بہ شمار
حُبّی لہ کہ لعل عالمان بغضی لہ کہ لظالمان
مُتدیر حاکمان صاحبی جاہ و وقار
رُوی دغا و قتال حملہی شیران مثال
صاحبی فر و جلال منتخبی روزگار

اہلی زہدین و زمان جملہ طبعین بہ جان
حکمی بسر دوستان جاریہ و کثرت ذوالفقار

نُحْدَکَ سَبَبْنَا مِثْلَهُ اَعْطَيْنَا
ذَالکَ فخر لنا فوق جمیع الدیارات

سیدی اعلا نسب سیره له وقتی غضب
جامع حکم و ادب بنده پروردگار

ربی لبر خاطر سیدی فخر الأنام

قطره نرد لانه بی ذائق سعادت سحر

خاک کی قدم نگاه کن و تاجی سری زیوره

دارویی ده روی سره مرهمی دل زخم دار

مدحی شیخ علاء الدین عمری نقشبندی بیاره یی :-

بام عهدی جوانی بگه ریته وه هوشی رویش تو بلای بی تیره وه

عقلت غماجه اگر له سردا له بیاره دا عقلت دیته وه

ایان دست قبضه ناودی بیاره چوره خافقا دل اکریته وه

تا شیدا نیکی مفیوم نیادی غم وه کو بفریتا القویته وه

لا ایچ تدریسی علم و شریعت لا ایچ دروازوی فیض اکریته وه

لا ی خوا بگماهل شیخ ضیاء الدین بوی لکیه ی شریف اچ خشمیته وه

مخاسنی پاک سیدی عالم   ملاک بو طوفی له روا دیته وه
 له سایه صدق شیخ علاء الدین   ناروژ مغربا اگه ریته وه
 خانقاه هروا پرله فیضی له بی   چرای ارشادی قطرا کونیه تیره وه
 شیخ علاء الدین صانه المعین   وصف خیراتی اونا بریته وه
 شیخ علاء الدین فخری زمانه   اشالی ایتر قطرا نابی تم وه
 بو بکر حضرت عمر عدلت   شیطان له ناوی اُسله می تم وه

خادمی علم و دین فقرا ، ،

خواندم زاتمان نه شاریته وه

مدھی شیخ عبدالقادی صوله بی [قه بی ره شس]

بنازم شعله عشق که روشن کاسلحافی

بنازم سورشی زوقی ملاک به بو ثنا خوانی

بنازم بارگاههی شیخ حسین و نسلی محبوبی

طریقه قادی رونی بو به عبده القادری ثانی

چه عبد القادری فیضی له بوخاص و له بو عامه ،
و ده کوه وری بهراران رحمة الطاف و احسان

حسینی نسبته والا حسب بیخ قادری صوله
له فیضی قسمی نفسانی تبدل بو به روحانی

مداری افتخاری ملتی کوردانه بودنیا

به اطعامی طعام و خدمتی اهلی فقرانی

چراغی بزمی ارساده عدوی اهلی افساده
له بوفض و کینه ازاده به قلبی پاکو نورانی

جبینی لامع و انور کفی ده ک کانی زیورده
دلی عرش خدای اکبر مطیع حکمی قدرانی

به قدیمی دهستی تا دین هوا خواهانی نفسی کرد

عصای دهستی ده کو گوچانه بو حفضل بریدانی

خدا هم باره نگاه و تکیه آواکا به اقبالی

بوی بو خدمت ملت و کیلی خوش گیلانی

له مدعی افراسیاب بگ کوری روستم بگ :-

چه که سن نه که یوه له دنیا به مقصد دکا می

زمانه طبعی که حیم بد مزاجه آنجا می

هزار نامه وری نامداری حسنم بلا

له خوی نه گر توده هیتا که ناوی بدنامی

هزار بیشتر فی مردی اسیری زیندان کرد

هزار رخنه اخاتة سقاری اسلام

امید که م که بسی بی که سا که شی دوران

اوی که ماده نریان خاتة حلقه بی دای

یکی له وانیه افرسیابی روستم بگ

بزی به نهرتم ده بو عددی دین خا می

نه لاین شجیع بوده افرسیابی تورکی قدیم

نه که یوه ته قوی افرسیابی له ورا می

همیشه آدله دهی ایران لر فراری اگر
 ده لی ایسته که ایران اخاته سرای

عناستی تشریف هینانی **ماه فیصل اول بو سلیمانی** :-

۱۹۲۱ **حزیران** ۲
 نهی پادشاهی کورد و عربانسی مجتبی
 له م هاتنه مبارکه صد دفعه مر حبا

خاک و بخاری مقدی تو گوئی دیدیم
 نهی نوری چاوی حضرتی زهراد مرتضی
 نهی عراقه امروله فیضی قدوسی تو
 رشتکی بهاری دلکش و خالی رُخنی صفا
 کوردان مطیعی امری جلالنا آبی

سادن به بذلی روح له ری سی آل شریفی
 ماهی جمالی پادشهی هاشمی نسب
 آفاق کورده کانی هموخسته نا و صفا

بم لطفه خاصه روت که له کوردی عراقیه

تاجی سرورمان که یسه ذروه سما

ساها رجاله مقدی سوکنما جا که بین

نیم قوم کورده رو بکه نه فیض و امتلا

نیم قوم کورده خسته ای چه وری زمانه یه

دوا که وتوو له عالم و معارف له ارتقا

ایده که بین له عدلی حکومت که دبدم

نوری سعادت و سرفی کورد بکجا جل

ردارو که وره وزیر لطف ظالمه

بو کجاری کورده کجا که ده کا دایم احتنا

به زه عراق له سایه عدلی حکومتا

یاری هر بزی عراقی عدلیت نما

خوش به وجودی اقدسی فیضی بیکم

دایم به جاهی سید و سالاری انبیا

بوملا عبداه مفتی نو تو بچی پینجویی : —

بارک ۵۱ له مفتی پینجویی	سوره کافی به تاملی و ره نگی
هر دو مفتی فاسطینی ،	بو ته غم خواری منی مسکین
دکو بعضی سری نه کرده به گو	بو سه قی لاده کافی بو سیجی
فکری نه و دیری کونم نم بکوه	فکری مفتی موافقه بو دین
یا طبکاری علمی کثیرانه	یا به کسب و عمل اکا تلمی
گرچی مفتی له روتندی شعرا	نه یکه یا ندوته ساعری دیرین
غایتی چونک با همه موضوعی	لای همو بو ته فطهری تحسینی
مفتی ساره کی سیما نیش	دکو بیستونه که بو ته سباین

آفرین بو اویشی که و اسه رده

فکری بکری نه برده تیری نه دین

بو خدمت شیخ محمود له هندستان : —

چه بد بختم چه سر سختم له دوری تو که و انا دم
جلائی چون ما و نانا نام له دوری چاوی تو چا دم

چہ بے رنگم چہ دل تنگم لہ ناوجھی خلائیہ را
وہ کو غونچھی نہ پشکونو لہ گلبن دوروداوم

چہ خاموشم چہ بیخوشم لہ بادہی ساقی دوران

لہ محبس دالہ محبس دالہ شلی ہر دی بن آدم

چہ درویشیہی بے پیرم چہ عبدیکی بے پیرم

و کو قلالہ دفتیہی بے زریزہ و خاودن و خاوم

چہ سالیکہ چہ حاکیلہ ترفیم بوتہ معکوسی

غدم صدقاتہ سادیم مانتہ لہرے و مانگیں گراوم

چہ بیچارم چہ غدارم و فام خستوتہ زیرینان

و لہا ثابت قدم ماوم الہی سوتا وہ لہ نگاوم

لہ کویتہ زیورہم دہردہ حلیمی لطفی مولایہ

پریسان دیم دہ چہم دہ بزوم و کو صیدیکین ناوداوم

له زه مانی حکمرانی شیخ محمود ائمه می داناده :-

بمینی مواید خدایا ائلهی ، به شوق به حرمت ملک نام و جاهی
 له سر تختی عالی نه بینم زوالی بلند بی جلال ائلهی ائلهی ،
 له لهر چی بلا بی به دل خوشی لابی بیت گاستان ری می چاه راهی
 عدوی جاهی دو چاری چاه بی بلا بی همیشه نظر ، عینی سیاه
 ملک خطای تو می حصاری محمود کورد حقیقت له بو ملتی خوت بی نهی
 له تعجیزی ملت له عیبانی بیگت مرغی به خسته گناه کار گناهی
 له یاک رنگ نه خولقاده گلزار عالم گللی زور دوسوره جلا بی گناهی
 عدوت شره ساره چه مسلم چه کافر له روتا بدی تا کونه گری گناهی
 حقوقت نه یرسن اگر ادرو بیایی بسوقی بنای محاکمه صلح لاهی
 ده می بو به امید می ام روزه بوم من بینم به کوردی او امر مناهی

سکر دیم اوی ویستم امانه واوی

بینم له بو کورد ته واوی رفاهی

روزی جه زن بو خدمت شیخ محمود :-

روزی جه زن اطفالی ورده بولی جه ژناندی نیوی
له ریگی لای باب ومام یار و پیم یا آندی نیوی

دو ختری نه ورسته بو زیادی جوانی وزیرتی
دسمه بو اگر یچه بو برچی خنده و سمانی نیوی

له زده کارو کو چه که رد و خویری یانی ناو که ره ک
له ندی ژر ناو له لپه رین قسیمکی ییخانمی نیوی

تاجرانی معتبر بو خدمتی میوانیان

نقلی بجا و راه و چه لوی که زوی بانمی نیوی

شیخ عصام الدین و اشالی له درویش و مرید
شکر دگیسک و برج و رونی ییخانمی نیوی

صوفی و ناو خانقا و درویشی تکیم و بارگما ،
بو بناجات و دو عا تسبیحی صمد دانمی نیوی

بو معاشی خودجویم خلاقه رئیس مالیات
دفتری ایشاری تازه و قیدی بزبانہی نہ دی

سواری اسپن خوبی نہ بی لای نقطہ کان کوری نہ دی

عبدل آغای آتناشم باجی بارانہی نہ دی

بے بندہ سرباسی رئیس داخلی مملکت

خاصی خاصی ملک انعامی شاهانہی نہ دی

نسل پاکسی سیری مردان شہرہ جوہ ذاتی ملک

حضرتی سیرانہ و آثاری مردانہی نہ دی

زبور شہم روزہ دا چونکہ دو عاقبتبول نہ بی

لہر دوائی رقتی تاجی ملوکانہی نہ دی

برقرار و پایہ دار و نامداریکہی خدا

تافلک بوزیب و زینت ہم ستارنہی نہ دی

بو خدمت شیخ محمود

میلکت لہیہ بینی اگر خالدی ولید هستہ چو زیارتی محمودی شیخ محمود

من ناگه در حضور کسی که دامانی مایع باکم تو خوا و کالتی بکن ای برق وای برید
 عرضی بکن که بنده تازه و قدیمی حوت زبور دو عایه بخانه و حیانت اکامید
 بود ای شرافت و محبت له عالمنا اورادی نخصر بوده ته ذکر یا مجید
 آزاده گی له بنده گی نا کالمطلب ابد
 تو خوشی بی با بختی له نا و دائره عبید

بوخندست شیخ محمود :-

چیمه له خالی مادی و روی ته جینه وه
 چیمه له بونی عطر و گلی یا سمنیه وه
 چیمه له سیری فضلی بهاران و سبز زار
 گیای سه دزو سین دل که به او تیه سینیه وه
 دنیا له لام اوه نده به تنگ دتیه بر نظر
 لیمع و سستی نیم به سما و زمینیه وه
 مظلوم اخاتیه برده سی غداری بی امان
 رحمی نیم به آه و دل پر گریه وه

لائی نہنگہ ملتی ہے چارہ قوت ادا

لائے پلنگہ لہ لہ قی بردتہ جینہ وہ

غم خواری عالی بی شرم لہ رکہ سی ہی

خود اغنی ابوہ خاصہ گری خستہ زینہ وہ

دائم دو عالی صحتی شیخ لہ سردہ

یادی اکہم لکیمیہ بہ قباہی حزینہ وہ

بو خدمت شیخ محمود :

لہ سگری نعمتی تو و خالقہ لہ تامادوم

لہ چہ نیام و بنوسم بزانه خلفاوم

علیک الف سلام زیاد لی نعمت

جنباری پاکی رہی تو یہ سورہ ہی جاوم

و ہامہ زانہ کہ زور ناموسم عرفیہ حال

لہ حقی اصلہ ذراتی کہ بوہ شیواوم

فدای لفظ و وفا و دیانتی ایوم
فیش اناسی که اسلامی ضدی اسلام

منافق و ریای و دروم له لاکفره
همینه مات و پرسیانی ما هر گیرادم

هم لاله بسته می خواره ده شیخ نوری افندی شیخ صالح له هولیه ده
نار دوتی بوزیور افندی او سی له آتی دا جوا بسکی جوانی
به عینی قاضیه و وزن نویسه ده به راستی هر دو لاله بسته که
زور جوان و صفت کارانه به :-
شیخ نوری نه لی :-

نه بی بادی صبا بسکی حینا لاتی اد بیان
نه بی مرو حدی فینکی نامی دلی سوتا و نه بی بادی خرامان
و خلق که آدهی نه و له لوح و بوی دره حنان
صده نگی نهی و ناله ی سعادت به فدایی این نظریه الا

گه رفونہ بیجوی بی بی اثری قدرتی لاهوت
چون بی اکہ فی عظیم دہی صبحی بہاران
بی بی نہی زنی بستان

چون نالہی محزونہ کی دہی دانی کیوان
تا شیریں آکرده جگری لتلت و برزا و
بی بی موسیٰ مرغان

بی بی بادی جہا ہستہ نہ وہ ستہ و کوان
روی بکہ رہ مسکنی جہارانی سلیمان
ورفونہ لہ سیوان

ادسارہ کہ مشہورہ بہ کاسانی بابان
بینوچی ادب کافی کهن معدنی عرفان
لہم لاندہی سیران

سیری بکہ بنوارہ بہ سارو بہ کہ نار
دہوری بدہ نخت لہ دہی صبح بہاران
ای بادی دلار

بہ نامہ بی جوان بگرہ بدستیک بہوری
ازادہ تہ وہ چونکہ بہ سرور و سرور اختر
غینا دکوانسر

ہر شرطہ تقدیمی ادا واسطہ فی زمین

ای بادی پیغمبر

بے حدیثہ سرخ ساہی ادب حضرت فی زیور

ذاتیکی ادیبہ ہر ادب بچو وہ حضور

لہر ماتہ لہ دورک

عرضی بکہ چاہ کہ ہر دلی ابوہ یہ نورک

عرضی بکہ اسی ہیکل شعرو ادبیات

بے وہ نامی بس گیا نہ لہ او تیاں شریفا

استادی ادب شاعری بر فکر و خیالات

معلوم و نجیفا

ناجی ہر زہیت بے ہر غریبکی ضعیفا

[۷]

۳ خواہی مادہ لہ سیرا نگہی یارہ

وک تولی خامان

چوار شمشہ ارا زمانہ وہ نہ ورستہ نہ مالان

[۱] ثوبین = جریدہ بیکی کوردی ہ

[۷] یارہ = گردی یارہ لہ روز ہوا فی سیمانی ہ لکہ و توبہ سیرا نکایہ

لاکیرہ بسیرا نہ وہ وہ ک روڑی درخشان
گر دانیہ لامل دا اُبوہ ماہ و ستارہ ہم فصلی بہارہ

چو ایسجہ کہدی نالائے کمال لہ نفس دا
وہ ک مرغی ستم دیدہی مجھوس و مکد

وہ ک کوڑی با بستہ لہ اثنای ہدی دا
بہوت و سراسیمہ مکد لہ مقدر بہ تاب لہ نفس دا

دایم دلہ کیم ایتمہ لہ لای قوریہ شکا وہ [۱]

او جی یہ کہ مسطورہ بہ وہ لبہ ندی نگاران جی صحت کوران

چونہ اُشری ماوہ ویا بوتہ کہ لاوہ

کسری سلیمانی یہ اثناری نماوہ لہ لوی لہ ناوہ

[۱] قوریہ شکا و سرچا وہ یہ کی خوشہ اطراف بہاران

ابہ گُل و گُل زار سیرانگہای سلیمانی یہ

جواب زیور افندی بو شیخ نوری افندی :-

۱۱) نہی مرحلہ پر جمالی فضای لایتناہی

ہیں واضح حزن و کدرو رنگی سیاہی ای سعی الہی

ہی نوری سماوات و زمین رہبری گوم بو

ہی روشنی بخشا ہے غریبان کدرو اسی مالہی سنو

ہر توی کہ بہ شہ و مونس مردانی غریبی

تو واسطی خوشی اغیار و جیبی بوختہ طبیی

سیرت اکن اہل وطن و دور لہ وطن ہم

سمعیکن لطیف لہ نظر دیدوی عالم بے مہر فی درہم

جذری ہیہ توی ہیہ دریا سببی توی

صد باغ و خیابان لہ وہ وہ زینتی عہدہ وہ کہ برگی درہدہ

۱۱) مرحلہ بہ مقیاس سکونی یا میلہ

تو عشقِ جمالت و دره بی قاصدی یزدان
 نامه مگر بے نه به دوی دوستی سخندان
 یاری شکر افشان

اوصافِ نخل و لیره که شایکی قدیم
 اوتیای مریف مسکنه بی یار و ندیم
 دوستیای صمیمه

عرضی بکه بی طوفان صحرایه محبت
 سرستی ادب سرخوشی صرهای محبت
 دانای محبت

چو آسمه به سیاره و عراده له لهر لا
 سیرانه له سیروان و له سخن همان و له صحوا
 سیریکه دل آرا

بم سال و کو سالان نه بو بم شماره بهاری
 بوته گللی نا و چمنی آهوی ستاری
 و کز نقش و نگاری

نازک بدنان دین محمد بن عسوه فردوس
و کجوردی ارون سندس و استبرقه ابرون در هوش و به هوش

او قوریه سفاوه که آلهی یادی غاوه
سیرانگهی یاره بوده ته دهستی سماوه
تغییری ته واوه

جی گور که یہ ایستا که مسیره بوده ته دهیس
اوده سته لطیفه بوده ته لانی غزالان
جی یلیله که گل قیس

نوری به عاجز وه کو ایرانه یہ لله دلیر
جی علم و عمل و هنر لانه یہ بو شیر
هم منبعم بو خیر

فرض بکه اوتیله که لای صوفی سرفیه
زور اهلای سیمانی له وی بو تو حریفه
سار یکی نظریه

ها و شهریه کانت که له دین مردی گویدون
 معلومه همو صاحبی افعالی حمیده ن شایستی قصیدون
 بی خونیه ره وه گفته ی وک شاکری [نالی]
 لابه له مذاقا که بی ترس و تالی شیرینه تالی

{ عا جریه قوبانک که امه دوه دوه نه جوره
 ساقی کری یه بیکه نوبه به نوبه ، } نالی

مدائح و سوال و جوابی شاعران برآیه وه

۷۶، نیکان ۱۹۶۰ م به قلم ناموتسا نجم الدین ملا

له ساری سلیمانی

به شی تو رکی

بمناسبتی شهادتی مرحوم شیخ سعید افندی حفید زادوه
که سالی ۱۳۷۶ هجری له موصل شهید کر فرموتی: -

زمانه و فنی گور کیم نخونده نه کار ایتدی
ینه آل رسول خون ایخنده خاکسار ایتدی

بتون اشرفک اهل ماتم ایچره اوردی خیزله

مصائب دن دل آل عبا یی داغدار ایتدی

سقاوت اهلینه ویردی تطارتلر بسترلر

بنی هاشم لری بیایک ظلم ایلیم غرقه عبا را ایتدی

ار سحر دامن گردونه دست کویتم یارب

که قلبی حضرت زهرا یی ناصل زخمه را ایتدی

حفید حضرت کانت احمد اول شیخی سعید آثار

که جودی نعمتی بو عالمی غرق مسار ایتدی

شهریاد است بره دو شهر رومی سرخو قانونده
نه حکمت در بزه کوشتری خالو آشکارا ایتدی

نه روم ایلدنه باغار ایلیور بو نظام نستلمو
بو فعلک فاعلی کندی سنی مقبول نار ایتدی

نه وحشتک در اول اطوارا اطوارا موصلده
دکل اسلاک اهل اهل کفری شرسار ایتدی

ندر بر سیدی عالی نسب مقول ظلم اول
که شو قوم لعیندن حضرتی یونس فرار ایتدی

صناعتمه تجارتجه ترقی ایلدی موصل
صفان یرلرنده قان ایچنده لاسه کار ایتدی

سیاستله عدالت سمدی پک لازم ولایتده
بو دقعہ صفحہ تاریخ دهری لکه دار ایتدی

[سناد روضه] تأریخی و فاتی حویله ی زیور
۱۴۷۶ ه
دیدنی چوقد نبر و بوزاته جنت انتظار ایتدی

طاھر بگ جاف فریوتی :-

صایب آساینه قوردی خم زلف پریسانی
قایم بویله اول کافر بوزاردی مسلمان

تقریض زیور اقدی :-

کلام دلپذیرک ایتدی مکنون جان حسانی
کمال باضیانک ایلدی دنیایی نورانی
قصاعده ایتیم بویله فکر زینتک محالده
دگل ملک سلیمانی ایدر شیخ یونانی
در ایتله فطانتله بتون ایرانی ضبط ایتدن
شرفندی وجودگله سراسر ملک عثمانی

هوون قولنی در خاطر ایتمه لیب هبارد بو
[وسا ادر این ما الفیل] ایلمز نظیر قرآنی

عروس فکر که استغنا ایدر زیور دن ای طاهر
گورر سه اهل انصاف ایبور هر دم تنها خوانی

له دهی تهر ^کسلیمانی عبدالمجید یعقوبی و نایب
خانہی حکومت سالی ۱۹۴۸ م

یخی بر رنگه گیرسی شهریز رنگ بشارتد -
اهال هر طرف دن غرق سادی و شطارتد -

سعادت یوزینی مخلوقه گوسترکلده در سعادت
تفاوت ذلتیه داخل چاه ا سارتد -
بو نایب اراق گونا گوندک حیرتوره دو ستم
سعادت بو مجید بک بانی عدل و ادا رتد -

لواند مهره شکر - برغزیزه مالک اولمشد

اوت یعقوب زاده یوسف شیرین اشارتد

معارف وسعت آلمش پک گوزل عمران باشلامش

زراعت اتحاد هرکسک فکرین تجارتد

اهالیکنه زفاهل حالنه آسایشی ملکه

سوقیت لو وجودی لهدم رنج و مرارتد

ندرافکا رینه تک برلوانه ایسنی گورکک

حقیقت باقیلر - حق کورسی وزارتد

دظیره رفقا متلو جمیل المدفونند وار

یوقیه بن دیوردم آن ائی حق صدرتد

یسا ذاتی معلاسی که مجد یلمه محمدر

یسا اوصافی والاسی که غیبتده عبارتد

زمانده یا پامش بر بنیاد صغری فارسدر
رجال عصره سالیانی تمام ساز زیارتدر

[عدالت خانه در کشور نزه] جوهر لیلی تاریخی
۱۳۵۷ هـ

حکومت خانه سسی دنیاده آریغ اصلاحاتدر

به سسی تورکی تمه و اولو

پیشی فارسی

در شرف سوگاری بنام سبتی سید بونی شیخ سعید حفید زاده

سال ۱۳۷۶ هـ لموصل :-

یار ببا بنی عیسی جبرائیل بقدر بارک غم در درون اهل زمان استوار باد
 آل علی چو باز گریبان در دیده شد جیسم اهل دهر هم استکار باد
 شیخی که چون همای درین ملک سایه داشت در کشتن زمین ذرما سوگوار باد
 شیخی که جانین دو قطب عراق بود ناحیه سید گشته فلک بی مدار باد
 هر کس مسببت درین کار استوبد مروح از عواطف پروردگار باد
 خواهم ز بارگاه خداوند گریا گریای دعا کنیم اجابت هزار باد
 اسعاجا گداز چه سودت خواندش پس مانند کج حضرت او پایدار باد
 محمود نوجوانش باقبال بر خورد دایم خزان آرزوش نوبهار باد
 دنبال تو نشنم که دم سایه مراد اندر حمایت نظر چهار یار باد

دل آب گشته آب بخون خون جو آتش است آتش چو دود در نظر روزه نگار باد
 فریاد از حیفای ستمکاری این زمان خواهم که دستم جلوی خاکسار باد
 همچون زمان پرده عصمت به ما نهد زندهای مدعی که در زار زار باد
 با باد سیر سیرید سفان دیگر شدند ماعون باد قاتل و بخش بنار باد

تاریخ جوهری تو ز زیور سنجو چه گفتی

بی سدا بر دیده خورشید تار باد = ۱۳۷۶ هـ

مرثیه بو مرحوم شیخ سید مرتضی افندی نقیب الأشراف که در مکه مکرمه

به رحمت چوده : —

ای دهر بد مزاج چه رفتار میکنی هر ساعتی مصیبت اظهار میکنی
 شمسی بزیر لکه ابری نرسم شود بر فرق ماه خانم و دیوار میکنی
 شاهن ز فتنه بر رخه نشانی ای دهر صد هزار چندین کار میکنی
 ماه سیر برج سیادت نقیب بود تو خود بجای و چشمش اقرار میکنی
 از خلم و عراق حجازش نشاندگی وانگاه خاک بر سر او بار میکنی

دادی بدش از کثرت شربت اجل گوید او ای رحمت بیمار میکنی

خواهم که انتظام اساست خراب باد

جانت بنار فتنه دما دم کباب باد

غدا کبوتر گشته بگردون برابر است یعنی وفات زبده اولاد حیدر است

شهری سیاه پوشی جهانی است آه کنش عالم بناله ماتم سالار کشور است

بهر نقیب برگ سیه کی عزابو د سرخ آر کنند جمله بخون نیک در حور است

امسال گر خسوف عیان شد نه حیرت است سر حیره است ط غلاقه مکر است

سینچی که نور دیده سلطان عالم است از حسرت فراق برادر بر آذر است

در خاک پاک مکه به تنها بجای ماند مشا که شاه از غم او دل بر خاک است

ای مکه مگر مهمان قبول کن

یعنی پنجم خدمت آل رسول کن

ملک جهان برای کسی پایدار نیست ما دای امین و راحت و جای قوت نیست

هری شهرد قهر بزرگش مبدل است از عادتاتی تیری قضایا فرار نیست

خافل زهمن اجل دیوت گشته ایم گو یا درین زمانه اولوالعبارت
 بنگر ز روی عبرت و حال تقییدین کورا بغیر لطف خدا هیچ بار نیست
 از دستبرد فتنه ایام و روزگار چون لاله نیست هیچ دلی داغدار نیست
 که فضل تو بهر بار بودت به خزان صرهای صفاق و بنفشه او به غمار نیست
 چون شهر و احسرت شد از دهر بی نصیب
 تا احسرت ماند در دل ما احسرت تقیب

کو صاحب ولایت و کو صاحب ششم کوانکه شمتا و بیشتر زجم
 کوسیدی که سیر نبرد و مصاف بود مشهور در ولایت عثمانی در عجم
 کوانکه در وفات جنابش که شد پدید ویرانه گشته عالم و مورثه عدم
 کوانکه کنگان چو فاخته باشم بجا بود از حسرت منور و مانده در حرم
 مات نشین نه شیخ نه پیر و مرید بود

آثار عجز در دل سلطان حمید بود

با خود باغ فلک شهر با شده اسمال بر مراد دل جوهر شده
 سزاها میر قافله حاجیان مسام با حیم بر سر شک بر آتش روان شده

انصاف نیست خون نشود هر دلی که هست
 ای برگ کور گردی و کبر باشی ای اجل
 از بس ایر جتک تو پیر و جوان شده
 هر شهر در فغان و تضرع که در انقیاب
 بیت الحرم بمقدم او مشاودا شده
 تاریخ دلبزیر و شنایش بس است این [ماه منیر عید سعادت نرمان شده]
 ۱۳۷۰ هجری

زیور در صف ذهن تو تاریک نگردد
 ناچار اسپ فکر درین عرصه لنگ شد

فرموده سید احمد نقیب گله زردی رحمه الله :-

از سردی قلب آتش زار ترتر
 نه عقل ز سرمانده نه دل راست قرار
 چون بچه آکنج شک بسبب لوزه گمان
 بی ذکر و سناجات و صلوات و اذکار
 بیداری من ز نیمه شب تا بصر
 ناکرده سراجی که هستم بیدار

جواب عرفان اقدی :-

ای انجن اهل ادب را سردار
 در دایره بزم حقیقت سردار
 سایم نه آلائش دنیا غافل
 قلب تو را سردار گرامت بیدار

هر چند که آدمی است ز صاحب دار کس نشود صاحب خانه بیدار
 اگر دار نیایی چه شود دل خوشی دار
 چون هیزم بتوط بناشد بیدار

جواب زیور افندی :-

از قلب سنا بگردل پر ز شرار چون قطع بر لبه نمودم آنگار
 گوه گهزی نیست مجانب بر تو بباران بلا بار دو درد و غبار
 بیداری تو نقص بناشد هرگز
 هستی چو تو در عالم معنی بیدار

له سرخواست و آرزوی شیخ محمود افندی مفید زام مدحی یکی
 له بگذام کوردستان ایران هر فرد یکی به دو قران و توده

دارای جوابی و سرخیل جوانان ز بید که تو فخر کند خطم ایران
 ای روی تو از کج گرد برده و از راه و چشم تو میاد دل و رهزن ایمان
 حاجت بود بر کورت خنجر خونریز صد گشته بر اهت فند از جنبش مژگان
 آرایش حسن تو خط است و خیال است از مور نرین شود ملک سلیمان

تابان شده تابان ز انوار جبینت در دیده عالم چو توی مهر فروزان
 با سستک بر بزم بکنم پرچم پر خنم در هر سر سوی تو معاقد شده صد جان
 فریاد که هم عقل ز سر بر روی درم گوش تا فریاد آنچه بجا کرد مسلمان
 گر سرو بر پیش قدم تو سجده نیارد صد لعنت ما بر سوی باد چو شیطان
 در شش خندان است که در چشم درخ شست باید که شود بیکده و بکنده ویران
 بگزد دهنه بلکه تو سزاده حسنی بر طره زلفت نگردد بیعت خوبان
 بر تخت لطافت چو تو امروز ندیدم گل در بر رخسار تو خاریست عیقلان
 ز بید که کند بنده گیت خسرو پرویز بیزین پسری چون تو ندیدم بدوران
 سنبلی بر روی تو گویا هست بازار یزگیس پرچم تو سفالیت بیدان
 سرتا قدمت روی بر روی نمایم ابله شوم و واله و سرگشته و حیران
 هر چند بود منزل در برج کماوات در آرضن حال است کند جلوه و جویان
 گمراه دل افروز زنده شوقی توان چیست در مملکت و بادیه و کوه و بیابان
 ای کیم بدن سرد همین لاله اجنت در مملکت حسن توی صاحب فرمان
 اجماز لب توده کند زنده بخنده کوساه کند که توی چشمه حیوان
 هر شعر که در وصف تو گفتم عجیبی است گیرند ز زبور بد و صد لعل بر خشان

نه که درین عصر کسی شعر نخواست
صد شعر بی کباره و صد فرد بی گمان
جز حضرت محمود حنفی زام که بغش
چون آب روان است کفش ابروی نیش
آن شاهسوار کرم و ملک و مهابت
شهباز لشکر پرورد و صیاد ذرافتن

در مجلس وی باد نگار اچو تو هر دم
مدشاهد و جمع و شکر و بار خوشی الحان

تخمیس کلام شیخ رضا افندی تالہ بانی لہ مدھی نقیب الأشراف

شیخ سید رفیع افندی مرحوم : —

سید زمرہ سادات بلاد و اہلراف
گشتی و شبی و حکمتی گذر دعا بقاف
مار پیچیدہ از خوشی بمان آکناف
دست خنیا ط ازل خرقة ناموس و عفاف
خوش برید بہت بالای نقیب الأشراف

اوست در صدف قطب جہان حضرت شیخ
دو سرا داده عطا و زده دشمن بر شیخ
قاطع و قالع عرق لہ اعدا از شیخ
یعنی نعم الحائف حضرت کاک احمد شیخ

آنکہ با شیر زند پنجم بیدای و مہراف

مدعی این سخن راست گرازم سنوی غیر درگاه همی سید عالی نروی
غنچه باغ بتول و در بحر علوی در لطف نام چراغ نسب در لطفی
نخه ها شم و نقد کمر عبیدناف

روستی و هر ندارد سری جسم خمی او سیر راتاب نباشد که کند طعمی او
نقد سنگ بت بدیوان سخن رسمی او مدعی گونزد لاف ز هم جسمی او
تکه بر جای بزرگان توان زد بگراف

من که گشتم بگرام تو نه از بهر خلع دامون جد تو گیریم در ایام جزع
تا شود قلب فرخناک در آن هول و جزع ای ترا بندگی من نه با امید طمع
ندهم وجه گیریم تو بصد وجه کفاف

فکر قاصر شده در وصف زبان ابکم نیز نتوانم که کنم فضل و صفای تو نقد
چنانقدای تو کنم گر چه بود جان عزیزه ای تا از اندر گران داده خدایت چه چیز

همت عالی و دست کرم و طینت صاف
جز بی مهر کف دوست تو در شبیم کون بیستون سر راه اغیبت
جز طریقه کرم و عدل و وفا پیشم کون تکه بر سنده جده تنزه دانند کون
جز سر انگوست ندامت نمانند اهل خلاف

من بیدان فصاحت تو و غا هر دو فرس جو بر اینم چه یاری قیام است ز کس
این جهان باله و عت زعد و گشت نفس خصم است زان من و شیر تو بس

وای از آن روز که این هر دو بر آید ز غلاف

من نه ترسم ز عدوی که بخشد و بکشد تو پیری بفرنگی که خوبست و که زشت
هر که زد پیش من و حضرت تو لاف درشت بشکافد در شیر تو اش نه درشت

بگذرد تو کی سنانی منش از حلقه زلف

ای که جد تو گرفت تخت عجم ملک عجم نشد کرد بر همه عالم کرم و علم و ادب
بهر ایجاد همین خلوه چو او گشته بس بنیاد نگه ای آباد گرامت چه عجب

سر قدم ساخته آیند ملائک بطواف

حسنت باد معین صاحب امداد حسین حافظ و ناصر جواد و شرف باد حسین
هر چه گویم ز صفات بود ایجاد حسین کمترین جود تو ای زبده اولاد حسین

خرج ده ساله دولت زد و گنجینه جواف

ز پورا اگر تو درین دهر دو چار مال یا بدین دار چهل طالب نیل آید
این دعا در زبان سازد بر نگاه دل تا بود همچو نبی آنگه آتال علی
حیرت در باره ارباب هند به از صف

حافظش باد خدا از خلیل روز جزا دشمنش را بود از خون دل خویش غدا
 خواهد از بارگهی حضرت جوه بیخ رضا باد اندام عدوی تو بسجیل قضا
 عصف ما کول لا یلاف قریس ایلاف

غزلیات فارسی :

آهوی در منزل ما جا گرفت عقل و هوسم گونم اصرار گرفت
 از نظر هر که که غایب میشود سیل اشک من رو دریا گرفت
 جان گرفت و دل گرفت و هوس بُرد این چه ترک است اینقدر بیغما گرفت
 گر بازار خود آری رود یوسف مهری سرودا گرفت
 سب چراغ محاس اهل دل است اعتبار سوقه از فردا گرفت
 حیم خونریزش بقصد قتل ما خنجر از خور سید ملک را گرفت

زبور از میخوارگی گرفتوبه کرد
 باز از نو گردن مینا گرفت

تیر نگاه باغبان گلزار بریستا میکنند
 ای نازنین گلبدن ای ماه رویی سیم تن
 این ز صحرای در جانم این چشم شکر گام میکنند
 هر جا آن ابروی تو کافر نسیم میکنند
 با ما این جور و جفا ایستدل ای پیوسته
 دارد وصال تو صفای عمار در ما میکنند
 افتاده ام در راه تو بنم رخ چون ماه تو
 دیدم جمال شاه تو سیر از رخسار میکنند
 در کلبه احزان من معنی بیانی جان من
 یوسف رخسار من دل را کینغا میکنند

در باغ حسن دلبری دارم مقام سروری
 کی بود بزبور بگری چون ابر گری میکنند

دو چشم مست تو خنجر رستی بینم
 شراب ناز حشید ز دست من بینم
 ظفر جلوه حسن تو در کباب آمد
 که صد هزار دل انداختی بینم
 بی زما و ز تو رگم سزد که رخت
 در او تجلی نور است بینم
 سرو پیادیه عشوه زاهد با خود
 هزار نیست در این راه هست بینم

سکوفریفته زیور بزلف مهر دیوان
 که بهر صید دل سست مستی بینم

بی روی تو در کلبه مانست چراغی هر لحظه ز نام بر جگر سوخته داعی
 گم شد ز پی محل ایلا دل بجنون زان که از و بست در این دگر سزای
 ما را چه توانا هست نتالیم جو بابل از جهره ز بیای توانا کز باغی
 ساقی چوین امروز ز دیدار تو مست می ریز بزین بر سر شوریده آریاغی
 خو کرده بدر دو بحفایت سده خوشنود
 زیور چون دارد زخم عشق فراغی

کعبه آرزوم نقش سزاست اسب استک در دیده من رنگ سزاست اسب
 تا که دل مشغوف خسا و خط و خال تو دید فاغ از دید و در سن کتابت اسب
 پیش من آمد و پوشید زین رویش تا گویند که من زیر کجا بست اسب
 طوطی باغ تو ام دور نگردم ز اینجا تا لب لعل تو چون کز کتابت اسب
 به هواداری خاک سرکویت باشد سینه بر آتش و این دیده بر آست اسب
 آتش عشق تو نادر دل زیور جا کرد
 دستم ساقی وی چنگ در با بست اسب

ز دی از ابروانت بر دل صد باره شمشیری
خواهد دید این ویرانگی دل باز تعمیری

صراحی پر زخمی در خواب دیدم داشتیم بر کف
ز حیسمان تو خواهم ای صنم زین خواب تعمیری

نشست اسکندر جان بر عقابین فراق دوست
بیاد آری از سطوی خرد زین بندند بیری
که تا من چون بر همین روز و شب در میان او افتم
بدست آور فوای نقاشی زان رخسار تعمیری

چو من دیوانه گشتم سر به صحرای منم ناچار
ببندای اسنگ بر پایم تو هر دم تازه زنجیری
اگر چه صیدها را مند اما بخت در خوابت
چنان دانم بنیاد بخت هرگز روی نچیری

مکن ز پور شکایت که این خم دوران نماند
چه باشد اگر کنی تو چند روزی هر دو آخری

صفا در همه جا حلوه و جولان نلنی
گوهری قیمت خود چون گل آرزان نلنی

بار قیام جفا کار به خبت نروی

بے بینی سوخته دل میل گستان نلنی

سراف ستر شدی چون تو شیرین سخن

دُر الفاظ بگوش خرو نادان نلنی

از من ای دوست همین بند شو بخشد

گوش جز بر سخن مرد سخندان نلنی

نگه چشم تو چون آفت جان و دل ناست

خواهم آن فتنه آزان جای پرین نلنی

دلی من وصل توی جوید و ساد است آزان

ببتلایش به غم و محنت و هجران نلنی

چه گویم در نهایت این قدر کافی است در مدحت
 ز گلزار محمد تازه سرو سبز و ریانی

محبت بنده تست و عبادت فرشته تو

صلاحات جاه و خواب و کرامت یافت در پانی

جملات شمع جمع عارفان و سالک این راه

بدین جاه و مقام و منزلت بهتر ز کیوانی

چو صبح روی تو ظاهر شود عصری بود پر نور

باین در صف مردان خدا سرخیل و سلطانی

نگوید آنس که زیور شعر در ضمن طمع گوید

با مید دعایی میکنند هر دم ثنا خوانی

فارسی ته و اولو

رباعیات و فریادها

رباعی :-

به بی آثاری قلری و خوانوسین به بی خدمت چه بودنت چه دینی
 سمیای کورت اکارش اناشس لدای وایه که بوت موسیو لین

رباعی

دقتم کرده حادثاتی فلان ها تو چوی فصل دمانگه گایک تک
 لیم عیان بوکه حنت و دوزخ عمری جوانی و پیری به بی شک

فرد

عاجز نه بن اصلا له وهر آس سگ علمای خون
 نای خانه زه وی قدری مسیح طغنه ساسون

رباعی :-

ده وری که روار بونه ایستا نوبتی هات داب زین
 عاقله لهر که سی اگر فاسیک بی نه یداب زین
 جنسی محسوس که فلهوسی سواری خنا صه بو
 که و ته ثیر کورتان و جنجر بار ابا مات و حزرین

رباعی: —

چه خوشه که رله پرتیاری سخن رویا سخن بوی
 لبر چو گمانی زولفیدا سری سخن هر و گو گو بی
 خینالی چهره ی مثل آتشینی که رله دل گو م بی
 ادا هن بگری سینه سرا پا پرله شکو بی

رباعی: —

عاره با آ بلا خنده خیم و کو عاره با به وفات
 بده ری کونند عکالی به هدیه و به خلاص
 تا کو بی به ستم و خوم کف کم و فشن کم سروریش
 به مردمان دیده آغا و سادات

رباعی: —

مانگی رمضان که بیستونوی ^{۵۹} صاحب شرفه هلالی سوال
 امار رمضان که نشی ته داوی قدری نیه مانگ به دانگو منتقال

رباعی :-

و عدوی من و قوتی می رمضان روشی جزایی
دیوانی من و نوله حضور باری خدا بی

بسم لاله رخسانه هموره ننگ زهردی ده کی تون
کی دیویه که لاله سیره قافی به سه رابی

رباعی :-

اُلا ای خایق مندالی دل صاف له دنیا دام وجدان به در به انصاف
اگر کفره بی اُبیبه نُنور به دو بار تو تینیس زو ده به اشرف

رباعی :-

ملا بُرهان ملا او صام دی عجب دعیه و تریکی بو
که ریام دی عبا ی پوسی بو و رچی بیزه ریکی بو

لهزار رحمت له بیر زاصلحی آغای قه لاتی بی

جماعه و وعظا و ذکر و مجمع و چاد شکر کی بو

رباعی فارسی :-

ای بجز عطای تو نهان از خط ساحل
دی زبده احسان تو بیرون ز جداول
من سائل در گناه گری چون تو هستم
از لطف فلاختر اسف رفع کن کز دل

رباعی نعت فارسی :-

عارفانی ز عشق حق مستند حاجی حاجی درت هستند
شهرسواران عرصه نعت پیره زالان رستم برداشند

رباعی فارسی :-

ما هم رمضان مشکل و مشکله ازان است
این عادت تبریک که در خلق عیان است
این دست بسرو آن دیگری دست بیدیه
حقا که محبت نه در این و نه در آن است

فرد بود در حوم صالح یا ساسا :-

معاشی مارتی فوتانندین که یا ساسا . محمد الله جزای خوی دی له یا ساسا

رباعی له مدحی شایسته خان

دل اسیری آسکیک مالی بی عالمی مفتونی خط و خالی بی
تا خیالی لی بکه ی شایسته بی فلبی عالم بستمی خمر خالی بی

رباعی بود فاست حسین افندی بابا جان :-

بینیکه دن بوده حادثه و اخوی نوانده ده

کانونی سینه آگری تیدا که سسانده ده

دوقور حسین کردی وطن پروری ادیب

بادی اجل چراغی حیاتی کوزانده ده

قطعه ایک بومزگه و تمه که ساسا بی پنجهین :-

کسی طبیعی خدا ورسوله له ریگهای دین دالیره ی لا پوله

انما بعمر ساجد الله له بو امثالی حاجی رسوله

۴۰۷ - هاتق باغکی لی کردگی حاجی سالی تاریخ [خیرت قبول]
۱۴۵۴ هـ

فردیک بوسر لوجه روژ نادی بانگ کردستان :-
زمانی گور زورم را بوردو ایستاپاله وان علمه
سلاح دسته صنعت بارقه ی تیغ و سنان علمه

فرد :-
اگر ده رویش شریف ده رویش بوج ذکری خداناکا
اگر خو صوفیه بوج روله تکیم و خانقا ناکا

رباعی :- بود رویش شریف

هزاران آفرین ده رویش له پیرت
له بریم شیره صافه و چای شیرت

له چی روی کرده ناو چا بچا نه که ی تو
الی ده رویش شریف رحمت له شیرت

رباعی بوسریا کتی جگره :-

بود و اجمی هم سینه‌اره قلبی خوشنودم اوی

رسی شیرین اسمی شخم شیخ محمودم اوی

کاغذیک صاف و غیش خالص و خاص و تیز

شتری نازک طبیعت صاحبی محمود اوی

دعا :-

دخیل بی نور غشی بی سینه عیسا

جگر گوشتی محابیت و اله حبسا

پناهی عالمیک نور غشی

تکای شیخی جهران سودی نه به غشی

ر جای تو باله درگماهی خدایی

که شیخ محمود به آسانی رهایی

له بز زبجه :-

ناده وی گوشتی لات و بزنی که ر منتی شیخ جمیل به گیری که ر
خوار دنی ایجه تا که وی جمله صد که رت گوی خله به گوشتی به

بیر علی ده تی و ابه که و فیره

تا بیله ش له گوشتی که و تیره

رباعی منبا سبتی نقل انور افندی دهاتنی عبدالمسیح له جی :-

باشکتاب املاک همایون ز صداقت

ده حسی چون نفس هر نفسی پیش لب آید

نمود عجیبی گر خلفی عبدسیح است

چون نیت انور ز نظر رفت شب آید

رباعی منبا سبتی غزل فرج افندی دهاتنی عبدالرحمن شرف له جی

صاحبی ملک و اراضی دلی غمباری بو

روی له طاپو که اگر د قبا بی پر آزاری بو

حمد لله که طاپو سرفی پیدا کرد خواله طاپو فرجی کرده دوزگاری بو

رباعی :-

له جی ی فرخی و پلا و دوگوست و شفقه

و ده کو جود احتیاجم که دته گفته

که دای باقلای چنگلی ده دم
نه ده ک ده رچی له ده س ایم گفته گفته

فرد :-

خوشترستان دوست بیک له چله

دوهه بی منجه لت له بان کو چک

رباعی :-

کسی بی بی جینا و شرم و ناموس

ابدنا کار فینق طاقمی لوس

اگر صد ساله ره نخت داو نریان گلی

قوسی وات پے نه لین نه ی دی بی ناموس

فرد :-

پسای کرد و پیله ده رستگاری هلالی ^{۲۱۶} بهار روشن ام کا صبح جمالی

دوستیام حبس کرا :-

به حبسی یوسف ثانی دلی عالم نکدر بو

دلی زیزران به طالع بو به دیداری نورا بو

له تستی سینه و جامی سراسر اصد پیچ اشکینم

هتا کوثره بیلم دیته گوی او مانگه و ابر بو

بو خدمت بیخ قادر افندی حفید :-

توبه در تهی ارم و نه و قطه دلی خوت به بجه نه که

بجاس غیبت اگر جنبته تیا لجه نه که

قولی من به غرضه دوستی همو عالم به

فرقی حاتان و تجار باشی و برز بجه نه که

انا بفری شاخ و پیله در رنگی هلالی گوت ایند اول بهار ام فخر بو

رباعی :-

سه وی جمع گرومانگه سه وی له لام
حرامه اگر ماچ نه که ی لیوی جام

چه جایی ده کو گه ر دنی ساده بی

دو رو نیسی بر ارغنه وان باده بی

فرد در حق به کرده دهی خراب

خال اوغلی زالم لردن انتقام آلدن دنیا ده
آلی وار اوله بویله قاتلاک دنیا ده عقباته

رباعی :-

او میل شوقه بونه قدیم ایسته باقیه

گویم هر له ده نگی نظر به چاوم له ساقیه

قط نامه وی نگاری فرنگ رنگی تورک خو

روح اسیری پرچی کوردی عراقیه

فرد :-

قوربان بیادی قوده گلی آره زوم که م
چیکه م که نا که به قدمت بخته که م ره

رباعی :-

بو نظام او خوندم صفحی جمالت کافیه
ره نجی به بود نه کیش باله شرحی کافیه [اما
ابن سینا و سفای او باله میدانا نه بن
چاوه کانت بو علاجی درده کی من شافیه

فرد :-

موسیویا سونی کوردو جورجی ده شتی موکریان
واله جیمانه نه چوره اوروپا بوسه یریان ایران

رباعی :-

دختر زور له لایسنده اگر مدنی بن ستان و هتار
عرب سلطانی و دک کن آس بی دین بودات له لایقده من بی

فرد: ترجمه :-

کسی سنگ تازی لید ادایشی وازی لی دینی
له سنگ کستر که سیکه جمله بو سرکه و توان دینی

رباعی بیاید بو تاریخ وفات حاجی ملا سعید افندی کرکوی :-

وجودی حاجی جای مغفرت بود

فراقی داغ قلب محالیت بود

نظر کردم بنایرخ وفاتش

چنین دیدم [سعید آخرت بود]

۱۴۵۷ هـ

رباعی :-

اگر چا دنه بری قطله چا و دیری

له جمعیتی بشردا نیری

اگر قطله نه ت لهیقت فرصت له سربی

غیبت که ره که ت رگر هر که ربی

فرد :-

مدعی ملک احمد اکرم اوستا هلی تہ جاہد بہ نام
اولیای عصری ہزاروں اودہ کو ماہی تمام

فرد :-

حیزی و دزی و خیانت محکومی و اُسیری
لیچیان دہ ماخ سکین زین دہ ک علی فقیری

فرد

پیا د کہ دو چاری روڈی نہ کہ بت بو
دوستی گیا نبیسی لی اُبی تہ عدو

فرد

پیری بچیتہ مجاسی جوانانہ وہ کہ رہ
جوانی بچیتہ مجاسی پیران نونہ

[۱] سورہ شایب

فرد :-

لہ گل و صلح بہ تو بود ہم آروا
و کوفون نشن لای اضافہ

رباعی :-

ہر دک کہ سی لہ خوشی پر دیتہ سرگرم
من ہم لہ نا خوشی زمان دیمہ بے کہ نہیں

چون وصف نہ دہ ہار و صفا در کمال
و اتیک چو وہ زمانہ کہ دا سور بودہ بہ سہین

پاک مطالعہ کی کتبی نسیم رستگاری و رسالہ [نغمۃ الباری
فی الرد علی نسیم رستگاری] فریبتی

مدی مردوخ کہ مشہورہ بخاری، عدوی اہلی دین و لقب باری
لہ داعی دین سکی پیچیدگی پناہا . لہ آزارہ کہی نہی بو قاری
ترکی کہ ندو دہ نگہ دایہ دنیا

تری نا و نا [نسیم رستگاری]

ببراریده می یزدان دیوانی شاعری شیرین زبان زیور افندی
به قلم ماموستا: نجم الدین ملا روژی دو ششم ۷۷ سی
نیسان سال ۱۹۴۷ م ری که وقتی ۱۰ می ربیع الآخر
سال ۱۳۶۱ هـ له ساری سلیمانی نوسرایه وه
جاری اوه نده مان جنگ که ویا که له م دیوانه دا
درج کراوه

سلیمانی
ماموستا: نجم الدین ملا

153 Blatt

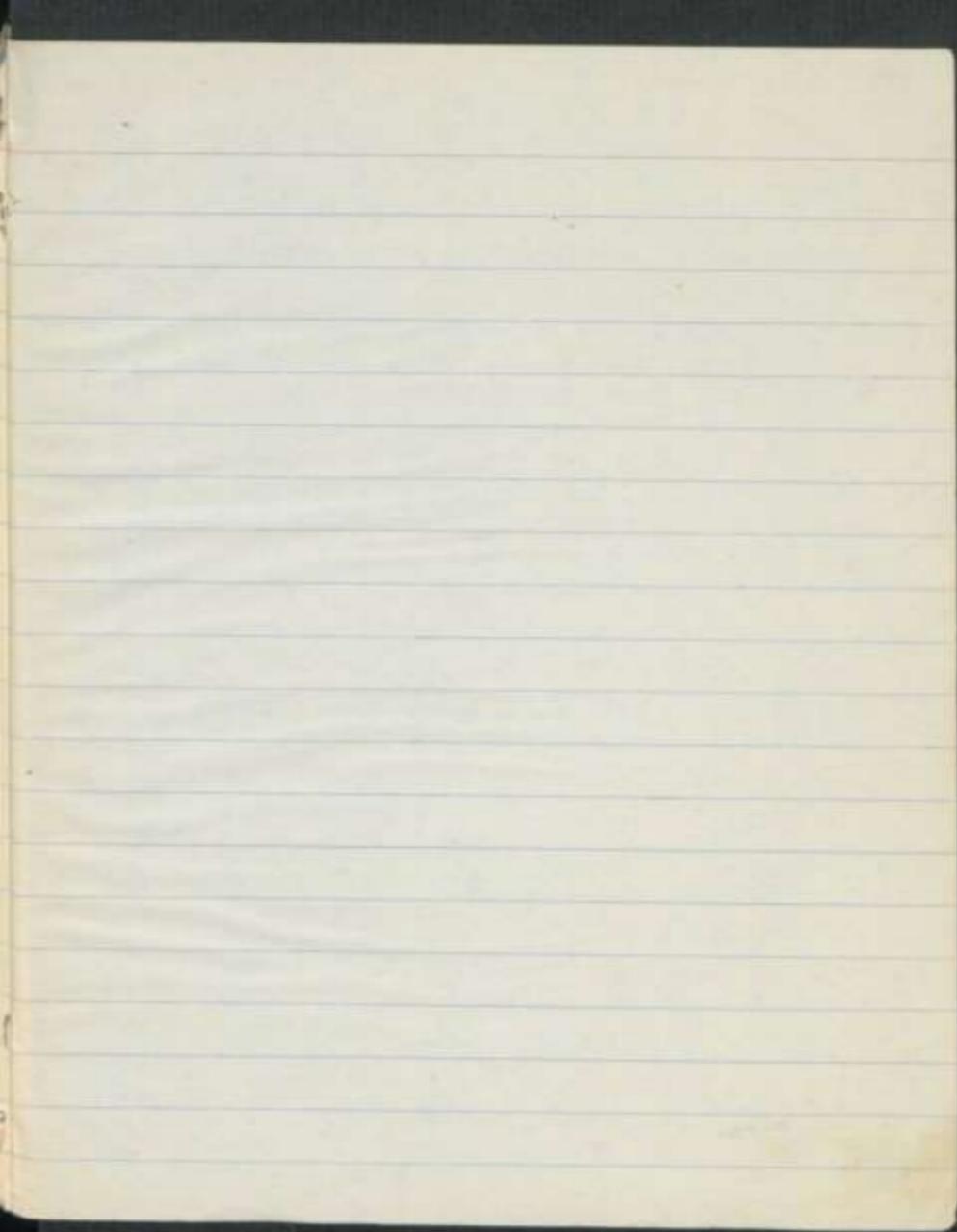
und 8 unbeschriebene Blätter am Anfang
2 - " - am Ende

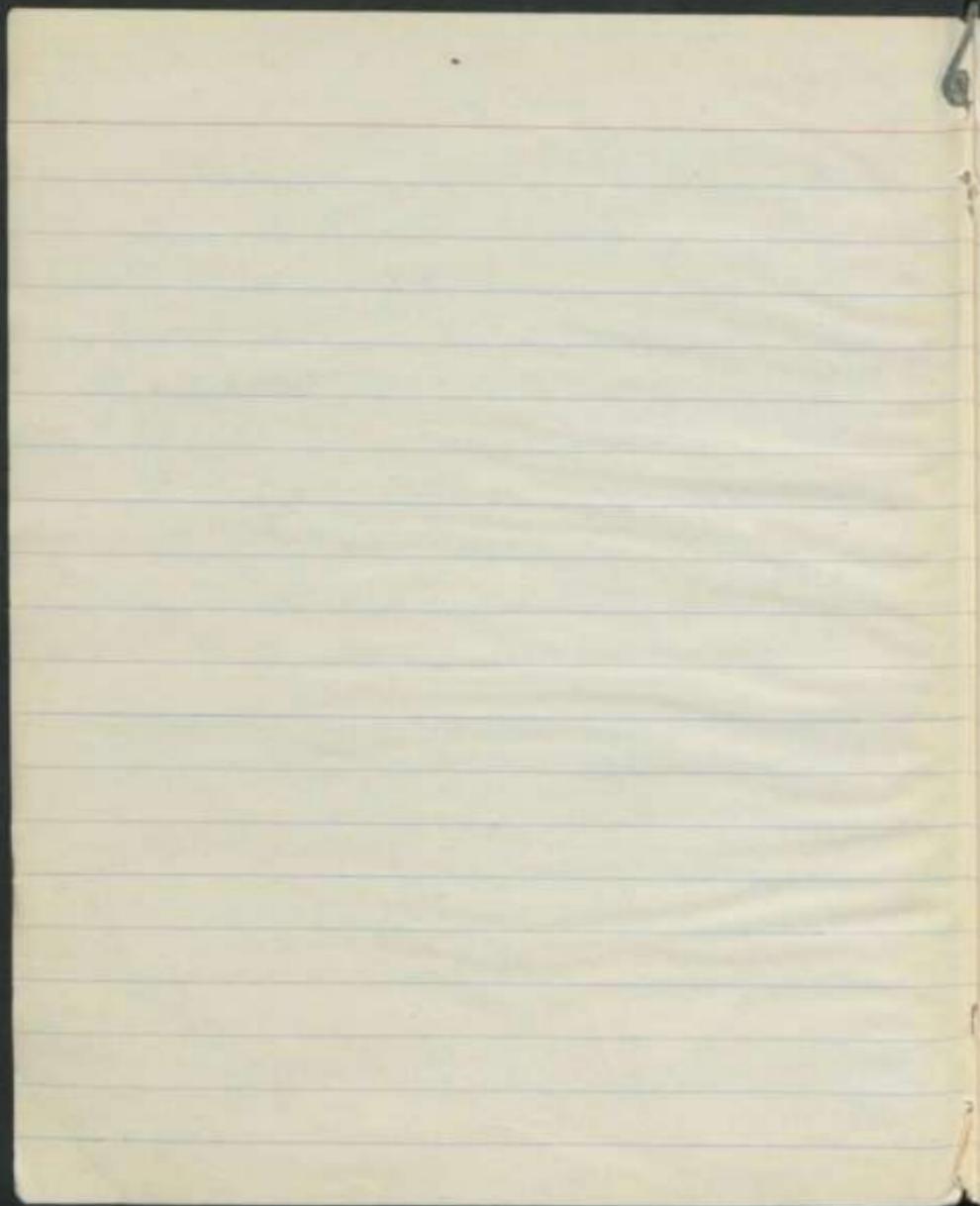
6.5.38

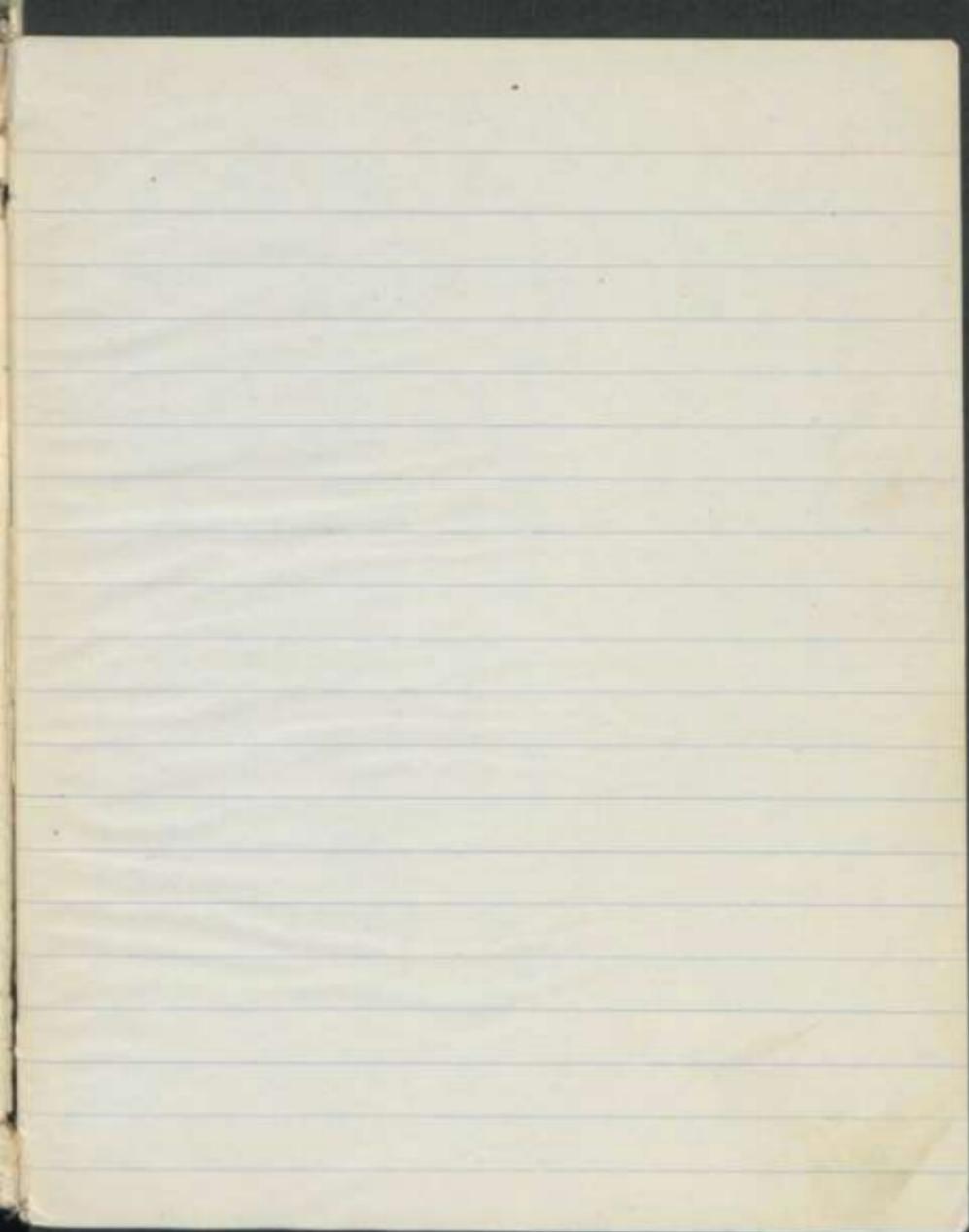
Mu

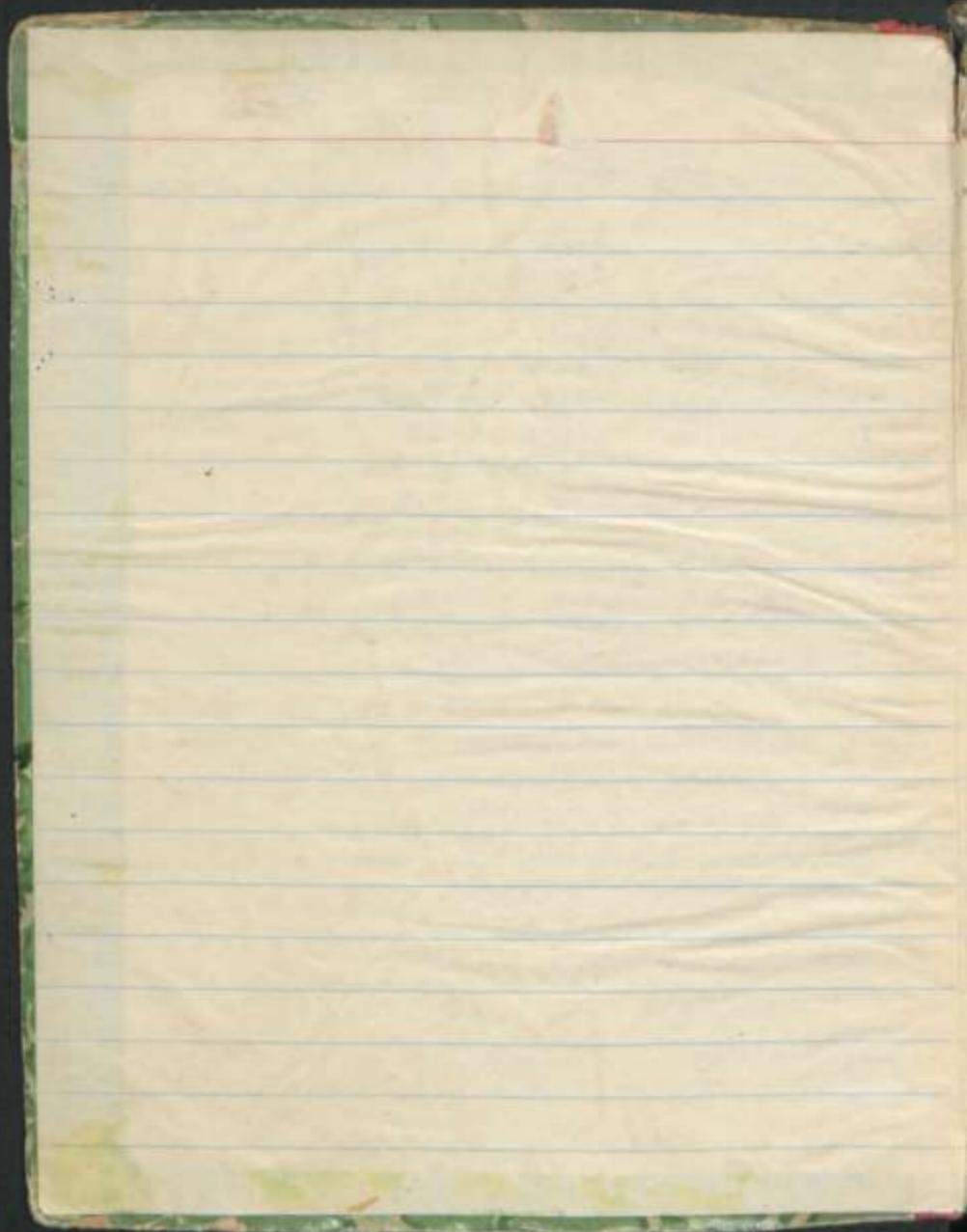
slw Foto 6x9 cm + Neg. (Portrait)

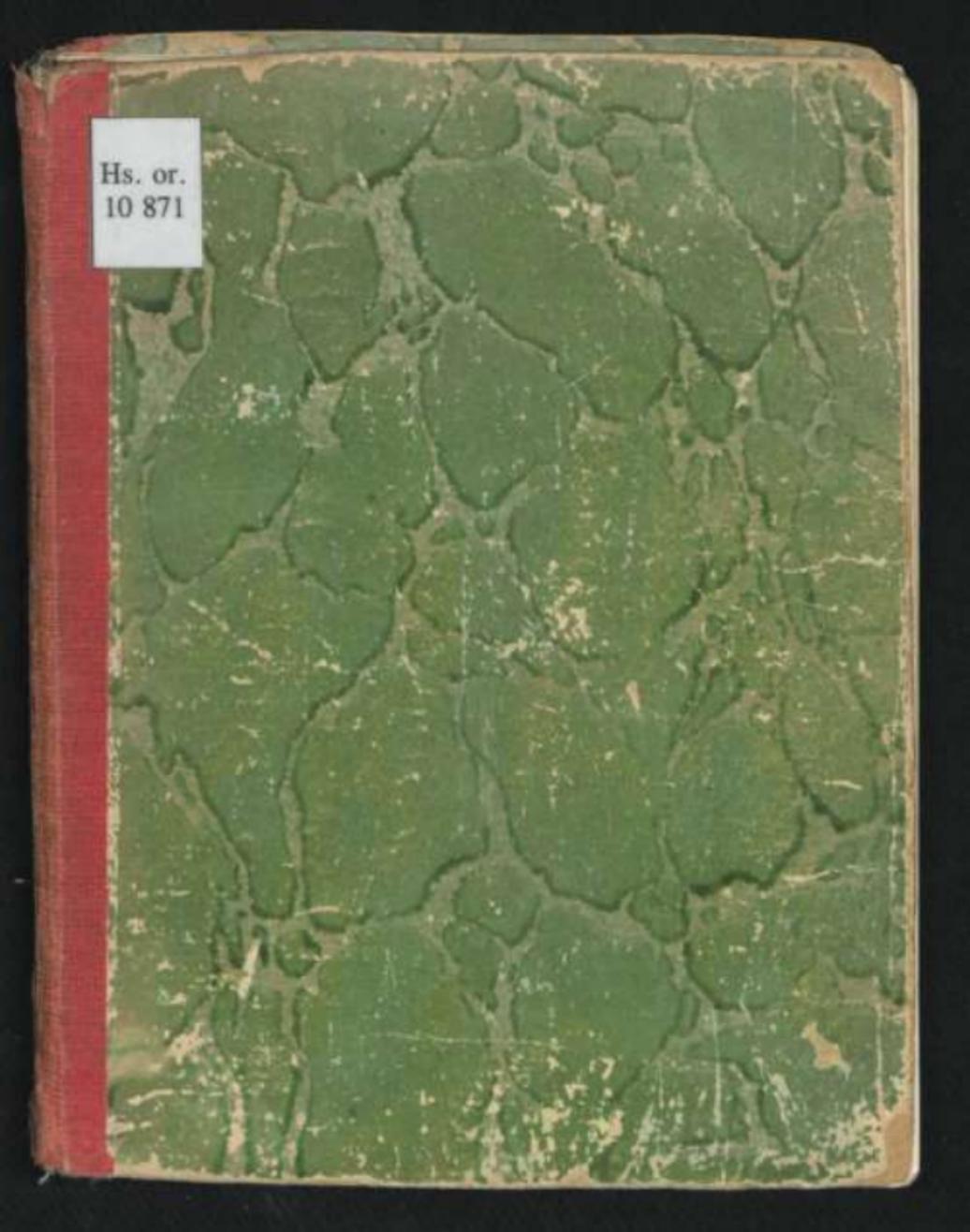
s. Hs. ar. sin. 7723

The image shows the front cover of an antique book. The cover is bound in green marbled paper with a pattern of irregular, organic shapes. The paper is heavily worn, with significant areas of the green surface layer missing, revealing a lighter, yellowish-tan underlayer. The spine of the book, visible on the left, is bound in a dark red material. A small, white rectangular label is affixed to the upper left corner of the cover, containing the text "Hs. or." on the first line and "10 871" on the second line.

Hs. or.
10 871

